

**การศึกษาปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการป้องกันยาเสพติด
ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32**

วิทยานิพนธ์

ของ

ปิยวรรณ ชั้นพรหมงาม

**เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**

เมษายน 2562

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**A STUDY OF PROBLEMS IN PERFORMANCE AND
APPROACHES TO DRUG PREVENTION
IN SCHOOLS UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE 32**

Piyawan Chanpromngam

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement
for the Degree of Master of Education Program
in Educational Administration**

April 2019

Copyright of Buriram Rajabhat University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นางสาวปิยวรรณ รัตนะ
เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบ

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรสุดา ภูมิพันธุ์)

..... กรรมการ

(ดร.ชนิน กรอชิงค์)

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

..... กรรมการ

(ดร.โกวิท วัชรินทรางกูร)

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

..... กรรมการ

(ดร.กระพั่น ศรีงาน)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(ดร.พัชนี กุลทานันท์)

คณบดีคณะครุศาสตร์

วันที่..... 13 เม.ย. 2562.....

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่..... 13 เม.ย. 2562.....

บทคัดย่อ

ปิยวรรณ ชั้นพรหมงาม. 2562. การศึกษาปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ดร.ธนิช กรอธพิงศ์ ดร.โกวิท วัชรินทรางกูร 146 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการศึกษาปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา และขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 66 คน และครูจำนวน 341 คน รวมทั้งสิ้น 407 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน แล้วสุ่มแบบหลายขั้นตอน ตามขนาดของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบปลายเปิด แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9733 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลวิจัยพบว่า

- 1) ปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จากการพิจารณาระดับของปัญหาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการให้ความร่วมมือ ด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

ด้านการเตรียมการ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรร่วมกันวางแผนในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ด้านการดำเนินการ คือ โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด และควรมีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับกิจกรรม ด้านการให้ความร่วมมือ คือ ควรมีการประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง หรือองค์กรส่วนท้องถิ่น ด้านการประเมินผล คือ ผู้บริหารควรติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง คือ ควรรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดที่ยังขาดช่องหรือเป็นปัญหา เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงที่ดีขึ้น

คำสำคัญ: ศึกษาปัญหาการดำเนินงาน แนวทางป้องกัน การป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน

ABSTRACT

Piyawan Chanpromngam. 2019. A Study of Problems in Performance and Approaches to Drug Prevention in Schools under the Secondary Educational Service Area Office 32. Master of Education (Educational Administration). Thesis Advisors: Dr. Thanin Kornathiphong, Dr. Kovit Vajarintarangoon, 146 pages

This research aimed to study the problem and guidelines for drug prevention in schools under the Secondary Educational Service Area Office 32 based on the opinions of school administrators and teachers, classified by education and the size of the schools. The samples used in this study were 66 school administrators and 341 teachers. The total number of the samples was 407, derived through Krejcie and Morgan's sample-size table and then selected using multistage sampling following the size of the schools. The instrument used in this study was a questionnaire with three parts including checklist, rating scale, and open ended questions. The reliability of the questionnaire was 0.9733. The statistics used for data analysis were percentage, mean and standard deviation. The statistics used to test hypotheses were t-test and one-way ANOVA. The research results were as follows: 1) The problem in operation of drug prevention in schools under the Secondary Educational Service Area Office 32 based on the opinions of school administrators and teachers overall were at moderate level. When considering the level of the problem in each aspect, in descending order, it was found that the highest score was cooperation aspect, followed by the performance improvement aspect, the preparation aspect, the action aspect, and evaluation aspect, respectively. 2) A comparison of the problems in operation of drug prevention in schools under the Secondary Educational Service Area Office 32 based on the opinions of school administrators and teachers, classified by education overall had no difference at statistically significant level of .05. When considering in each aspect, it was found that there was no difference at statistically significant level of .05. 3) A comparison of the problems in operation of drug prevention in schools under the Secondary Educational Service Area Office 32 based on the opinions of school administrators and teachers, classified by school sizes overall were different at statistically significant level of .05. When considering in each aspect, it was found that the opinions in all aspects were different at statistically significant level of .05.

4) The guidelines of drug prevention in schools under the Secondary Educational Service Area Office 32 based on the opinions of school administrators and teachers in preparation aspect were as follows: the school administrators and teachers should have plan for drug prevention in schools continuously and seriously; in operation aspect, the school should pay more attention to drug prevention activities and should provide budget enough for those activities; in cooperation aspect, the school should cooperate with the police, administration, or local organization; in evaluation aspect, the school administrators should continually follow up and evaluate the operation; and in implementation of performance improvement aspect, the schools should collect practical information on the prevention of drug problems to contribute to the improvement.

Keyword: Study the problem, Preventive approach, Guidelines for drug prevention in schools

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้เพราะได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรสุดา ภูมิพันธุ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.ธนิศ กรอธพิงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ดร.โกวิท วัชรินทรางกูร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และ ดร.กระพั่น ศรีงาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาช่วยให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทาง ตรวจสอบพร้อมตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ด้วยความเอาใจใส่ และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้อำนวยความสะดวกและประสานงานจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน คือ นายทักษิณ แผ้วพลสง ผู้อำนวยการโรงเรียนตากจงพิทยาสรรค์ นายสหรัฐ ศิริเมฆา ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบาระเนาะ และนางญาดา ยุพานวิทย์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนห้วยราชพิทยาคม ที่กรุณาตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่ให้ความอนุเคราะห์แจ้งผู้บริหารสถานศึกษาในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และครูที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามทดลองใช้ และตอบแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้

ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณบิดา มารดา บูรพาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

ปิยวรรณ ชันพรหมงาม

สารบัญ

	หน้า
หน้าอนุมัติ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 ยาเสพติด.....	7
2.1.1 ความหมายของยาเสพติด.....	8
2.1.2 ประเภทของยาเสพติด.....	9
2.1.3 โทษของยาเสพติด.....	11
2.1.4 สาเหตุของปัญหา ยาเสพติด.....	15
2.1.5 อาการของการติดยาเสพติดและการวินิจฉัย.....	22
2.1.6 การบำบัดผู้ติดยาเสพติด.....	25
2.1.7 การป้องกันปัญหา ยาเสพติด.....	29
2.2 การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษาตามแนวทางของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2.1 กลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน.....	32
2.2.2 มาตรการในการดำเนินงานป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียน	33
2.3 การดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน	
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32.....	39
2.3.1 การดำเนินงาน โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข	39
2.3.2 ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่	
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 (จก.ชน.สพม.32).....	48
2.3.3 แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	
ในโรงเรียน โดยใช้วงจรเคมมิ่ง หรือ PDCA และการมีส่วนร่วม.....	52
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	57
2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	63
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	64
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	64
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	65
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	69
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	72
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	102
5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	102
5.2 สมมติฐานของการวิจัย.....	102
5.3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	103
5.4 สรุปผลการวิจัย.....	105

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.5 อภิปรายผล.....	106
5.6 ข้อเสนอแนะ.....	112
บรรณานุกรม.....	113
ภาคผนวก.....	119
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	120
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือ.....	124
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม.....	129
ภาคผนวก ง แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย.....	131
ภาคผนวก จ คำอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น.....	143
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	146

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3.1 ประชากรผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32.....	64
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32.....	65
4.1 จำนวนและร้อยละสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	73
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน.....	74
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา ด้านการเตรียมการ โดยภาพรวมและรายข้อ.....	75
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา ด้านการดำเนินการ โดยภาพรวมและรายข้อ.....	77
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา ด้านการให้ความร่วมมือ โดยภาพรวมและรายข้อ.....	79
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา ด้านการประเมินผล โดยภาพรวมและรายข้อ.....	81

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา ด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุงโดยภาพรวมและรายชื่อ.....	83
4.8 เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยภาพรวมและรายชื่อ.....	85
4.9 เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในด้านการเตรียมการ จำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นรายชื่อ.....	86
4.10 เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในด้านการดำเนินการ จำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นรายชื่อ.....	87
4.11 เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในด้านการให้ความร่วมมือ จำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นรายชื่อ.....	87
4.12 เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในด้านการประเมินผล จำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นรายชื่อ.....	88

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.13 เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง จำแนก ตามขนาดของโรงเรียนเป็นรายคู่.....	89
4.14 แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการเตรียมการ ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู.....	90
4.15 แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการดำเนินการ ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู.....	91
4.16 แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการให้ความร่วมมือ ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู.....	93
4.17 แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการประเมินผล ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู.....	94
4.18 แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู.....	95

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	63

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในปัจจุบันยังคงรุนแรงและมีแนวโน้มแพร่ระบาดในประชากรกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงและมีโอกาสที่จะตกเป็นเหยื่อเข้าสู่วงจรของปัญหาเสพติดเป็นอย่างมาก จากข้อมูลผู้เข้ารับการรักษาเสพติดในปี 2557 เมื่อเทียบกับประชากรทั่วไปในแต่ละช่วงอายุ พบว่า ประชากรในช่วงอายุ 16 - 20 ปี มีอัตราส่วนผู้ที่เกี่ยวข้องและเข้าบำบัดรักษาเสพติดมากที่สุด คิดเป็น 32.8 คน ต่อประชากร 1,000 คน รองลงมา คือ ช่วงอายุ 21 - 25 ปี คิดเป็น 10.6 คน ต่อประชากร 1,000 คน และอันดับที่สามคือ ช่วงอายุตั้งแต่ 15 ปีลงไป คิดเป็น 7.4 คน ต่อประชากร 1,000 คน ฉะนั้น เด็กและเยาวชนจึงเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม, 2559, หน้า 5) โดยสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดได้ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะมีการผลิตยาเสพติดทั้งภายในประเทศและมีการลักลอบนำเข้ามาจากต่างประเทศมากมายหลายชนิด เช่น เฮโรอีน ยาบ้า ยาอี เป็นต้น ถึงแม้เจ้าหน้าที่จะได้ปราบปรามจับกุมการค้ายาเสพติดอย่างเข้มงวดและจริงจัง แต่ก็ไม่ทำให้การแพร่ระบาดของยาเสพติดลดลง แต่กลับทำให้ผู้ผลิตได้พัฒนายาเสพติดให้ออกฤทธิ์ได้แรงขึ้นและการตรวจพบสารเสพติดในตัวผู้เสพได้ยากขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่จับกุมได้ยากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดยังมีเจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวนไม่น้อยเข้าไปมีผลประโยชน์และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดเสียเอง ทำให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไม่สัมฤทธิ์ผล (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม, 2559, หน้า 9)

ดังนั้นรัฐบาลจึงร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการแก้ปัญหาและเอาชนะยาเสพติด โดยกำหนดนโยบายให้ปัญหาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติ และเป็นเรื่อง que ทุกภาคส่วนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อหาทางป้องกันและแก้ปัญหาร่วมกัน นโยบายเอาชนะยาเสพติดของรัฐบาล เพราะที่ผ่านมามองเห็นว่าปัญหาดังกล่าวเกี่ยวเนื่องกับปัญหาพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคมยังคงเป็นเงื่อนไขผลักดันให้เด็กเยาวชนตกเป็นกลุ่มเสี่ยงและเข้าสู่วงจรปัญหาเสพติด โดยเฉพาะความอ่อนแอของสถาบันสังคมและครอบครัว ปัญหาความยากจน ปัญหาความไม่เป็นระเบียบและการปล่อยปละละเลยต่อการปฏิบัติตามกฎหมายของสถานบันเทิง สถานบริการ หอพักและแหล่งมั่วสุมต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องควบคุมและจัดระเบียบ เพื่อมิให้พื้นที่เสี่ยงดังกล่าวเป็นแหล่งแพร่ระบาด

ยาเสพติด ควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมปรับเปลี่ยนและแก้ไขพฤติกรรมเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง รวมทั้งกิจกรรมเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดป้องกันมิให้เด็กเยาวชนโดยทั่วไป ซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่มิให้ตกเป็นกลุ่มเสี่ยงและเข้าสู่วงจรของปัญหา นับได้ว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วนจะต้องให้ความร่วมมือกัน โดยเฉพาะสถานศึกษานับว่าเป็นหน่วยงานที่ต้องจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในช่วงวัยที่จัดว่าเป็นกลุ่มเสี่ยง จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะประสบกับปัญหาเด็กหรือเยาวชนที่ติดสารเสพติด หรือมีสภาพแวดล้อมในชุมชนใกล้สถานศึกษาที่เป็นพื้นที่เสี่ยง ส่งผลต่อคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับปัญหายาเสพติดมาเป็นอันดับต้น (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม, 2559, หน้า 7)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เป็นหน่วยงานที่จัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา โดยดูแลนักเรียนในช่วงอายุ 13 - 18 ปี จึงเป็นกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงและมีโอกาสเข้าสู่วงจรรยาเสพติด จึงนับว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จึงได้ร่วมกับสถานศึกษาในสังกัดดำเนินการจัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 (ฉก.ชน.สพม.32) โดยได้ยึดแนวทางการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา 5 ด้านของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการดำเนินการในการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาต่อเนื่องมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2558

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัญหาการดำเนินงานและการหาแนวทางในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา และขนาด โรงเรียน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู

สมมุติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูใน โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

- 1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำนวน 66 คน
- 1.1.2 ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำนวน 2,850 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 66 คน โดยเป็นผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด ส่วนกลุ่มตัวอย่างครู ได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542, หน้า 148 - 149) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 341 คน และใช้วิธีการสุ่มแบ่งชั้น (Simple random sampling) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มย่อย (Subgroups) และสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนของประชากร

1.2.2 ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 1 คน ผู้รับผิดชอบงานป้องกันยาเสพติดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 1 คน และผู้บริหารสถานศึกษาและครู ขนาดโรงเรียนละ 1 โรง ได้ผู้บริหารสถานศึกษา 4 คน และครู จำนวน 4 คน

2. ตัวแปร

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 วุฒិการศึกษา ประกอบด้วย

2.1.1.1 ปริญญาตรี

2.1.1.2 สูงกว่าปริญญาตรี

2.1.2 ขนาดโรงเรียน ประกอบด้วย

2.1.2.1 ขนาดเล็ก

2.1.2.2 ขนาดกลาง

2.1.2.3 ขนาดใหญ่

2.1.2.4 ขนาดใหญ่พิเศษ

2.2 ตัวแปรตาม ปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

3. เนื้อหา

ขอบเขตเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดย กำหนดขอบเขตของการวิจัย สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542, หน้า 180 - 190) ดังนี้

3.1 ด้านการเตรียมการ

3.2 ด้านการดำเนินการ

3.3 ด้านการให้ความร่วมมือ

3.4 ด้านการประเมินผล

3.5 ด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบปัญหาการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

2. ทำให้ทราบแนวทางในการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามตัวแปรภูมิการศึกษาและขนาดโรงเรียน

3. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางสำหรับให้บุคลากรนำไปปรับปรุง พัฒนาและหาแนวทางในการดำเนินงาน ในการป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การศึกษาปัญหา** หมายถึง การปฏิบัติในการศึกษาปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. **การดำเนินงาน** หมายถึง การปฏิบัติในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
3. **แนวทางการป้องกัน** หมายถึง การปฏิบัติในการหาแนวทางในการป้องกันยาเสพติดจากปัญหาที่ได้ศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
4. **ด้านการเตรียมการ** หมายถึง การปฏิบัติในการวางแผนการดำเนินงาน การจัดวางตัวบุคคลในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
5. **ด้านการดำเนินการ** หมายถึง การปฏิบัติในการดำเนินการตามแผนในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
6. **ด้านการให้ความร่วมมือ** หมายถึง การปฏิบัติในการให้ความร่วมมือของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
7. **ด้านการประเมินผล** หมายถึง การปฏิบัติในการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
8. **ด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง** หมายถึง การปฏิบัติในการนำผลการประเมินที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
9. **วุฒิการศึกษา** หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มี 2 ระดับ คือ ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี
10. **ขนาดของโรงเรียน** หมายถึง ขนาดของโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งตามจำนวนนักเรียนตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มี 4 ขนาด คือ
 - 5.1 ขนาดเล็ก จำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 1 – 499 คน
 - 5.2 ขนาดกลาง จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500 – 1,499 คน

5.3 ขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 – 2,499 คน

5.4 ขนาดใหญ่พิเศษ จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 2,500 คน ขึ้นไป

11. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2560

12. ครู หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2560

13. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

14. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 หมายถึง หน่วยงานราชการที่จัดตั้ง ขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 3) พระราชบัญญัติระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 (ฉบับที่ 2) และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการกำหนดและ แก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การศึกษาเป็นเขตการศึกษามัธยมศึกษา ประกาศ ณ วันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2553 โดยกำหนดให้เป็นองค์กรรองรับภาระงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำนาจหน้าที่กำกับ ดูแลการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

2.1 ยาเสพติด

2.1.1 ความหมายของยาเสพติด

2.1.2 ประเภทของยาเสพติด

2.1.3 โทษของยาเสพติด

2.1.4 สาเหตุของปัญหาเสพติด

2.1.5 อาการของการติดยาเสพติดและการวินิจฉัย

2.1.6 การบำบัดผู้ติดยาเสพติด

2.1.7 การป้องกันปัญหาเสพติด

2.2 การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.1 กลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน

2.2.2 มาตรการในการดำเนินงานป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียน

2.3 การดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

2.3.1 การดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข

2.3.2 ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 (ฉก.ชน.สพม.32)

2.3.3 แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน โดยใช้ PDCA และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 ยาเสพติด

ยาเสพติดให้โทษเป็นปัญหาใหญ่ที่ทั่วโลกให้ความสำคัญในการป้องกันและปราบปราม เพื่อขจัดให้หมดสิ้นไป ปัจจุบันรัฐบาลได้ดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง โดยการ

เร่งปราบปรามผู้ผลิต ผู้นำเข้าและผู้จำหน่ายยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง เพิ่มมาตรการในการควบคุมตัวสารหลักและสารประกอบที่ใช้ในการผลิตยาเสพติด รวมทั้งเพิ่มบทลงโทษผู้กระทำผิด นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐหลายแห่งได้ร่วมกันรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดมากขึ้น ซึ่งสามารถบรรเทาปัญหายาเสพติดในประเทศไปได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามยาเสพติดเป็นปัญหาเรื้อรังที่มีมานาน การปราบปรามยาเสพติดวิธีเดียวไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทั้งหมด การสร้างภูมิความรู้ให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนให้ทราบและตระหนักถึงภัยร้ายของยาเสพติด รวมทั้งการปลูกฝังหรือสร้างค่านิยมให้ต่อต้านยาเสพติดจึงเป็นการป้องกันปัญหาเสพติดได้อีกวิธีหนึ่ง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด ดังนี้

2.1.1 ความหมายของยาเสพติด

ยาเสพติดมีความแตกต่างของที่มาและตัวสารที่เป็นองค์ประกอบในการผลิต และการออกฤทธิ์ของยาเสพติดแต่ละประเภทส่งผลต่อผู้เสพได้หลายแบบ เช่น อาการหลอนประสาท กดประสาท หรือกล่อมประสาท เป็นต้น จึงมีนักวิชาการให้ความหมายของยาเสพติดแตกต่างกัน ดังนี้

นวลจันทร์ ทศนชัยกุล (2541, หน้า 179 - 180) กล่าวว่ายาเสพติด หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูด ฉีด หรือด้วยประการใดแล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพมากขึ้น ๆ มีอาการถอนยาเมื่ออยากยาและเป็นผลอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจของผู้เสพ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายว่า ยาเสพติด หมายถึง ยาหรือสารเคมีซึ่งเมื่อเสพหรือฉีดเข้าสู่ร่างกายติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่งก็จะติด ก่อให้เกิดพิษเรื้อรัง ทำให้ร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรม เช่น ฝิ่น กัญชา เฮโรอีน ยานอนหลับและสุรา

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2528 มาตรา 4 ได้ให้นิยามของยาเสพติดให้โทษไว้ว่า หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีใดก็ตาม เช่น รับประทาน สูบ ดมหรือฉีดแล้ว จะก่อให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. มีความต้องการเสพสารนั้นอย่างรุนแรงทั้งร่างกายและจิตใจ
2. ต้องเพิ่มขนาดหรือปริมาณการเสพสารนั้นมากขึ้นเป็นลำดับ
3. เมื่อหยุดเสพสารนั้นจะเกิดอาการถอนยา
4. สุขภาพของผู้เสพสารนั้นเป็นเวลานานจะทรุดโทรมลง

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ให้ความหมายว่า ยาเสพติด หมายถึง สิ่งที่เสพเข้าไปแล้วจะเกิดความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจต่อไปโดยไม่สามารถหยุด

เสพติดได้ และจะต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อย ๆ จนในที่สุดจะทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บต่อร่างกายและจิตใจขึ้น

องค์การสหประชาชาติ ให้ความหมายว่า ยาเสพติด หมายถึง สารใด ๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือได้จากธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ที่มีผลต่อจิตใจและระบบประสาท

กล่าวโดยสรุป ยาเสพติด หมายถึง สารใดก็ตามที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือสารที่สังเคราะห์ขึ้น เมื่อนำเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะโดยวิธีรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยวิธีการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจนอกจากนี้ยังจะทำให้เกิดการเสพติดได้ หากใช้สารนั้นเป็นประจำทุกวัน หรือวันละหลาย ๆ ครั้ง

2.1.2 ประเภทของยาเสพติด

ยาเสพติดในปัจจุบันมีหลากหลายประเภทซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งชนิดของตัวยา การออกฤทธิ์ ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

สุพรรณิ ชีรเวชเจริญชัย (2536, หน้า 72) ได้แบ่งประเภทของยาเสพติดอาจแบ่งออกตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ได้ดังนี้

แบ่งตามคุณสมบัติของยาเสพติด คือ

1. ยาที่ออกฤทธิ์กดประสาท (Depressant) ได้แก่ ฟีน มอร์ฟิน เฮโรอีน เซโคนัล บาร์บิทูเรต บิโพรไมด์ พาราติไฮด์ และเมธาโดน เป็นต้น ยาเสพติดเหล่านี้จะกดประสาทส่วนกลางหรือสมอง ทำให้ประสาทมันง ง่วงซึมและหมดแรง นอกจากนี้ ยังกดศูนย์ประสาท การหายใจ ทำให้หายใจช้าลง จนถึงขั้นหยุดหายใจได้
2. ยาที่ออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท (Stimulant) ได้แก่ ไบโคทอม โคลเคอีน แอมเฟตามีน เป็นต้น ยาเสพติดเหล่านี้จะกระตุ้นประสาทส่วนกลางหรือสมอง ทำให้ประสาทตื่นตัวและ กระวนกระวายไม่ง่วงนอน แต่เมื่อหมดฤทธิ์ยาแล้วจะหมดแรง เพราะร่างกายไม่ได้รับการพักผ่อนและอาจจะเกิดอาการตัวสั่น ตึงเครียดถึงกับหมดสติจนถึงขั้นเสียชีวิตได้
3. ยาที่ออกฤทธิ์หลอนจิตประสาท (Hallucinogen) ได้แก่ กัญชา แอลเอสดี (L.S.D. = Lysergic acid Diethylamide) ดีเอ็มที (D.M.T. = Dimethyl Trytamine) เอสทีพี (S.T.T. = Serenity Tranquility Peace) เป็นต้น ยาเสพติดเหล่านี้จะทำให้เกิดประสาทหลอนเห็นภาพผิดปกติ รสสัมผัส เปลี่ยนแปลง รวมทั้งอายตนะทั้งห้าของร่างกายแปรปรวน มีปฏิกิริยาผิดไปจากความจริงทั้งหมด
4. ยาที่ออกฤทธิ์ผสมผสานกัน (Mixed) ได้แก่ กัญชา ถ้าเสพจำนวนน้อยจะกดประสาทอยู่ชั่วระยะหนึ่ง ต่อเมื่อเสพเพิ่มเข้าไปมากจะกลายเป็นพิษหลอนประสาทได้

แบ่งตามที่มาของยาเสพติด คือ

1. ยาเสพติดธรรมชาติ ได้แก่ ยาเสพติดที่ได้มาจากต้นพืช เช่น ฝิ่น โคเคอีน กัญชา รวมทั้งที่ได้ปรุงแปรสภาพลักษณะอย่างอื่น โดยกรรมวิธีทางเคมีแล้ว เช่น มอร์ฟิน เฮโรอีน เป็นต้น

2. ยาเสพติดสังเคราะห์ ได้แก่ ยาเสพติดที่ได้มาจากการปรุงขึ้นโดยกรรมวิธีทางเคมีโดยตรง และนำมาใช้แทนยาเสพติดธรรมชาติได้ เช่น แอมเฟตามีน เพทิดีน ไฟแซปโตน เมทาโคน เป็นต้น

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (2522, หน้า 3) แบ่งยาเสพติดออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. ยาเสพติดให้โทษ ประเภทที่ 1 ได้แก่ เฮโรอีน แอลเอสดี แอมเฟตามีน หรือ ยาบ้า ยาอีหรือยาเลิฟ

2. ยาเสพติดให้โทษ ประเภทที่ 2 ยาเสพติดประเภทนี้สามารถนำมาใช้เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ได้ แต่ต้องใช้ภายใต้การควบคุมของแพทย์ และใช้เฉพาะกรณีจำเป็นเท่านั้น ได้แก่ ฝิ่น มอร์ฟิน โคเคน หรือโคคาอีน โคเคอีน และเมทาโคน

3. ยาเสพติดให้โทษ ประเภทที่ 3 ยาเสพติดประเภทนี้เป็นยาเสพติดให้โทษที่มียาเสพติดประเภทที่ 2 ผสมอยู่ด้วย มีประโยชน์ทางการแพทย์ การนำไปใช้เพื่อจุดประสงค์อื่น หรือเพื่อเสียดัง จะมึบหลงโทษกำกับไว้ ยาเสพติดประเภทนี้ ได้แก่ ยาแก้ไอที่มีดีวาโคเคอีน ยาแก้ท้องเสียที่มีฝิ่นผสมอยู่ด้วย ยาฉีกระงับปวดต่าง ๆ เช่น มอร์ฟิน เพทิดีน ซึ่งสกัดมาจากฝิ่น

4. ยาเสพติดให้โทษ ประเภทที่ 4 คือสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษ ประเภทที่ 1 หรือประเภทที่ 2 ยาเสพติดประเภทนี้ไม่มีการนำมาใช้ประโยชน์ในการบำบัดโรค และมีบหลงโทษกำกับไว้ด้วย ได้แก่ น้ำยาอะเซติกแอนไฮไดรด์และอะเซติลคลอไรด์ ซึ่งใช้ในการเปลี่ยนมอร์ฟินเป็นเฮโรอีน สารคลอซูไดอีเฟคริน สามารถใช้ในการผลิตยาบ้าได้ และวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทอีก 12 ชนิด ที่สามารถนำมาผลิตยาอีและยาบ้าได้ในยาเสพติดประเภทที่ 1 ถึง 4 ได้แก่ ทุกส่วนของพืชกัญชา ทุกส่วนของพืชกระท่อม เห็ดขี้ควาย เป็นต้น

5. ยาเสพติดให้โทษ ประเภทที่ 5 คือยาเสพติดให้โทษที่มีได้อยู่ในประเภทที่ 1 ถึงประเภทที่ 4 เช่น กัญชา พืชกระท่อม เห็ดขี้ควาย เป็นต้น

องค์การอนามัยโลก แบ่งยาเสพติดออกได้เป็น 9 ประเภท คือ

1. ประเภทฝิ่น หรือ มอร์ฟิน รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์คล้ายมอร์ฟิน ได้แก่ ฝิ่น มอร์ฟิน เฮโรอีน เพทิดีน

2. ประเภทยาปฏิชีวนะ รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์ทำนองเดียวกัน ได้แก่ เซโคบาร์ปีตาล อะโมบาร์ปีตาล พาราคลิไซด์ เมโพรบาเมท ไดอาซีแพม เป็นต้น
3. ประเภทแอลกอฮอล์ ได้แก่ เหล้า เบียร์ วิสกี้
4. ประเภทแอมเฟตามีน ได้แก่ แอมเฟตามีน เมทแอมเฟตามีน
5. ประเภทโคเคน ได้แก่ โคเคน ใบโคคา
6. ประเภทกัญชา ได้แก่ ใบกัญชา ยางกัญชา
7. ประเภทใบกระท่อม
8. ประเภทหลอนประสาท ได้แก่ แอลเอสดี ดีเอ็นที ดันล้าโพง เห็ดเมาบางชนิด
9. ประเภทอื่น ๆ นอกเหนือจาก 8 ประเภทข้างต้น ได้แก่ สารระเหยต่าง ๆ เช่น ทินเนอร์ เบนซิน น้ำยาล้างเล็บ ยาแก้ปวด และบุหรี่

2.1.3 โทษของยาเสพติด

ยาเสพติดล้วนก่อให้เกิดโทษต่อชีวิตผู้เสพด้วยกันทั้งสิ้น ทำลายทั้งชีวิต ทรัพย์สิน ครอบครัวและความมั่นคงของประเทศชาติ ด้วยเหตุนี้ เราจึงต้องรู้เท่าทันและตระหนักถึงโทษอย่างละเอียด ซึ่งมีผู้กล่าวถึงโทษโทษของยาเสพติดแต่ละประเภทได้ดังนี้

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 9 (2528, หน้า 233 - 235) ได้กำหนดโทษของยาเสพติดไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1. การสูญเสียด้านบุคลิกภาพและจิตใจ

เยาวชนย่อมมีบุคลิกภาพที่กำลังเจริญเติบโต มีการสร้างประสบการณ์ต่าง ๆ และหัดวิธีการและชั้นเชิง ในการเผชิญปัญหา หรือกระทำการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การแก้ปัญหา ย่อมต้องอาศัยกระบวนการทางจิตหลาย ประการ เช่น ความอดกลั้น การควบคุมอารมณ์ การแสดงอารมณ์ตามความเหมาะสม การใช้ความคิดและ ประมาณาการ ตลอดจนการหาวิธีแก้ปัญหา ให้เกิดผลดีที่สุด

หากเยาวชนใช้และติดยาเสพติด โดยอาศัยเป็นทางหนีจากความทุกข์ยาก หรือปัญหาต่างๆ แล้ว บุคลิกภาพของผู้นั้นก็ย่อมหยุดเจริญ แทนที่จะหาทางแก้ปัญหาที่เหมาะสม กลับหันไปใช้ยาแทน เยาวชนที่ติดยาจึงมีบุคลิกภาพใหม่ ที่มีความอดทนน้อย ระวัง และหาความสุขจากชีวิตธรรมดาที่ไม่ใช้ยาเสพติดไม่ได้ หากผู้นั้นได้ผ่านการรักษาหลายครั้ง และเลิก ได้ไม่นาน ก็ต้องกลับไปใช้อีก ความเชื่อมั่นในตนเอง และความหวังว่าจะเลิกจากยา ก็ค่อย ๆ หายไปทุกที หากผู้นั้นถูกจับและติดคุกหลาย ๆ ครั้ง ความกลัวคุกตะรางและการลงโทษต่าง ๆ ตลอดจนความไม่ดี ในสายตาของสังคม ก็ค่อยลดเสื่อมและชินชาไป การติดคุกตะราง หรือการถูกลงโทษทางกฎหมาย กลายเป็นเรื่องเล็ก ค่านิยมของเขาก็เปลี่ยนไป ความดีกับความชั่ว ตามแนวคิดปกติก็เลื่อนไป

ความสุขที่เกิดจากการกระทำความคิดก็ถอยไป นับได้ว่าเป็นการเสื่อมสลายของสภาพจิต เมื่อเยาวชนคนหนึ่งคนใดติดยาเสพติด และมีบุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงไปจนถึงขั้นนี้ ก็จะเป็นพลเมืองดีไม่ได้ ไม่สามารถใช้ชีวิตที่เป็นประโยชน์กับตนเองและผู้อื่น ได้ กลับเป็นผู้ก่อให้เกิดปัญหาสำหรับตนเอง ครอบครัวและสังคม จึงนับว่าเป็นการสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ของชาติ ซึ่งเป็นการสูญเสียที่สำคัญที่สุด

2. การสูญเสียทางสุขภาพอนามัย

ผู้ที่ติดยาเสพติดอาจเกิดปัญหาทางสุขภาพ อนามัย หรือโรคต่าง ๆ ได้หลายอย่าง ได้แก่

2.1 การใช้ยาเกินขนาด โดยที่การค้ำยา เปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อย ผู้ที่พยายามเลิกยาหรือเข้ารับการรักษา ความดันยาจะลดลง ประกอบกับยาที่ได้จากการ ลักลอบค้าไม่ได้มีการควบคุมมาตรฐาน ความแรงอาจเปลี่ยนแปลงได้อยู่เสมอ เพราะมีการเจือปนสารชนิดอื่นเข้าไป ก่อนนำออกจำหน่าย ผู้ติดยาจึงอาจใช้ยาเกิน ขนาดและเป็นอันตรายได้ ยังเป็นการใช้ยาที่ฉีดเข้า หลอดเลือดแล้ว ยังมีโอกาสเกินขนาดได้มาก เช่น ยาที่มีฤทธิ์กระบบประสาทกลาง เมื่อใช้เกินขนาดจะทำให้ไม่รู้สึกรู้ตัวไป การหายใจลดลง และอาจเป็นอันตรายเสียชีวิตได้ ในบางรายอาจเกิดการบวมของปอด ทำให้หายใจหอบและเสมหะเป็นฟองได้

2.2 อาการจากการขาดยา อาการถอนยาที่ เกิดขึ้นในผู้ติดยาบางคนที่ติดอย่างรุนแรงและสุขภาพ ไม่ดีอาจเป็นอันตรายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการติดยา นอนหลับ อาจเกิดอาการ ไข้สูง ชัก และไม่รู้สึกรู้ตัวได้ ในบางรายอาจมีอาการถอนยาที่ปรากฏคล้าย โรคทางกาย เช่น อาการปวดท้องอย่างรุนแรง เหมือนการอุดตันของลำไส้ ทำให้ได้รับการผ่าตัดแก้ไข โดยวินิจฉัยผิดได้

2.3 พิษจากยาเสพติด ยาเสพติดบางชนิด เช่น แอมเฟตามีน กัญชา โคเคน และแอลเอสดี มีผลทำให้เกิดอาการทางจิตได้ บางรายอาจคลุ้มคลั่ง วิกลจริต ไปเป็นระยะเวลาานาน ซึ่งในยาเสพติดที่ลักลอบขายกัน อาจมีสารอื่นเจือปน เพื่อให้ได้ปริมาณมากขึ้น เช่น สารหนู และ สตริกนิน (strychnine) เป็นต้น ซึ่งเป็นยาพิษทำให้เป็น อันตรายได้

2.4 อันตรายจากการฉีดยาที่ไม่สะอาด ผู้ติดยาที่ใช้ยาฉีดเข้าหลอดเลือด หรือ เข้ากล้ามเนื้อ มักไม่ได้ทำความสะอาดหลอดฉีดยา ให้ปราศจากเชื้อเสียก่อน น้ำที่ใช้ละลายยาเพื่อฉีดก็ไม่สะอาด จึงอาจฉีดเอาเชื้อ โรคต่าง ๆ เข้าไปในร่างกายได้ ทำให้เกิดการอักเสบของผิวหนัง และเนื้อเยื่อบริเวณที่ฉีด เกิดเป็นฝีหรือเนื้องอกได้ อาจลุกลามเกิดการอักเสบของหลอดเลือด หรือ โลหิตเป็นพิษได้ ในบางรายเชื้อ โรคอาจเข้าไปยังอวัยวะภายใน เช่น หัวใจ ปอด สมอ และกระดูก ทำให้เกิดลิ้นหัวใจอักเสบ และฝีตามอวัยวะต่าง ๆ

2.5 อันตรายจากการฉีดยาที่ไม่เหมาะสมเข้าร่างกาย ผู้ติดยาอาจใช้ยาเม็ดมาละลายน้ำฉีดเข้าหลอดเลือด โดยไม่ทราบว่าในยาเม็ดมีแป้งพวกทัลคัม (Talcum) อยู่ด้วย บางทีก็ใช้สำลีกรองน้ำยาก่อนจะใช้ฉีด แป้งและใยสำลีจะเข้าไปติดอยู่ตามหลอดเลือดฝอยของปอด เกิดโรคปอดแข็งทำให้การหายใจลำบากเรื้อรังและ ไม่มีวิธีรักษา ในบางกรณียาอาจจะละลายไม่ดี มีเกล็ดหรือผลึกของยาเข้าไปในหลอดเลือด ไปอุดหลอดเลือดต่าง ๆ เช่น ที่สมอง เกิดเป็นอัมพาตได้

2.6 โรคบางชนิดที่พบร่วมกับการติดยาเสพติด ผู้ติดยาเสพติดมักมีสุขภาพไม่ดี อาหารไม่เพียงพอ และการดูแลสุขภาพอนามัย ตลอดจนการรักษาความสะอาดของร่างกายไม่ดี จึงมีโรคต่าง ๆ เกิดได้มาก เช่น วัณโรคของปอด โรคผิวหนังต่าง ๆ เป็นต้น

3. การสูญเสียทางเศรษฐกิจ

3.1 ค่าใช้จ่ายในการใช้ยา ผู้ติดยาเสพติด ย่อมต้องใช้จ่ายเงินในการซื้อยามาใช้ ยิ่งติดยากขึ้น ยิ่งจำเป็นต้องใช้ปริมาณยามาก เพราะเกิดการดื้อยาจึงได้กล่าวแล้ว

3.2 การขาดงาน ผู้ติดยาเสพติดบางคนอาจสามารถปรับการใช้ยาได้ และสามารถทำงานได้ตามปกติ บางคนใช้ยานานน้อย ๆ ในเวลาเช้าและกลางวันเพื่อไม่ให้เกิดอาการถอนยาและสามารถทำงานได้ แล้วใช้ยามากในตอนเย็นหรือกลางคืน แต่ผู้ติดยาส่วนใหญ่ เมื่อติดงอมแงมแล้วจะไม่สามารถทำงานได้ เพราะจะมีผลต่อร่างกายและจิตใจที่ ขัดกับการทำงาน เมื่อใช้ยามากในเวลากลางวัน ก็มีอาการซึม สะลึมสะลือ ความคิดช้า ทำงานได้ลำบาก เมื่อยามดฤทธิ์ก็เกิดอาการถอนยา คือ กระวนกระวาย และ ปวดเมื่อยตามตัว ฤทธิ์ของยาและอาการถอนยานี้เกิดสลับกันอยู่ทั้งวัน จนไม่สามารถทำงานหรือเรียนหนังสือ ได้ นอกจากนี้ ยังมีความจำเป็นต้องใช้เวลาในการไปหา ยามาเพื่อใช้ในคราวต่อไป และหาที่ซุกซ่อนเพื่อใช้ยา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ จะรบกวนและขัดขวางการทำงาน ทำให้ ประสิทธิภาพลดลง จนอาจต้องออกจากงาน

3.3 ค่าใช้จ่ายในการจัดการแก้ปัญหาของรัฐ และเอกชน ทั้งในด้านการปราบปรามการลักลอบค้า ยาเสพติด การให้บริการบำบัดรักษา และการป้องกัน ทำให้สูญเสียงบประมาณและทรัพยากรไปไม่น้อย

4. การสูญเสียทางสังคม

4.1 การเสียชื่อเสียง และฐานะทางสังคมของ ผู้ติดยา ผู้ติดยาย่อมเป็นที่รังเกียจของสังคม

4.2 ปัญหาในครอบครัว การติดยาเสพติดทำให้คนในครอบครัวได้รับความลำบากทั้งด้านจิตใจและฐานะการเงิน มีผลให้เกิดความแตกแยกในครอบครัวได้ ดังจะเห็นได้ว่า ผู้ติดยามีอัตราการหย่าร้างสูง

4.3 ปัญหาอาชญากรรม ผู้ติดยาจำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมากในการซื้อขายมาใช้ ประกอบกับความ ออยาการุนแรง ทำให้ขาดการยั้งคิด จึงเกิดอาชญากรรมต่าง ๆ ขึ้นได้ในชุมชนใดที่มีผู้ติดยาเสพติดอยู่ โอกาสที่จะเกิดการลักขโมยมีมากขึ้น นอกจากนี้ ปัญหายาเสพติดอาจเป็นปัญหา ทางการเมืองในประเทศ หรือระหว่างประเทศ และมีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติได้ การติดยาเสพติดทุกประเภทมีแต่โทษไม่มีคุณประโยชน์เลย โทษที่เห็นได้ง่าย ๆ คือสุขภาพร่างกายของผู้เสพจะเสื่อมโทรมลง ต่อมาจิตใจก็เลวลง ร้ายขึ้น ไม่สนใจในการศึกษาเล่าเรียนและการทำงานอาชีพ ทำลายชื่อเสียงเกียรติยศของตนเองและวงศ์ตระกูล และนำไปสู่การประกอบอาชญากรรม มีผลกระทบต่อกระเทือนถึงสังคมส่วนร่วมและเศรษฐกิจของประเทศชาติ

พจน์ สุจันทร์ (2529, หน้า 24 - 28) ได้กล่าวถึงโทษของยาเสพติดได้ดังนี้

1. โทษต่อตนเอง ยาเสพติดจะทำลายการทำงานของสมองส่วนกลาง ประสาทอัตโนมัติ และ ประสาทส่วนปลาย ส่งผลให้ควบคุมตัวเองไม่ได้ ทำให้ร่างกายมีสภาพทรุดโทรมอ่อนแอ และเกียจคร้านไม่อยากทำอะไรเอาแต่นอน

2. โทษต่อครอบครัว สูญเสียเงินทองและทรัพย์สินไปกับการซื้อขายยาเสพติดทำให้ฐานะยากจนลูกเมียต้องลำบาก ทำลายชื่อเสียงของครอบครัว บุคคลในครอบครัวมีความทุกข์ใจ

3. โทษต่อชาติบ้านเมือง ประเทศชาติต้องสูญเสียเงินรายได้ไปกับค่ายาเสพติด และเมื่อมีประชากรในบ้านเมืองติดยาเสพติดกันมากทำให้ประเทศชาติสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ในการพัฒนาประเทศและการติดยาเสพติดยังเป็นต้นเหตุของการเกิดอาชญากรรมด้วย

สำนักงาน ป.ป.ส (2544, หน้า 8 - 9) ได้กำหนดอัตราโทษตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มีดังนี้

ข้อหา - อัตราโทษ

ให้การสนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สินยานพาหนะสถานที่ หรือวัตถุใด ๆ เพื่อประโยชน์หรือให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดพ้นจากการจับกุม จัดหาหรือให้เงินหรือให้ทรัพย์สิน ที่ประชุม ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้นเพื่อช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกแก่ผู้กระทำความผิด หรือเพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดพ้นจากการจับกุม รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้กระทำความผิด เพื่อประโยชน์หรือให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิดหรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ ปกปิด ซ่อนเร้น หรือเอาไปเสีย ซึ่งยาเสพติดหรือวัตถุใด ๆ ที่ใช้ในการกระทำความผิด เพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิด ซึ่แนะนำหรือติดต่อบุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิด ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ข้อหา 1 - 6 ระวังโทษเดียวกับตัวการ ข้อหา 7 จำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

2.1.4 สาเหตุของปัญหายาเสพติด

ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่สลับซับซ้อน มีปัจจัยที่เป็นสาเหตุอยู่หลายประการ ซึ่งเกี่ยวโยงประกอบกัน ดังที่นักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2540, หน้า 4 - 5) ได้กล่าวว่า สาเหตุของการติดยาเสพติดซึ่งมีการวิจัยถึงสาเหตุของการติดยาเสพติดแบ่งตามกลุ่มเป้าหมาย และตัวยาที่เสพสรูปโดยภาพรวม คือ กลุ่มเด็กและเยาวชนทั้งในชุมชนแออัดและในโรงเรียน โดยภาพรวมเริ่มเสพยาเสพติดครั้งแรก ตั้งแต่วัยรุ่น นอกเหนือจากเหล้าและบุหรี่ยาเสพติดที่ใช้ครั้งแรก มักเป็นกัญชาลงไปที่คือ เฮโรอีน โดยมีสาเหตุจากถูกเพื่อนชักจูงและความอยากลองประกอบกับความเชื่อว่าทำให้เกิดความสุขผ่อนคลายความเครียด โดยเฉพาะผู้เสพยาบ้าต้องการทำงานหนักขึ้นมักเป็นผู้มีอาชีพใช้แรงงานรับจ้าง มีการศึกษาคำในระดับประถม แหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติดอยู่ในชุมชน ที่พักอาศัย

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2530, หน้า 187 - 190) ได้กล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นติดยาเสพติดนั้นเกิดจากทั้งสภาพจิตใจของวัยรุ่นเองและสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลให้เป็นไปด้วย อาทิ เช่น ความอยากลอง เด็กวัยรุ่นมีนิสัยอยากรู้อยากเห็น อยากทดลอง โดยเฉพาะกับสิ่งต้องห้าม ยิ่งถูกห้ามมาก ก็ยิ่งอยากลองมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกลุ่มวัยรุ่นที่มีบุคลิกควบคุมอารมณ์ไม่ได้ใจอ่อน อ่อนไหว ไม่เป็นตัวของตัวเอง ชอบฟังฟัง ความอยากมีเพื่อน เอาใจและตามใจเพื่อน เนื่องจากช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงที่อ่อนไหวและมีความต้องการที่จะมีกลุ่มเพื่อนร่วมวัยรวมทั้งการยอมรับจากเพื่อน ความผิดหวัง เนื่องจากกระยะวัยรุ่น เป็นระยะที่เด็กเต็มไปด้วยความคาดหวังในเรื่องต่าง ๆ ความคาดหวังมักมีลักษณะเป็นอุดมคติสูงส่ง ซึ่งห่างไกลกับความเป็นจริงของชีวิต ดังนั้นเมื่อเรื่องราวต่าง ๆ ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังจึงทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนไม่สมหวังในชีวิต และความรู้สึกไม่สมหวังนี้ก็จะนำมาซึ่งความเศร้าโศก บางรายจึงหาทางออกเพื่อลบความผิดหวัง ความเสียใจ โดยหนีไปสู่โลกของการติดยาเสพติด

นवलจันทร์ ทัศนชัยกุล (2541, หน้า 180) กล่าวถึงสาเหตุของการใช้ยาเสพติด โดยสรุปได้ดังนี้

1. เกิดจากความอยากรู้อยากทดลอง ได้ยิน ได้ฟัง บางคนเคยเห็น จึงเกิดความอยากรู้ สนใจว่ายาเสพติดเป็นอย่างไร
2. เพื่อนที่ใกล้ชิดสนิทกันชักชวน การถูกรบเร้าจากคนข้างเคียงบ่อยครั้งจึงทำให้ยับยั้งใจไม่ได้

3. สภาพครอบครัวมีปัญหา บรรยากาศภายในครอบครัวไม่ดี ขาดความรัก ความอบอุ่น บิดามารดาห่างเหินไม่ใช้เวลาใกล้ชิดเอาใจใส่เท่าที่ควร ประกอบกับปัจจัยอื่น ๆ ทำให้ไปเข้ากับกลุ่มเพื่อนจึงมีแนวโน้มกระทำผิดได้ง่าย

4. สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน โรงเรียนไม่สามารถอบรมปลูกฝังจริยธรรม ศีลธรรม ควบคุมอย่างมีระเบียบวินัยทำให้โรงเรียนไม่สามารถอบรมสั่งสอนทั้งวิชาการและความประพฤติแก่นักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

5. สิ่งแวดล้อมของที่อยู่อาศัยในเขตที่พักอาศัยรอบบริเวณมีคนเสพยาเสพติด มีการซื้อขายการได้ยืม การได้พบเห็น และที่ร้ายแรงที่สุด คือ ในบ้านมีคนเสพยาเสพติด

6. สื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ การประชาสัมพันธ์ การแพร่ภาพ ซึ่งส่งผลทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านหนึ่งก็ช่วยควบคุมและป้องกัน แต่อีกด้านกลับเป็นการชักจูงโน้มน้าวไปโดยอัตโนมัติ

สุชา จันทน์เอม (2542, หน้า 101) ได้แยกแยะสาเหตุของการติดยาเสพติดให้โทษได้ ดังนี้

1. ติดเพราะยาซึ่งมีคุณสมบัติให้คิดเอง ผู้เคยเสพต้องใช้เวลาเสพติดนั้นซ้ำต่อไปเรื่อย ๆ ผู้เข้าไปคลุกคลีกับยาเสพติดแม้จะมีสุขภาพดีและมีความตั้งใจแน่วแน่ว่าจะไม่ยอมให้ติด แต่ในบางครั้งผู้นั้นก็อาจติดได้เช่นกัน

2. ความอ่อนไหวทางจิตใจและอารมณ์ ซึ่งรุนแรงมากน้อยแล้วแต่บุคคล วัยรุ่นที่ต้องการจะทำอะไรตามใจชอบหรือความนึกคิดของตน ต้องการที่จะได้รับสถานภาพทางสังคม เช่น ต้องการเป็นที่ยอมรับนับถือในหมู่เพื่อนฝูง โดยพยายามทำอะไรให้คล้าย ๆ กัน เลียนแบบตามกัน ต้องการประสบการณ์ใหม่ เช่น อยากทดลองกระทำในสิ่งที่ตนไม่เคยกระทำมาก่อน บางคนต้องการหลีกเลี่ยงจากความทุกข์ยากที่ประดังมาจากสิ่งแวดล้อมรอบด้าน หรือจากความรู้สึกภายในที่ไม่สบายหรือความเจ็บปวดต่าง ๆ หันมาสร้างโลกของตัวเอง โดยการใช้ยาเสพติด

3. ติดเพราะถูกชักชวน ถูกหลอกลวง ถูกบีบบังคับจากหมู่คณะ

4. สิ่งแวดล้อม นับว่ามีอิทธิพลสำคัญอย่างยิ่งในการชักจูงให้บุคคลใช้ยาเสพติด เช่น อยู่ในละแวกที่อยู่อาศัยที่มีการค้าขายเสพยาเสพติดและติดยาอบบ้าน การอาศัยในครอบครัวเดียวกับผู้เสพยาเสพติด ครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กอย่างยิ่งเพราะ ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่ได้ให้การอบรมทางด้านจิตใจ แก่เด็กตลอดเวลา อุบัติภัยส่วนตัวของเด็ก อารมณ์ของเด็ก มีจุดเริ่มต้นมาจากบ้าน เพราะฉะนั้นครอบครัวจึงเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลหล่อหลอมให้เด็กเป็นคนดีหรือคนเลวได้

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 9 (2528, หน้า 226 - 231) ได้ระบุสาเหตุของปัญหาเสพยาเสพติดไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. ตัวยา สารที่ปรากฏในธรรมชาติก็ดี หรือที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นก็ดี บางอย่างจะมีคุณสมบัติ ที่ทำให้ผู้ที่ใช้แล้ว ไม่ประสงค์ไปใช้อีก และบางอย่างก็ทำให้ผู้ใช้รู้สึกเฉย ๆ ใช้ก็ได้ ไม่ใช้ก็ได้ แต่ก็มีสารบางอย่างที่มีฤทธิ์ ทำให้ผู้ใช้ชอบกลับไปใช้อีก หรือใช้บ่อย ๆ จนติดได้ ด้วยจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในปัญหาเสพยาเสพติด

1.1 ประเภทของยาเสพติด ในบรรดาสารหรือยาที่ทำให้ปัญหาการติดยานั้น องค์การอนามัยโลก ได้จัดแยกไว้เป็น 9 ประเภท คือ

1.1.1 แอลกอฮอล์ (Alcohol) ซึ่งเป็นส่วนผสม สำคัญในเครื่องดื่มบางชนิด เช่น เหล้า เบียร์

1.1.2 แอมเฟตามีน (Amphetamine) เป็นสารสังเคราะห์ รวมทั้งสารที่มีโครงสร้าง และฤทธิ์แบบเดียวกัน

1.1.3 บาร์บิทูเรต (Barbiturate) และยานอนหลับต่าง ๆ

1.1.4 กัญชา รวมทั้งผลผลิตจากต้นกัญชาใน รูปแบบต่าง ๆ

1.1.5 โคเคน (Cocaine) และไบโคคา (coca)

1.1.6 ยาหลอนประสาท มีอยู่หลายชนิด เช่น แอลเอสดี (LSD)

1.1.7 แคต (khat) เป็นพืชที่ใช้เป็นยาเสพติด อยู่ในทวีปแอฟริกา

1.1.8 ฝิ่น และอนุพันธ์ของฝิ่น รวมทั้งสาร สังเคราะห์ที่มีคุณสมบัติ
อย่างเดียวกัน

1.1.9 น้ำมันระเหย ได้แก่ น้ำมันเบนซิน น้ำมันผสมสี อะซีโตน (acetone)
และยาสลบบางชนิด

1.2 ฤทธิ์ของวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทและยาเสพติด วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ที่มีผลทำให้ผู้ใช้ติดยาได้นั้น มีผลต่อจิตใจในแบบต่าง ๆ ได้ 5 แบบ คือ

1.2.1 การบรรเทาความเจ็บปวด อาจเป็นจากโรคทางกาย โรคทางจิตหรือการปวดเมื่อยตามตัวจากการทำงานหนัก ยาหลายอย่างที่มีฝิ่นหรืออนุพันธ์ของฝิ่นเป็นส่วนประกอบมีฤทธิ์แบบนี้

1.2.2 การลดความตึงเครียด ความกระวนกระวายใจ ความหงุดหงิด ความตื่นเต้น ตลอดจนการนอนไม่หลับ ยาที่กดระบบประสาทส่วนกลาง เช่น แอลกอฮอล์ ฝิ่น มอร์ฟีน เฮโรอีน ยานอนหลับ และยากล่อมประสาท ออกฤทธิ์แบบนี้

1.2.3 การกระตุ้นระบบประสาทส่วนกลาง เพื่อลดความรู้สึกเหน็ดเหนื่อย การร่งเหงาหาวนอน การอ่อนเพลีย การซึมเศร้า และขาดพลังกำลัง สารที่ออกฤทธิ์แบบนี้ ได้แก่ กาเฟอีน (caffeine เป็นสารที่มีในกาแฟ และชา) แอมเฟตามีน โคเคน และไบโคทอม

1.2.4 การมีเมามา ซึ่งหมายถึง ภาวะที่การรับรู้ความรู้สึกจากสิ่งแวดล้อม และความนึกคิดผันแปรไป ไม่ชัดเจนหรือดีเท่าปกติ ความทุกข์ทรมาน หรือความวิตกกังวล ค่อยมีนซาไป หรือลืมไปได้ ความกดดัน ความยับยั้งชั่งใจ หรือความอัดอั้นก็คลายออกไปได้ อาจเกิดความรู้สึกครึ้มใจ และหมดกังวลมาแทน อาจมีอาการทางกายเกิดร่วมด้วย เช่น เวียนศีรษะ เสียการทรงตัว และคลื่นไส้อาเจียนร่วมด้วย สารที่ออกฤทธิ์แบบนี้ ได้แก่ แอลกอฮอล์ บาร์บิทูเรต กัญชา น้ำมันระเหยต่าง ๆ เป็นต้น

1.2.5 ประสาทหลอน ซึ่งหมายถึง ภาวะที่การรับรู้ความรู้สึกต่าง ๆ ผิดแปรไปจากปกติ สิ่งที่เห็นได้ยิน สัมผัส หรือรู้สึกด้วยวิธีใดก็ตาม จะรับรู้ผิดไปจากปกติ และแปลผลผิดจากปกติด้วย อาจมีความรู้สึกเกิดขึ้น โดยไม่มีสิ่งนั้นจริง ๆ ก็ได้ ผู้ที่เข้ายาอาจมีอาการมีเมามา สนุกสนาน ครึกครื้น หรืออาจถึงคลุ้มคลั่งก็ได้ ผลที่เกิดขึ้นทำให้ผู้เข้ายาู้สึกว่า ไม่ได้อยู่ในโลกของความจริง แต่อยู่ในโลกของความฝัน จึงเป็นทางหนีจากความทุกข์ทรมาน และความกดดันต่าง ๆ ได้ เช่นเดียวกับการมีเมามา กัญชา และสารสังเคราะห์ เช่น แอลเอสดี มีฤทธิ์แบบนี้

ยาเสพติดแต่ละชนิด อาจมีฤทธิ์หลายแบบ ปนกัน หรือมีฤทธิ์แตกต่างกัน แล้วแต่ขนาดของยาและวิธีใช้ ตัวอย่างเช่น แอลกอฮอล์ขนาดน้อยอาจมีฤทธิ์กระตุ้น เมื่อขนาดมากขึ้นก็มีฤทธิ์ทำให้มีเมามา และใน ขนาดมากเต็มที่อาจกดระบบประสาท จนไม่รู้สึกตัวไป เลยก็ได้ ผื่นที่ผสมเป็นยาหรือละลายน้ำกินทางปาก มีฤทธิ์ในการแก้ท้องเดินและแก้ไอ ได้ดี และมีฤทธิ์ในการบรรเทาความเจ็บปวดได้ปานกลาง แต่ถ้าสูบ ซึ่งหมายถึง การเผาให้เป็นควัน แล้วสูดหายใจเอาควันเข้าไป จะมีผลเร็ว ระวังความเจ็บปวดได้มาก และลดความตึงเครียด ตลอดจนเกิดความรู้สึกสบายใจได้ โดยเร็ว เฮโรอีนมีฤทธิ์คล้ายคลึงกับฝิ่นเวลาสูบ แต่ถ้าฉีดเข้าหลอดเลือด ยิงได้ผลเร็วขึ้นอีก มีความมีเมามาเกิดขึ้นในทันที

1.3 กลไกของการเสพติด

การเสพติดประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการ คือ

1.3.1 การที่ร่างกายขึ้นกับยา หรือการติดยาทางกาย เมื่อได้รับยาเสพติดเข้าไปในร่างกายแล้ว จะเกิดการเปลี่ยนแปลง ในร่างกายส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะ อย่างยิ่งในสมอง เพื่อให้เกิดสมดุลใหม่ที่มียาอยู่ด้วยเป็นประจำ หากยานั้นขาดหายไป หรือลดปริมาณลง ก็จะเกิดการเสียสมดุลในร่างกาย ทำให้มีอาการผิดปกติขึ้น ที่เรียกว่า อาการถอนยา

1.3.2 การที่จิตใจขึ้นกับยาหรือการติดยาทางจิต ผู้ที่เคยประสบกับฤทธิ์ของยาแล้วจิตใจ หรือพอใจ จะได้ฤทธิ์ของยานั้นอีก ซึ่งอาจเป็นความรู้สึกสบายใจ หรือสนุกสนาน หรือความรู้สึกเมา ลืมความทุกข์ โศก และหลุดพ้นจากโลกของความเป็นจริง ไปสู่โลกของความฝัน ในบางรายอาจมีจิตใจขึ้นกับยา เนื่องจากกลัวอาการถอนยา หรือกลัวความจริงที่จะพบในโลกที่ไม่ใช่ยา

1.3.3 การต้านยา หมายถึง การที่จำเป็นต้องเพิ่มขนาดของยาขึ้น ภายหลังจากใช้ยาไปหลายครั้ง จึงจะได้ผลจากฤทธิ์ของยาอย่างเดิม

2. บุคคลและการใช้ยา หากพิจารณาในแง่บุคคลที่สัมพันธ์กับยาเสพติดแล้วจะเห็นว่า ในสภาพแวดล้อมที่มียาอยู่ หรือหาหาได้ง่ายนั้น จะมีบุคคลที่มีประสบการณ์การใช้ยาแตกต่างกันได้มาก พอจะจำแนกได้ดังนี้

2.1 ผู้ที่ไม่ใช่เลย บุคคลเหล่านี้สามารถรักษาตนเองได้ ไม่สนใจที่จะไปลองหรือใช้ยา เปรียบได้กับผู้ที่ได้รับเชื้อโรคแล้ว ไม่เป็นโรค นับได้ว่า เป็นผู้ที่มีภูมิคุ้มกันดี

2.2 ผู้ลองใช้ยา บุคคลเหล่านี้ชอบลอง แต่ใช้ไปครั้งเดียว หรือไม่กี่ครั้งแล้วก็เลิกได้

2.3 ผู้ใช้ยาเป็นครั้งคราว บุคคลเหล่านี้ชอบใช้ยา และมีโอกาส หรือสภาพแวดล้อมชักจูงให้ไปใช้ยาเป็นระยะ ๆ แต่เว้นระยะห่างจนยังไม่เกิดสภาพติดยา มักจะเป็นการใช้ยา เพื่อเข้าในสังคม หรือหมู่เพื่อนฝูง ที่ชอบใช้ด้วยกัน

2.4 ผู้ใช้ยาเป็นประจำหรือผู้ที่ติดยา บุคคลเหล่านี้ใช้ยาเป็นประจำ จนมีสภาพของการติดยา คือ มีอาการร่างกาย หรือจิตใจ ขึ้นกับยาและอาการต้านยา บุคคลประเภทนี้ มีบุคลิกภาพที่มีแนวโน้มที่จะติดยาได้ง่าย หรือพูดอีกนัยหนึ่งได้ว่า ขาดภูมิคุ้มกันต่ออาการติดยา

สำหรับเยาวชนที่หันไปใช้ยาเสพติดนั้น มีสภาพ จิตแตกต่างกันได้หลายแบบ ผู้ที่ติดยาบางคนเป็นโรคจิตหรือโรคประสาท และใช้ยาเสพติดเพื่อระงับ อาการของโรค บางคนเป็นเด็กเกรงอยู่เดิม ชอบเล่นการพนัน ชอบรังแก หรือแก้งผู้อื่น และชอบหนีโรงเรียน การติดยาเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาเด็กเกรงเท่านั้น ผู้ติดยา บางคนมีสภาพจิตปกติ แต่มีบุคลิกภาพอ่อนแอ ไม่เป็นตัวของตัวเอง ชอบอิงหรือพึ่งผู้อื่น เมื่อคบเพื่อนที่ชักจูง ไปใช้ยาก็ไม่มีกำลังใจพอที่จะหักห้ามได้ ยิ่งบางคนก็ ขาดความรู้ และมีทัศนคติและค่านิยมที่ผิดไปจากปกติ แล้ว ก็ยังมีโอกาสเกิดปัญหาติดยาเสพติดได้มาก คนบางคนชอบ โลก โผน หรือชอบเสี่ยงอันตราย ยิ่งทราบว่า ยาเสพติดเป็นสิ่งต้องห้ามและอาจมีอันตรายยิ่งอยากลอง บางคนมีความพอใจในการที่สามารถกระทำในสิ่งที่ผิด แล้วไม่ถูกจับ หรือเสี่ยงแล้วรอดพ้นได้ บางคนที่มีปมด้อยหรือมีความพอใจที่จะไถ้อวด ก็อาจใช้ยาเสพติดเป็น ทางแสดงออกถึงความกล้า การที่เด็กถูกห้ามกระทำในบางสิ่ง

บางอย่างที่ผู้ใหญ่ทำได้ เช่น การสูบบุหรี่และดื่ม เหล้า เป็นต้น ก็เป็นเหตุให้เด็กบางคนที่ต้องการแสดงตัว และแสดงความเป็นผู้ใหญ่ หันไปกระทำในสิ่งเหล่านั้น บางคนก็ใช้ยาเสพติดเพื่อประชดผู้ใหญ่ การขาดแนว ความคิด ความไม่แน่ใจตนเอง การขาดระเบียบวินัย การขาดความหวังสำหรับอนาคต ตลอดจนการขาดความระลึกรู้ตัว ทำให้เยาวชนบางคนหลงทาง และไม่สามารถหาวิธีแก้ปัญหาก็ได้ และหันไปหายาเสพติด

3. สภาพแวดล้อม มีส่วนสำคัญไม่น้อยไปกว่า ตัวยา และจิตใจของบุคคล ในการที่ทำให้เกิดปัญหาเสพติดขึ้น พอจะกล่าวถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นสาเหตุ ของปัญหาเสพติดได้ดังนี้

3.1 เพื่อน ผู้ที่ใช้และติดยาเสพติด ส่วนใหญ่รู้จักยาจากเพื่อน ได้รับยาครั้งแรกจากเพื่อน ใช้ยาครั้งแรกที่บ้านเพื่อน และเป็นผู้ที่มักจะหัน ไปปรึกษาเพื่อน เมื่อมีปัญหา เพื่อนจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการชักนำผู้หนึ่งผู้ใดไปใช้ยาเสพติด การเลิกคบ หรือเข้ากลุ่มกับเพื่อนที่เป็นผู้ใช้ยาเสพติดย่อมเป็นทางนำไปสู่บุคคลที่มีบุคลิกภาพอ่อนแอ หรือขาดภูมิคุ้มกันอยู่แล้ว หันไปใช้และติดยาได้

3.2 สภาพสังคมที่เป็นสื่อชักนำไปใช้ยาเสพติด การที่เยาวชนมีเวลาว่าง และไม่มีสิ่งใดที่ผลิตเพลิน และพอใจให้ทำในเวลาว่าง ทำให้เยาวชนไปมั่วสุมกันในที่ต่าง ๆ เป็นก๊วนหรือแก๊งค์ และชักจูงกันไปทำสิ่งต่าง ๆ ถ้ามีเพื่อนที่ไม่ได้อยู่ร่วมในกลุ่ม ก็อาจชักนำไปในทางอบายมุขต่าง ๆ เช่น การพนัน การมั่วสุมทางเพศ ตลอดจนการใช้บุหรี่ เหล้า และยาเสพติดต่าง ๆ ผู้ที่เคยใช้หรือติดยาเสพติด เป็นผู้รู้แหล่งที่อาจหาเสพติดได้ ย่อมชักนำเพื่อนไปใช้ยาเสพติดได้ บางคนอาจชักนำไป เพื่อตนเองได้มีส่วนได้รับยาเสพติดด้วย

3.3 การมียาหาได้ง่าย ในสังคมที่ยาเสพติดหาได้ง่าย โอกาสที่จะหัน ไปใช้และติดยาก็มีมากขึ้น ยาบางอย่างเป็นยาที่ใช้ในทางการแพทย์อยู่ และมีการผลิตจาก โรงงานเภสัชกรรม หรือนำเข้ามาในประเทศ เพื่อเป็นยารักษาโรค แล้วมีขายอยู่ตามร้านขายยาทั่วไป อาจมีผู้นำไปใช้เป็นยาเสพติดได้ มาตรการในการควบคุมยารักษาโรคที่เป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท และยาเสพติด จึงมีความสำคัญในการป้องกันปัญหาเสพติด ยาบางอย่างที่มีโทษร้ายแรง และมีกฎหมายห้าม การผลิต หรือการค้า หากมีความต้องการอยู่ ราคา ก็ย่อมสูง และผู้ที่ลักลอบผลิต หรือสินค้าก็ได้กำไรสูง ทำให้มีผู้ที่ประกอบอาชญากรรมด้านการผลิตหรือค้ายาเสพติด ที่ผิดกฎหมาย ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของการรักษากฎหมายและผู้รักษากฎหมายด้วย ในสภาพแวดล้อมบางแห่ง มีการลักลอบค้ายาเสพติดกันมาก ยานั้นก็หา ได้ง่าย มีผลให้เกิดปัญหาเสพติดรุนแรงและกว้างขวางขึ้น

3.4 สภาพแวดล้อมที่มีความกดดันต่อจิตใจ ความกดดันต่อจิตใจจาก

สภาพแวดล้อม จะเป็นแรงดันให้เยาวชนหันไปใช้ยาเสพติดเป็นทางออก หรือทางหนี สภาพในครอบครัวย่อมเป็นเหตุของความกดดันของเด็กได้ เช่น เด็กที่ไม่มีความสุขที่บ้าน พ่อแม่แตกแยกกัน พ่อหรือแม่เป็นผู้มีบุคลิกภาพ หรืออุปนิสัยไม่ดี ดุดสุรา หรือยาเสพติด เด็กที่ขาดความรัก เป็นต้น ส่วนความกดดันทางเศรษฐกิจ สังคม ก็เป็นปัญหาสำคัญ ชุมชนที่เศรษฐกิจไม่ดีมีความยากจนมาก มีผู้ที่ติดยาเสพติดมาก ผู้ที่ติดยาในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่อยู่ในบริเวณชุมชนแออัด หรือบริเวณใกล้เคียง ความลำบากในการดำรงชีพ และการขาดความหวังสำหรับอนาคต อาจผลักดันให้คนบางคนหันไปใช้ยาเสพติด

3.5 สภาพแวดล้อมขาดการชักจูงไปในทางที่ดี ในสภาพสังคมที่เสื่อม มี

ประชากรมาก แต่มีเครื่องอุปโภคบริโภค และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ขาดแคลน ต้องแย่งกันใช้ ผู้คนต้องวุ่นวายอยู่กับการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ขาดการดำเนินงานในระยะยาว ความหวังสำหรับอนาคตรางเลือนไป เยาวชนก็ขาดการแนะนำชักจูงไปในทางที่ดี ในทางที่เสริมสร้างกิจกรรมด้านเสริมสร้างมีน้อย เยาวชนจึงหันไปใช้เวลาว่างไปในทางเสื่อม ตลอดจนไปใช้ยาเสพติด

Schuster and Kilby (1993, p. 778) กล่าวถึงสาเหตุการใช้จ่ายยาเสพติดว่าเกิดจากความวิตกกังวล พฤติกรรมของเพื่อนถ้าเพื่อนดื่มเหล้าหรือสูบบุหรี่ วัยรุ่นนั้นอาจจะมีพฤติกรรมเช่นนั้น วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่แตกแยกหรือมีการใช้จ่ายยาเสพติด วัยรุ่นนั้นจะมีความเสี่ยงต่อการใช้จ่ายยาเสพติดด้วยเช่นกัน วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ มีแนวโน้มที่จะใช้จ่ายยาเสพติด การใช้จ่ายยาเสพติดในวัยรุ่น จะมีลักษณะเฉพาะผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน และมักเกิดในวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

PPhillips (1994, p. 22) กล่าวว่า การที่วัยรุ่นติดยาเสพติดนั้น มีอิทธิพลมาจากกลุ่มเพื่อนต้องการการยอมรับเข้ากลุ่ม แต่ถ้ายาเสพติดนั้นไม่ได้ช่วยทำให้เกิดความผูกพันกับเพื่อนได้มันก็จะทำให้ลืมเรื่องที่ไม่สบายใจต่าง ๆ ได้ นอกจากนั้นอาจจะมีอิทธิพลมาจากครอบครัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ามีบุคคลในครอบครัวใช้จ่ายยาเสพติด

กล่าวโดยสรุป สาเหตุของการติดยาเสพติด เกิดจากความอยากรู้ อยากทดลองจากตัวของบุคคลเองหรือการถูกชักชวนจากกลุ่มเพื่อนหรือคนรอบข้างที่ติดยาเสพติด ประกอบกับการเกิดปัญหาในชีวิต เช่น ปัญหาครอบครัว ทำให้ขาดความเอาใจใส่จากคนในครอบครัว จึงหันมาให้ความสำคัญกับเพื่อน หรือเกิดจากสภาพแวดล้อมในชุมชน หรือสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ที่ช่วย เป็นต้น

2.1.5 อาการของการติดยาเสพติดและการวินิจฉัย

ผู้ที่ติดยาเสพติดจะมีอาการแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับชนิดของยา วิชาใช้ และความรุนแรงของชนิดสารเสพติดนั้น ดังนี้

องค์การอนามัยโลกได้ให้คำจำกัดความของลักษณะการติดยาไว้ ดังนี้

1. มีพลังความต้องการยาสูง เพื่อจะได้เสพต่อไปไม่ว่าจะได้มาด้วยวิธีใด
2. มีแนวโน้มที่จะเพิ่มปริมาณยามากขึ้น
3. ภาวะทางจิตและทางร่างกายโดยทั่วไปดำรงอยู่ได้โดยอาศัยยา
4. ทำความเสียหายให้แก่ปัจเจกบุคคล และสังคมอย่างรุนแรง

สุชา จันทน์เอม (2542, หน้า 93 - 96) กล่าวว่ายาเสพติดทุกประเภทจะก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทั้งทางร่างกายและจิตใจ จะมีอาการที่แสดงออกในผู้ติดยาเหล่านั้น ให้เห็นผลจากพิษภัยของยาเพราะเกิดการทำลายระบบประสาท สมองตลอดจนอวัยวะสำคัญของร่างกาย และทำลายจิตใจร่วมไปด้วย ซึ่งมีลักษณะที่ควรสังเกตได้บ้างดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงของบุคคลทางร่างกายและจิตใจ

1.1 การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ผู้ติดยาเสพติดจะมีสุขภาพร่างกายทรุดโทรม เช่น ผู้ติดยาโคคาอีน เฮโรอีน ฝิ่น ในระยะหนึ่งจะมีอาการผอมซูบ เนื้อตัวเหลือง ริมฝีปากเขียว ตาและ ซึม ง่วงเหงา หาวนอน แก้วตาหริ้ ไม่รู้สึกในเรื่องความหิว เปื่อ เลื่อนลอย ซึ่พจรเต้นช้า หายใจช้า พุดจาไม่อยู่กับร่องกับรอย หากคิดชนิดจิตจะพบรอยฉึดยาหรือรอยเลือดเป็นจุด ๆ ตามเสื่อผ้า พวกคิดโอระเหย มักจะพบรอยใหม่ก็ริยมนที่นิ้วมือ ส่วนที่ติดกัณฐาตามปกติสังเกตได้ยาก นอกจากในระยะเรื้อรังคือ ช่างพุด แก้วตาขยายกว้าง หลุกหลิก ชอบหัวเราะลั่น อยากของหวาน มีความผิดปกติทางสายตา

1.2 การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ ผู้ติดยาเสพติดจะมีความประพฤดิและอารมณ์ ผิดแปลกไปจากเดิม มีการเปลี่ยนแปลงทางบุคลิกภาพ ขาดความสนใจในตัวเอง ละเลยกิจวัตรประจำวัน ไม่สนใจในความเป็นอยู่ของตัวเอง ขาดความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่เอาใจใส่ต่อการศึกษาล่าเรียน การงาน หักสูบนุหรี ใช้เงินเปลือง อากัปกิริยาท่าทางลับลมคมนัยขึ้น มีอารมณ์หงุดหงิด จุนเฉียว โมโหง่าย

2. การสังเกตเครื่องมือเครื่องใช้ที่ซุกซ่อนแอบแฝง เช่น เข็มฉึดยา หลอดใส่ผงขาว ซ้อน ตะกั่ว ไม้ขีดไฟ หลอดกาแพ หรือพวกเศษผงเศษไม้ มีคราบตามเครื่องมือเหล่านี้ ซึ่งโดยปกติแล้วเยาวชนหรือคนทั่ว ๆ ไปไม่ควรมีไว้ใช้ประจำตัว นอกจากนี้ก็คือการสังเกตจากการที่มียาชนิดต่าง ๆ หลายขนาดต่างสีกัน โดยไม่มีฉลากยาบอกชื่อไว้แน่นอน

3. สังเกตอาการของยาเสพติด โดยเหตุที่ยาเสพติดมีคุณสมบัติอยู่ประการหนึ่ง คือ ถ้าผู้ติดยาเสพติด ไม่ได้เสพยาตามกำหนดเวลาจะปรากฏอาการที่เรียกกันว่า อาการงดยาเสพติด คือ น้ำมูกน้ำตาไหล หาว จาม กระสับกระส่าย หงุดหงิด ทูรนทวยหา นหนาว ร้อน ๆ เหมือนเป็นไข้ ปวดท้อง ท้องร่วง อาเจียน ปวดกล้ามเนื้อ ปวดกระดูก ปวดตามข้อ ปวดสันหลังบั้นเอว ปวดในสมอง จุดเน้นในอก อึดอัดคล้ายจะขาดใจ บางรายถึงกับชักตาตั้ง น้ำลายฟูมปากเหมือนคนเป็นลมบ้าหมู เหงื่อไหลซึม อาการที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็นเพราะระบบประสาทในร่างกายถูกทำลายด้วยพิษร้ายของยาเสพติด

โดยเหตุที่ยาเสพติดมีหลายประเภท อาการของผู้ใช้ยาเสพติดและอาการงดยาเสพติดที่แสดงออกอาจจะไม่เหมือนกันหมดทุกประเภท ในรายที่ใช้ยาเสพติดชนิดร้ายแรง เช่น มอร์ฟิน เฮโรอีน จะมีอาการรุนแรงและเด่นชัดกว่าประเภทที่ออกฤทธิ์อ่อนกว่า เช่น ใบกระท่อม กัญชา เป็นต้น และยาเสพติดประเภทออกฤทธิ์อ่อนเมื่อเสพจำนวนน้อยในขณะที่ร่างกายแข็งแรงก็อาจจะสังเกตไม่พบอาการดังกล่าว เลยก็ได้

พร้อมเพรา ผลเจริญสุข (2545, หน้า 12 - 14) ได้กล่าวถึงการสังเกตลักษณะและอาการผู้ติดยาเสพติด โดยดูจากการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและจิตใจ ลักษณะอาการและสิ่งที่พบได้ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย

1.1 สุขภาพทรุดโทรม ซุบซิด หมองคล้ำ น้ำหนักตัวลด ไม่มีเรี่ยวแรงที่จะทำงานหนัก ริมฝีปากเขียวคล้ำ มักใส่แว่นกรองแสงสีเข้มเพื่อต่อสู้กับแสงสว่าง เพราะมันตาขยายเหลืองออกมา

1.2 มีร่องรอยการเสพยาเสพติดให้เห็นที่บริเวณแขนตามแนวเส้นโลหิตดำ มักใส่เสื้อแขนยาวเพื่อปกปิดร่องรอยการฉีดยาเสพติด

1.3 มีรอยแผลเป็นที่ท้องแขนเป็นรอยกรีดด้วยของมีคมตามขวางเฉียง ๆ

1.4 นิ้วมือนิ้วมือมีรอยคราบเหลืองสกปรก

1.5 ผิวหนังหยาบกร้านเป็นแผลพุพอง อาจมีหนอง น้ำเหลือง คล้ายโรค

ผิวหนัง

2. การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ

ความประพฤติ การงานบกพร่อง ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่สนใจสิ่งแวดล้อม ปลดปล่อยปล่อยตัว พุดจาไม่สัมพันธ์กับความเป็นจริง ชอบอยู่คนเดียว ชอบแยกตัวเอง หลบซ่อน ตัวไม่เข้าหาผู้อื่น ทำตัวลึกลับ เป็นคนเจ้าอารมณ์ หงุดหงิดเอาแต่ใจตัวเอง พุดจาก้าวร้าว แม้แต่บิดามารดา ครูอาจารย์ของตนเอง ไม่สนใจความเป็นอยู่ของตนเอง แต่งกายไม่สุภาพเรียบร้อย สีหน้าแสดงความวิตกกังวลซึมเศร้า

เมื่อขาดยาเสพติดจะมีอาการอยากยาเกิดขึ้น คือ น้ำมูกไหล หวานอน กระสับกระส่าย หนาวหนาว หายใจถี่ถี่ คลื่นไส้ อาเจียน เบื่ออาหาร น้ำหนักลด ท้องเดิน ขนลุก เป็นตะคริว แขนขาหรือกล้ามเนื้อส่วนใดส่วนหนึ่งสั่นกระตุก ขบฟัน ปวดเมื่อยตามร่างกาย ปวดเสียวในกระดูก ตื่นทรมนทรมาย ม่านตาขยายโตขึ้น ความดันโลหิตสูง ชักกระตุก

Ghodse (1989, p. 3 - 12) กล่าวว่า ลักษณะการติดยาอาจแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การติดยาที่เกิดจากสภาวะทางร่างกาย (Physiological Dependence) คือการแสดงออกของภาวะไม่สมดุลทางร่างกาย เมื่อขาดสารเคมีหรือยา ซึ่งก็คือร่างกายมีภาวะขาดยา (Drug Withdrawal) นั่นเอง การติดยาที่เกิดจากสภาวะทางจิตใจ (Psychological Dependence) คือความคิดหรือความรู้สึกของบุคคลที่ทำให้เชื่อว่าต้องชื้อยา และต้องทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่งยาหรือสารเคมีดังกล่าว ถึงแม้จะรู้ถึงผลเสียที่มีต่อตนเอง ในบางครั้งบุคคลอาจมีความต้องการยาหรือสารเคมีได้ ถึงแม้จะไม่มีความต้องการทางร่างกายเลย ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงผู้ที่ติดยาหรือสารเคมี จึงจะให้ความสำคัญกับการติดยาหรือสารเคมีที่เกิดจากสภาวะจิตใจของบุคคลนั้น ๆ

จะเห็นได้ว่าการชื้อยาเสพติดหรือสารเคมีต่าง ๆ และไม่สามารถเลิกใช้ได้นั้นมีความสัมพันธ์กับ ภาวะจิตใจที่อ่อนแอ แต่ไม่ได้เกิดจากสภาวะทางจิตใจเพียงอย่างเดียว อาจยังมีสาเหตุอีกหลายประการที่เป็นปัจจัยประกอบที่ทำให้บุคคลชื้อยาเสพติด ซึ่งจะได้อธิบายถึงสาเหตุต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ผู้ที่ติดยาเสพติดจะมีอาการแตกต่างกัน แล้วแต่ชนิดของยา วิธีใช้ และความรุนแรงของการติดนั้น

1. อาการจากฤทธิ์ของยา ในระยะที่ผู้ใช้ได้รับยาเข้าไปในร่างกาย และยากำลังออกฤทธิ์ ก็อาจปรากฏอาการตามฤทธิ์ของยานั้น ๆ ยาที่ทำให้เกิดความมึนเมา เช่น แอลกอฮอล์ ยานอนหลับ และฝิ่น อาจทำให้ผู้ใช้มีอาการซึม ความคิด และการรับรู้สึกเซื่องช้า บางคนอาจมีอาการกระวนกระวาย หรือคลุ้มคลั่งอาละวาดก็ได้ ผู้ชื้อยาที่ทำให้เกิดประสาทหลอน อาจแสดงอาการหวาดกลัว ตื่นเต้น หรือคลุ้มคลั่งได้ สำหรับผู้ใช้ฝิ่น มอร์ฟีน หรือเฮโรอีน จะมีช่องม่านตาหรือช่องดำกลางม่านตาแคบมาก หรือผู้ใช้ยาจนชินและมีการค้ำยาแล้ว อาจไม่ ปรากฏอาการจากฤทธิ์ของยาชัดเจนนักก็ได้

2. ร่องรอยของการชื้อยา ผู้ที่ติดเฮโรอีน ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่สูบบุหรี่จัดด้วย มักจะเห็นรอยคราบบุหรี่ยี่เหลืองที่นิ้วมือ ในคนที่ใช้วิธีฉีดเข้าหลอดเลือด ก็จะมีรอยเข็มตามแนวหลอดเลือดที่แขนหรือขา ผู้ที่ติดฝิ่น จะต้องใช้มีดปั่นฝิ่นเป็นเม็คสำหรับ สูบ จะมีคราบฝิ่นสีดำติดที่นิ้วมือให้เห็นได้

3. การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของผู้ติดยา ผู้ติดยาเสพติดมักจะไม่นสนใจดูแลสุขภาพ และอนามัยของตนเอง มัวแต่สนใจต่อฤทธิ์ของยา และความพยายามที่จะหายามาสนองความอยากของตน ดังนั้นจะเห็นว่า ผู้ติดยาเสพติดมีสุขภาพทรุดโทรม ผอมและซูบซีด ผิวหนัง และเสื้อผ้ามักจะสกปรก ผู้ติดยาเสพติดขั้นรุนแรง มักจะเบียดเบียนการทำงาน ทำให้ผลงานหรือผลการเรียนด้อยลง มักหนีงาน หรือหนีเรียนบ่อย ๆ โดยที่การติดยาเป็นที่รังเกียจของสังคม ผู้ติดยา จึงมักทำตัวลึกลับ บางทีมีความระแวงหรือทุกข์กังวลใจ อยู่เสมอ อารมณ์ก็หงุดหงิดฉุนเฉียว โกรธง่าย พุดจา ก้าวร้าว และขาดเหตุผล

4. อาการจากการขาดยา หรืออาการถอนยา ผู้ที่หายาไม่ได้ หรือตั้งใจจะเลิกยาสำหรับตัวยาที่มีสภาพร่างกายขึ้นกับยาด้วยแล้ว จะเกิดอาการถอนยาดังได้กล่าวไว้แล้ว ปรากฏให้เห็นได้ ในการตรวจเพื่อวินิจฉัยผู้ติดยานั้น อาจใช้ การกักขังหรือกักบริเวณผู้ต้องสงสัยไว้สักพักหนึ่ง และเฝ้าไม่ให้สามารถไปหายาเสพติดมาใช้ได้ ผู้ที่ติดยาจะ ปรากฏอาการถอนยาขึ้นในเวลา 4 ถึง 8 ชั่วโมง ในรายที่ต้องการให้ทราบผลเร็ว อาจใช้ยาที่มี ฤทธิ์ต้านสารเสพติดนั้น เช่น นาลอกโซนและนาลอร์ฟิน (Naloxone and Nalorphine) ซึ่งมีฤทธิ์ต้านมอร์ฟินให้ กับผู้ต้องสงสัย หากผู้นั้นติดยาพวกฝิ่น มอร์ฟิน หรือเฮโรอีน จะเกิดอาการถอนยาขึ้นทันทีในเวลาไม่กี่นาที

5. การตรวจทางห้องปฏิบัติการ ส่วนใหญ่ใช้การตรวจปัสสาวะ เพื่อหาสารเสพติดนั้น หรืออนุพันธ์ของสารนั้น ที่ถูกขับถ่ายออกไปทางปัสสาวะ การตรวจปัสสาวะใช้วิธีการทางชีวเคมี มีอยู่หลายวิธี ทั้งการตรวจวิเคราะห์เชิงคุณภาพ และเชิง ปริมาณ ที่ใช้กันมากได้แก่ วิธีการตรวจสี (Calorimetric method) และวิธีการแยกสารและย้อมสี (Chromatography) และวิธีการแบบอิมมูโนแอสเซ (Immunoassay) เป็นต้น แต่การตรวจปัสสาวะเป็นวิธีการที่ใช้ในการตรวจ หาสารที่ต้องการในปัสสาวะเท่านั้น ไม่ได้บ่งถึงบุคลิกภาพของผู้ใช้ ตลอดจน สภาพการติดยา นอกจากนี้การมีสารดังกล่าวในปัสสาวะ อาจเป็นผลจากการใช้ยานั้นใน การรักษาโรคก็ได้ ในประเทศไทย มียาตำรับผสมอยู่มาก ทั้งยาแก้ปวด แก้ไอ แก้ท้องเสีย และอื่น ๆ ซึ่งมีฝิ่น หรืออนุพันธ์บางอย่างผสมอยู่ และอาจมีผลให้ตรวจพบ ในปัสสาวะได้ ในบางกรณีผู้ให้ยาไม่ทราบด้วยซ้ำว่าในยาที่ใช้มีฝิ่นเป็นส่วนประกอบอยู่ด้วย

2.1.6 การบำบัดผู้ติดยาเสพติด

มนุษย์เราได้คิดค้นวิธีการรักษาผู้ติดยาเสพติด มาเป็นเวลานานแล้ว กลวิธีที่ใช้ขึ้นอยู่กับแนวความคิดและทัศนคติ ต่อการติดยาเสพติด ในสภาพสังคม และเวลานั้น ๆ หากเห็นว่าการติดยาเสพติดเป็นอาชญากรรม เป็นความชั่วร้ายที่ผู้ติดยาก่อขึ้น วิธีแก้ที่ใช้ก็เป็นการลงโทษ

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน (2516, หน้า 235 - 237) ได้กล่าวไว้ว่า ในรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) ต้น กรุงศรีอยุธยา ให้นำผู้ติดยาไปประจานด้วยการตระเวนบด 3 วัน ตระเวนเรือ 3 วัน แล้วจงจำไว้ ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้เขียนแล้วส่งตัวไปเป็นตะพุ่นหญ้าช้าง ในปัจจุบันนี้ การใช้ยาเสพติด ก็เป็นการผิดกฎหมายอาญา อาจต้องโทษจำคุกได้ ใน ประเทศสิงคโปร์ ตำรวจอาจจับผู้ใดไปตรวจปัสสาวะหาเสพติดได้ และถ้าพบว่า มีผลบวก แสดงว่าเคยได้รับเฮโรอีนแล้วก็จะถูกคุมขังเป็นเวลา 6 เดือนหรือกว่านั้น วิธีการดังกล่าวนี้ หวังจะให้ผู้คนกลัวไม่ไปใช้ยาเสพติด หรือหากคิดแล้วก็ต้องเลิกเสีย มิฉะนั้นจะถูกลงโทษ หากการรักษากฎหมายกระทำได้เข้มงวดจริง ก็เอาได้ผล ดังเช่นในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งอ้างว่า ไม่มีผู้ติดยาเสพติด เพราะผู้ที่ติดยาและไม่ยอมเลิกจะได้รับโทษสถานหนักถึงถูกยิงเป้า หากเห็นว่า การติดยาเสพติดเป็น โรคชนิดหนึ่ง ที่ผู้ติดยาเสพติดเป็นผู้ป่วยที่มีสภาพจิตผิดปกติ การแก้ปัญหา ก็เป็นการให้การรักษา หากเห็นว่าผู้ติดยาเสพติดเป็นผู้โชคร้ายที่เป็นเหยื่อของปัญหาสังคม เขาก็ควรได้รับการช่วยเหลือ

วิธีการในการรักษาผู้ติดยาเสพติด ในปัจจุบันยังไม่มีวิธีใดที่เป็นที่ยอมรับ และมีหลักฐานว่า เป็นวิธีที่ได้ผลแน่นอน อาจแบ่งเทคโนโลยีในการรักษาออก เพื่อให้เห็นแนวกลวิธีได้ดังนี้

1. การถอนพิษยา เป็นการรักษาอาการของการที่ร่างกายขึ้นกับยา เพื่อจะได้หยุดยาได้ สำหรับผู้ที่ยาถอนแล้ว พวกบาร์บิทูเรต การถอนยาอาจมีอาการมากถึงกับเป็นอันตรายต่อชีวิตได้ เช่น อาการ ไข้สูง ชัก และห็อก การรักษาจึงต้อง อาศัยแพทย์ที่มีความรู้และอุปกรณ์เพียงพอ แต่ผู้ติดยา ประเภทฝิ่น มอร์ฟีน และเฮโรอีน อาการถอนยาไม่รุนแรง นัก มีผู้ได้พยายามรวบรวมรายงานเรื่องนี้ปรากฏว่า ไม่มีหลักฐานว่า เคยมีผู้ใดเสียชีวิต จากอาการถอนยา จากยาประเภทฝิ่น มอร์ฟีน หรือเฮโรอีน ยกเว้นผู้ที่มีสุขภาพไม่ดี และมีโรคร้ายแรงอยู่ในร่างกาย การถอนพิษยา สำหรับผู้ติดยาเฮโรอีนจึงอาจใช้วิธี หยุดยาไปเลย ๆ และให้ทนทรมาณ ไปจนกว่าจะพ้นระยะ อาการถอนยาในเวลา 5 - 7 วัน บางคนก็อ้างว่าวิธีการ ถอนยาแบบนี้ เป็นการลงโทษ และใช้เป็นการสั่งสอน ผู้ติดยาให้ไม่กล้าที่จะไปติดยาอีก

การรักษาที่ทำกันมาก ก็เป็นการใช้ยาพวกฝิ่น หรือยาสังเคราะห์ที่มีฤทธิ์แบบเดียวกัน เช่น เมทาโดน (Methadone) เป็นยาแทน แล้วค่อย ๆ ลดขนาดยาลงไปเรื่อย ๆ เพื่อให้อาการถอนยาเกิดขึ้นน้อยและไม่รุนแรง จนในที่สุดก็หยุดยาได้ พร้อมกันนี้ อาจใช้ยาอย่างอื่น รักษาตามอาการ เช่น ยาแก้ปวด ยานอนหลับ ยาแก้ลมประสาท ช่วงในระยะเวลาที่อาการมาก

การใช้ยารักษาตามอาการอย่างเดียว ก็อาจใช้ได้ สามารถบรรเทาอาการนอนยาลงไปได้ และได้ผลเช่นเดียวกัน การใช้ยาสมุนไพรหรือวิธีการอื่น ๆ เช่น การ ผังเข็ม ก็อาจเปลี่ยนหรือระงับอาการนอนยาไปได้

2. การปรับปรุงแก้ไขจิตใจ และบุคลิกภาพ ในโครงการรักษาผู้ติดยาบางโครงการ เป้าหมายหลักในการรักษาเป็นการปรับปรุงแก้ไขด้านจิตใจ เพื่อให้สามารถหยุดยาได้ตลอดไป หรือลดปัญหาทางเทคนิคในการแก้ไขด้านจิตใจมีอยู่มากมายหลายแบบตัวอย่าง เช่น

2.1 การรักษาทางจิต ด้วยวิธีการต่าง ๆ ทางจิตเวชศาสตร์ เช่น จิตวิเคราะห์ จิตบำบัด เป็นต้น

2.2 การอบรมและให้คำปรึกษาด้วยจิตแพทย์ พระภิกษุ นักบวช นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลอื่น

2.3 การฝึกวินัย เช่น การให้มีชีวิตในที่คุมขัง หรือโรงเรียน หรือโรงพยาบาลที่จำกัดขอบเขต และมี ระเบียบวินัยที่เข้มงวด ตลอดจนการมีระบบลงโทษ และให้รางวัลเพื่อปรับปรุงอุปนิสัย

2.4 อาชีวะบำบัด ใช้การทำงานเป็นเครื่องรักษาให้มีเครื่องยึดเหนี่ยว แล้วใช้การฝึกอบรมสั่งสอน และวิธีการต่าง ๆ เป็นเครื่องช่วยปรับปรุงจิตใจ

2.5 ชุมชนบำบัด เป็นวิธีการที่สร้างชุมชนจำลองขึ้น ให้ผู้ที่เคยติดยาเสพติดได้ปรับจิตใจของตนเอง ให้สามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ ส่วนใหญ่จะมีผู้เคยติดยาที่ได้เลิกเด็ดขาดแล้วเป็นผู้ดำเนินการ และช่วยเหลือ เทคนิคที่ใช้ในชุมชนบำบัดนี้มีอยู่หลายแบบทั้งด้านการสร้างความเห็นอกเห็นใจ การให้ความช่วยเหลือ การให้คำปรึกษา หรือการสร้างระเบียบวินัย การสร้างนิสัยการทำงาน การสร้างความรับผิดชอบ บางแห่งมีการใช้เทคนิคการเผชิญหน้า โดยให้ผู้ที่อยู่ในชุมชนได้โต้เถียงและวิพากษ์วิจารณ์กัน เพื่อให้เกิดการระลึกตนเองได้

3. การสร้างเครื่องยึดเหนี่ยว ผู้ที่ติดยาเสพติดมีบุคลิกภาพที่ไม่คืออยู่เดิม และเปลี่ยนไปจากการติดยาเพิ่มเติมขึ้นอีก ตลอดจน สภาพการที่จิตใจขึ้นกับยา ยังคงอยู่เป็นเวลานาน การปรับปรุงการแก้ไขสภาพจิตใจอาจจะกระทำไม่ได้ไม่เต็มที่ การสร้างสิ่งยึดเหนี่ยว อาจช่วยให้ผลการบำบัดรักษาดีขึ้น ตัวอย่างของสิ่งยึดเหนี่ยว ได้แก่

3.1 การให้คำมั่นสัญญากับตนเอง หรือผู้ที่เป็นที่เคารพนับถือ รวมทั้งการให้สัตย์ปฏิญาณ

3.2 การบอบาน และความกลัวถึงโทษที่จะเกิดขึ้นจากการกลับสูบ้าน

3.3 การคุมประพฤติ ที่มีอำนาจหน้าที่ทำ การตรวจเป็นระยะ ๆ เพื่อคว่ำกลับไปใช้ยาเสพติดอีกหรือไม่ รวมทั้งการตรวจปัสสาวะหาเสพติด ตลอดไปถึงการถูกลงโทษถ้าถูกตรวจพบ

3.4 การใช้ยาต้านฤทธิ์ยาเสพติด (Narcotic antagonist) วิคเลอร์ (Wikler) ได้ศึกษาสรีรวิทยาของการ ติดยาเสพติด แล้วตั้งทฤษฎีว่าน่าจะใช้ยาต้านฤทธิ์ยาเสพติด ไปห้ามฤทธิ์ของยา ทำให้ผู้ติดยาที่ไปใช้ยาจะไม่ได้ผลตามต้องการ เมื่อได้รับยาต้านฤทธิ์ยาเสพติดเข้า ไปในร่างกาย ยาจะไปจับกับจุดรับยาในสมอง ซึ่งเป็น จุดที่ยาเสพติดไปออกฤทธิ์ ดังนั้น ภายหลังจากที่ได้รับยาต้านฤทธิ์ไปเต็มที่แล้ว ต่อไปเมื่อได้รับยาเสพติดก็ไม่เกิด ผลอย่างใดเลย หากเป็นอยู่นาน ความพอใจที่ควรจะได้จากการใช้ยาจะขาดหายไป แรงผลักดันให้ไปใช้ยาเสพติดก็จะค่อย ๆ หายไปด้วย เรียกว่า การดับ (Extinction) ของเงื่อนไข (Conditioning) ต่อมาในพ.ศ. 2509 (ค.ศ. 1966) มาร์ติน (Martin) ก็นำไปใช้ในการรักษาจริง ๆ การใช้ยาต้านฤทธิ์ในการรักษานี้ยังอยู่ในระหว่างการศึกษาคทดลอง ยังต้องรอผลการศึกษาวิจัยต่อไป

4. การแก้ไขสภาพแวดล้อม การให้การฝึกอาชีพ การจัดหางาน การสังคมสงเคราะห์ อาจช่วยผู้ติดยาบางคนที่ไม่มียานทำได้ มีความรู้ความสามารถ ในการทำมาหากิน มีรายได้ เมื่อกลับเข้าไปสู่สังคมอีกครั้งหนึ่ง การให้คำปรึกษาหารือแก่พ่อแม่ ผู้ปกครองของ ผู้ที่ติดยาเสพติดให้เข้าใจ ปัญหา และได้ช่วยกันแก้ไข เพื่อให้สภาพแวดล้อมดีขึ้น โอกาสที่จะกลับไปใช้อีกจะได้น้อยลง การจัดให้มีบริการสาธารณสุขเบื้องต้นในหมู่บ้านชาวไทยภูเขา ซึ่งใช้ฝิ่นเป็นยารักษา โรคก็เป็น การแก้ไขสภาพแวดล้อม เพื่อให้โอกาสที่จะต้องกลับไปใช้และคิดฝิ่นอีกนั้นน้อยลง รวมถึง การแก้ไขปัญหาดังกล่าวส่วนรวม เช่น ปัญหาแหล่งมั่วสุม แหล่งอบายมุข ชุมชนแออัด ความยากจน การว่างงาน ตลอดจน ปัญหาเด็กวัยรุ่น และทัศนคติของสังคมต่อยาเสพติดและผู้ติดยาเสพติด จะมี ส่วนช่วยในการป้องกัน ไม่ให้ผู้ที่หยุดยาเสพติดแล้ว กลับไปใช้ใหม่อีก จะเห็นได้ว่า การแก้ไข สภาพแวดล้อมเป็นสิ่งที่กระทำ ได้ยากยิ่งขึ้นไปอีก แต่การรักษาที่ดีจะต้องมีเป้าหมายให้ ผู้ติดยาเสพติด ได้กลับเข้าไปอยู่ในสังคม และสภาพแวดล้อมจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง

5. การรักษาเพื่อลดปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจของการติดยาเสพติด เทคนิค การรักษาแบบต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วมีเป้าหมายที่จะให้ผู้ติดยาเสพติด ได้เลิกเสพ และกลับเข้าไปสู่ สังคม เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติต่อไป แต่สำหรับผู้ติดยาเสพติดจำนวนไม่น้อย ความหวังที่จะ ให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวนี้ เป็นไปได้ยากยิ่ง หรือเป็นไปได้เลย การรักษาจึงจำเป็นต้องลด เป้าหมายลงมา ไม่ต้องให้ถึงกับหยุดยาเสพติดโดยเด็ดขาด แต่ให้สามารถควบคุม ได้ และสภาพ การติดยาไม่ก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ หรือปัญหาอาชญากรรม อันเป็นอันตรายต่อสังคมต่อไป การรักษาด้วยเป้าหมายเพียงลดปัญหา จึงเป็นเทคนิคที่จำเป็นต้องนำมาใช้ด้วย

5.1 การใช้เฮโรอินจ่ายให้แทนตลาดมืด เป็นวิธีการที่ใช้ในประเทศอังกฤษ ผู้ที่ติดเฮโรอินต้องขึ้นทะเบียน แล้วแพทย์มีสิทธิจ่ายเฮโรอินให้ได้ ผู้ติดยาเลยไม่ต้องเสียเงินซื้อเฮโรอินจากตลาดมืด ซึ่งมีราคาแพงมาก ต่อมาได้มีการแก้กฎหมาย และระเบียบ ให้แพทย์และเภสัชกรเพียงบางแห่งที่จัดขึ้น เฉพาะเท่านั้นที่มีสิทธิจ่ายเฮโรอิน เพราะมีปัญหาในการควบคุมดูแล

5.2 การใช้เมทาโดนแทนเฮโรอินระยะยาว วิธีการนี้คอลและนิสวานเดอร์ (Dole and Nyswander) ได้ โดยมีหลักการว่าใช้เมทาโดนให้ทางปากแทนเฮโรอิน และพยายามเพิ่มขนาดขึ้น จนถึงระดับที่ไม่มีอาการถอนยา แม้ผู้ติดยาจะไม่ได้รับเฮโรอิน การได้รับขนาดนี้เป็นประจำทุกวัน โดยใช้วันละครั้ง เพราะยามีฤทธิ์อยู่นานพอ จะมีผลให้ความอยากยาบรรเทาลงไป และแม้ว่าผู้นั้นจะไปฉีดเฮโรอินเข้าหลอดเลือด ก็จะไม่ได้รับผลตามฤทธิ์ของเฮโรอิน เพราะเมทาโดนไปทำให้เกิดการต้านยาอย่างเต็มที่แล้ว โดยปกติ ผู้ติดยาจะมีอาการเมามื่อ ได้รับยา สลับกับอาการไม่สบายจากการขาดยา โดยอาจมีช่วงเวลา ที่มีสภาพจิตและร่างกาย เป็นปกติอยู่บ้าง มากน้อยแล้วแต่บุคคล เมื่อได้รับการรักษาด้วยเมทาโดนระยะยาวดังกล่าวนี้ ก็จะมีสภาพจิตและร่างกายเป็นปกติอยู่ตลอดเวลา ทำให้สามารถประกอบกรงานหรือเล่าเรียนได้ หรือสามารถรับการฟื้นฟูสภาพจิตได้ เป้าหมายของการรักษา จึงเป็นการลดปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจลง และให้มีชีวิตอยู่ในสังคมทั่วไปได้ โดยยังใช้ยานี้อยู่ เทคโนโลยีการบำบัดรักษาแบบต่าง ๆ ที่กล่าว มานี้ อาจใช้ประกอบกันหลาย ๆ อย่าง และจะต้องเลือกให้เหมาะสม กับผู้ติดยาแต่ละคนด้วย

2.1.7 การป้องกันปัญหาเสพติด

การป้องกันเป็นมาตรการที่ใช้สำหรับผู้ที่ยังไม่เกิดเป็นปัญหาในอนาคต แต่ยังไม่ได้เป็นปัญหาในปัจจุบัน แตกต่างจากการรักษา ซึ่งเป็นมาตรการสำหรับผู้ติดยาแล้ว โดยที่การบำบัดรักษาทำได้ลำบากและได้ผลไม่ดีนัก การป้องกันจึงเป็นมาตรการที่สำคัญที่สุด สาเหตุของปัญหาเสพติดแตกต่างกันในสังคม หรือชุมชนต่างๆ การป้องกันที่เหมาะสมจึงย่อมต้องแตกต่างกันไปด้วย นอกจากนี้กลุ่มบุคคลเป้าหมายของ มาตรการป้องกัน ย่อมมีสภาพด้านบุคลิกภาพและสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องเลือกมาตรการป้องกันที่เหมาะสม มาตรการบางอย่างที่เหมาะสมกับคนกลุ่มหนึ่ง อาจกลายเป็นโทษสำหรับคนกลุ่มอื่นได้ ยังไม่มีมาตรการใดอย่างเดียวที่ใช้ได้ผลกับคนทุกกลุ่ม

กระทรวงศึกษาธิการ (2559, หน้า 20 - 22) ได้กำหนดมาตรการป้องกันอาจแบ่งได้ เป็น การป้องกันปฐมภูมิ หรือมาตรการสำหรับผู้ที่ยังไม่เคยเป็นปัญหา หรือยังไม่ได้ติดยา โดยมีเป้าหมายที่จะป้องกันไม่ให้เกิด ปัญหาขึ้น กับการป้องกันทุติยภูมิ หรือการป้องกันผู้ที่เคยติดยา และได้รับการบำบัดรักษา จนหยุดยาได้แล้ว ไม่ให้กลับไปใช้ยาอีก

มาตรการป้องกันปัญหายาเสพติด ได้แก่

1. การสร้างกฎหมายที่เหมาะสม ยาที่ก่อให้เกิดปัญหาร้ายแรง หรือมีศักยภาพที่จะก่อปัญหา เช่น เฮโรอีน แอมเฟตามีน และกัญชา ควรมีกฎหมายห้ามการผลิต การนำเข้าในอาณาจักร และการขาย โดยมีบทลงโทษที่รุนแรงพอที่จะทำให้ผู้ที่ประสงค์จะลักลอบก๊ว และไม่กล้าเสี่ยง แม้ว่าจะมีทางได้กำไรมากก็ตาม ในประเทศไทยมีพระราชบัญญัติยาเสพติด พ.ศ. 2522 ซึ่งกำหนดโทษผู้ละเมิดไว้แรงมาก
2. มาตรการรักษากฎหมาย การป้องกัน และปราบปรามการลักลอบผลิต นำเข้า ขนย้าย หรือจำหน่ายจ่ายแจกยาเสพติด ย่อมมีความสำคัญ ในการทำให้ยาหายากขึ้น โอกาสที่คนจะไปติดยาจะได้น้อยลง
3. มาตรการด้านเจตคติ และค่านิยมของสังคม ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาของชุมชน และสังคม เจตคติ และค่านิยมในสังคมนั้นๆ มีส่วนเป็นอย่างมาก ในการห้ามหรือยอมให้เกิดปัญหาขึ้น ในชุมชนบางแห่งที่ต่อต้านยาเสพติด โอกาสที่จะเกิดปัญหาย่อมมีน้อยกว่าชุมชน ที่มีทัศนคติยอมรับการติดยา โดยไม่ถือว่าร้ายแรงนัก
4. มาตรการทางการศึกษา โดยที่การติดยาเสพติดขึ้นอยู่กับภูมิคุ้มกันที่มี ในบุคคลที่อาจเป็นปัญหา การให้การศึกษาย่อมเป็นการสร้างความรู้ บุคลิกภาพ เจตคติ และค่านิยมที่ดี อันประกอบเป็นภูมิคุ้มกันต่อต้านการติดยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนักเรียน และเยาวชน ซึ่งเป็นผู้ที่ล่อแหลมต่อปัญหาเสพติด การศึกษาอาจมุ่งในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะมีผลในการ ป้องกันการเสพติดได้ ตัวอย่างเช่น
 - 4.1 มุ่งที่ความรู้ความเข้าใจ และเจตคติเกี่ยวกับยา และการใช้ยาโดยทั่วไป รวมถึงคุณและโทษของยา การใช้ยาที่ถูกต้อง และการใช้ยาในทางที่ผิด
 - 4.2 มุ่งที่ความรู้ความเข้าใจ และเจตคติต่อยาเสพติด ทั้งในแง่ชีววิทยา เกสัชวิทยา สังคมวิทยา หน้าที่ พลเมือง กฎหมายควบคุมยาเสพติดสำหรับยาเสพติด โดยรวม ๆ และสำหรับยาเสพติดแต่ละชนิด
 - 4.3 มุ่งที่ความรู้ความเข้าใจ และเจตคติเกี่ยว กับการรักษาสุขภาพของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสุขภาพจิต
 - 4.4 มุ่งที่การพัฒนาบุคลิกภาพ ให้เป็นผู้ที่ รู้จักใช้เหตุผล มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักเลือกคบเพื่อน สามารถปรับตนเองในสังคมได้ สร้างสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคลได้ และสามารถรู้จักหาวิธีแก้ปัญห และสามารถขอ และรับคำปรึกษา และความช่วยเหลือที่เหมาะสม

4.5 มุ่งที่การปลูกฝังค่านิยมที่ดีสำหรับนักเรียนหรือเยาวชนกลุ่มต่าง ๆ ในระดับอายุต่างกัน ภูมิหลัง และประสบการณ์ เกี่ยวกับยาเสพติด ย่อมต้องใช้มาตรการต่างกันในการให้การศึกษา การเลือกให้เหมาะสม จึงเป็นสิ่งที่สำคัญ

5. มาตรการทางชุมชน โดยที่ปัญหาเสพติดมีสาเหตุสำคัญมาจากสภาพแวดล้อมในชุมชน มาตรการที่มุ่งแก้ปัญหาที่เป็นสาเหตุในชุมชน จึงเป็นการแก้ที่ตรงเป้า อาจจำเป็นต้องพิจารณาศึกษาในแต่ละชุมชน หรือสภาพของชุมชนถึงปัจจัยที่เป็นปัญหาในชุมชนนั้นๆ มาตรการทางชุมชน ได้แก่

5.1 การขจัดแหล่งอบายมุข แหล่งมั่วสุ่มและ แหล่งจำหน่ายยาเสพติดในชุมชน

5.2 การสร้างกิจกรรมเสริมสร้างสำหรับเยาวชน ในชุมชน เพื่อให้สามารถใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น การกีฬา นันทนาการ เป็นต้น

5.3 การจัดที่ปรึกษาและแนะแนว เพื่อช่วย ให้คำแนะนำและช่วยเหลือเมื่อเยาวชนมีปัญหา

5.4 การพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน เพื่อเพิ่ม รายได้ของแต่ละบุคคล ลดความยากจนและความกดดัน ทางเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่น การฝึกอาชีพ การหางาน การหารายได้พิเศษ การประหยัดค่าใช้จ่าย สหกรณ์ผู้ซื้อ เป็นต้น

5.5 การพัฒนาสังคมในชุมชน เพื่อให้มีระบบ สังคมที่ดี มีเป้าหมาย ความหวังและอนาคต

6. มาตรการในการป้องกันการระบาดของการติดยา ผู้ที่ติดยาเสพติด มีส่วนสำคัญในการชักนำให้ผู้อื่น ไปติดด้วย การขจัดไม่ให้มีผู้ติดยา หรือให้ลดจำนวนลง จะช่วยลดการแพร่ระบาดได้ การป้องกัน จึงควรมุ่งที่การหากผู้ที่ติดยาให้ได้โดยเร็วที่สุด และทำการรักษาให้ได้ผลเสียโดยเร็ว ส่วนผู้ที่ติดยาอย่างอมแงม จนกลายเป็นปัญหาสังคม และเป็นตัวการให้เกิดการแพร่ระบาดไปสู่ผู้อื่น ก็น่าจะได้แยกออกไปจากสังคม

2.2 การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดังที่กล่าวแล้วว่าปัญหาเสพติดเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดจากหลายสาเหตุด้วยกัน การแก้ไขปัญหาก็ควรต้องดำเนินการพร้อมๆกันหลายวิธี ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555, หน้า 20 - 25) ได้กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ดังต่อไปนี้

2.2.1 กลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน

รัฐบาลได้กำหนดให้ปัญหาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติ ที่ทุกหน่วยงานจะต้องระดมสรรพกำลังเข้าร่วมป้องกันและแก้ไขยาเสพติด ภายใต้ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะผู้รับผิดชอบหลัก ได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ลงวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2555 มอบหมายให้หน่วยงาน และสถานศึกษานำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

การจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ต้องดำเนินงานตามมาตรการ 5 มาตรการ และกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ ดังนี้

1. มาตรการป้องกัน สถานศึกษาจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามกลุ่มสนใจ เพื่อเสริมสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกไม่ให้นักเรียน ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เช่น กิจกรรมห้องเรียนสีขาว กิจกรรมสถานศึกษาสีขาว กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมครูพระสอนศีลธรรม กิจกรรมครู D.A.R.E. กิจกรรมสภานักเรียน กิจกรรมฝึกทักษะอาชีพ เป็นต้น

2. มาตรการค้นหา สถานศึกษาจัดระบบการคัดกรอง จำแนกนักเรียน เช่น กิจกรรมสำรวจสภาพการใช้สารเสพติด สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องรายงานในภาคเรียนที่ 1 ภายในวันที่ 30 กรกฎาคม ภาคเรียนที่ 2 ภายในวันที่ 30 พฤศจิกายน กิจกรรมการจัดระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน กิจกรรมการจัดทำทะเบียนกลุ่มเสี่ยง เป็นต้น

3. มาตรการรักษา สถานศึกษาจัดระบบส่งต่อกลุ่มเสี่ยง กลุ่มติด นำสู่การบำบัด เช่น การจัดค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม กิจกรรมจิตสังคมนาบำบัดในสถานศึกษา กิจกรรมกีฬา ดนตรี เป็นต้น

4. มาตรการเฝ้าระวัง สถานศึกษาดำเนินการจัดให้มีนักเรียนแกนนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเฝ้าระวังไม่ให้นักเรียนแพร่ระบาดของยาเสพติด เช่น โครงการสำรวจประสานงานโรงเรียน กิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษา ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น To Be Number One กิจกรรมบ้านหลังเรียน เป็นต้น

5. มาตรการบริหารจัดการ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน มีแผนปฏิบัติการ มีการสนับสนุนงบประมาณ มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และสรุปรายงานต้นสังกัด ภายใต้กลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ ดังนี้

1. สถานศึกษาต้องมียุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดที่สอดคล้อง กับสภาพปัญหาและบริบทในพื้นที่

2. สถานศึกษาต้องมีแผนปฏิบัติงานยาเสพติดในสถานศึกษาที่ชัดเจน

3. สถานศึกษาต้องพัฒนาระบบงานรองรับยุทธศาสตร์ 4 ระบบ ได้แก่ ระบบป้องกัน ระบบเฝ้าระวัง ระบบดูแลช่วยเหลือ และระบบบริหารจัดการ

4. สถานศึกษาต้องมีเครือข่ายการทำงานระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน

5. สถานศึกษาไม่ปกปิดข้อมูล กลุ่มเสพ กลุ่มติด กลุ่มค้ายาเสพติด

6. สถานศึกษาไม่ผลักปัญหา ไม่ไล่ให้นักเรียนออกจากสถานศึกษาให้นำไปบำบัดรักษาเมื่อหายแล้ว ให้กลับมาเรียนตามปกติ

2.2.2 มาตรการในการดำเนินงานป้องกันปัญหาเสพยาเสพติดในโรงเรียน

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สถานศึกษาแต่ละแห่งมีมาตรการในการดำเนินงานที่แตกต่างกัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555, หน้า 20 - 25) จึงได้กำหนดมาตรการในการดำเนินงานเพื่อให้เป็นแนวทางกับสถานศึกษา ดังนี้

1. จำแนกกลุ่มเป้าหมาย โดยการจำแนกนักเรียนออกตามลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออก แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มหลัก ดังนี้

1) กลุ่มนักเรียนที่ไม่เคยใช้ยาเสพติด

2) กลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้ เหล้า บุหรี่ หรือเริ่มทดลองใช้ยาเสพติดบางชนิด และมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนอื่น ๆ แต่ยังไม่ติดยาเสพติด

3) กลุ่มนักเรียนที่ติดยาเสพติด

4) กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมการค้ายาเสพติด

การจำแนกนักเรียนทำได้หลายวิธี ดังนี้

1) ตรวจสอบสารเสพติดในร่างกาย ปัจจุบันนิยมใช้วิธีการตรวจสอบสารเสพติดจากปัสสาวะ

2) ใช้แบบทดสอบโดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขได้พัฒนาแบบประเมินตนเอง (SDQ : The Strengths and Difficulties Questionnaire) ให้กับสถานศึกษาเพื่อใช้คัดกรองปัญหาและให้การช่วยเหลือเบื้องต้นแก่นักเรียน แบบประเมินตนเอง (SQD) นี้มีความเหมาะสมที่จะใช้กับเด็กอายุระหว่าง 14 - 16 ปี

3) คำสารภาพของนักเรียนหรืออาจารย์แนะแนว และจากการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม โดยทีมพระวิทยากร

สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการจำแนกกลุ่มนักเรียน คือ ข้อมูลการจัดกลุ่มนักเรียนต้องเป็นความลับ รู้เฉพาะในกลุ่มคณาจารย์หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

การจำแนกกลุ่มเป้าหมายตามลักษณะของพฤติกรรมเสี่ยงเช่นนี้จะทำให้สามารถกำหนดมาตรการที่จะดำเนินงานกับแต่ละกลุ่มได้อย่างชัดเจน

2. ผสมผสานมาตรการในการดำเนินงาน โดยใช้มาตรการทั้ง 3 มาตรการ คือ

1) การป้องกันยาเสพติด โดยดำเนินการทั้ง การให้การศึกษา ข้อมูลข่าวสาร การแทรกแซง พฤติกรรมการใช้ยาเสพติด การแนะแนวหรือการให้คำปรึกษาและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

2) การบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพ

3) การปราบปรามยาเสพติด

3. ระดมทรัพยากรของโรงเรียนและชุมชน การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาจำเป็นต้องให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม โดยการระดมทรัพยากรบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาทุกคน อันได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสมาคมครู และผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข และผู้แทนองค์กรเอกชนในท้องถิ่น

4. การให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เนื่องจากปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาเป็นเรื่องที่นักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาและได้รับผลกระทบโดยตรง ดังนั้นการให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาที่เกิดขึ้น จะเป็นแนวทางให้เกิดการยอมรับและยึดถือปฏิบัติตาม อีกทั้งเป็นแนวร่วมในการดำเนินงานง่ายต่อการขยายผลไปสู่ักเรียนทุกคนกิจกรรมที่นักเรียนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ได้แก่ การจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติดต่าง ๆ การจัดกิจกรรมเพื่อนเพื่อเพื่อน การจัดกิจกรรมชมรมต่อต้านยาเสพติดในโรงเรียน โดยกิจกรรมเหล่านี้ควรมีครูอาจารย์เป็นที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำต่อนักเรียนด้วยการที่นักเรียน ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ เช่นนี้ เป็นการพัฒนาบุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำ และทักษะทางสังคมให้แก่ักเรียนที่มีส่วนร่วมอีกด้วย

หลักการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยแบ่งกลุ่มเป้าหมายนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม มีการดำเนินงานในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มนักเรียนที่ไม่เคยใช้ยาเสพติด การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดแก่กลุ่มนักเรียนที่ไม่มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติดเป็นการดำเนินการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดระยะยาว โดยมีมาตรการในการดำเนินงานแก่นักเรียน ดังนี้

1.1 มาตรการทางการศึกษา ในการให้การศึกษาเพื่อป้องกันยาเสพติด มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ปรับเปลี่ยนเจตคติและการปฏิบัติตนของนักเรียนเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมีลักษณะของการดำเนินงาน 3 ลักษณะ คือ

1.1.1 การกำหนดเนื้อหาความรู้เรื่องการป้องกันยาเสพติดในหลักสูตร เพื่อให้มีการเรียนการสอนในทุกระดับชั้นที่กำหนดหลักสูตรไว้ ในระดับประถมศึกษาจะมีเนื้อหาดังกล่าวอยู่ในวิชาเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ส่วนในระดับมัธยมศึกษาจะมีเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดในวิชาสุขศึกษาและพลานามัย

1.1.2 การผนวกเนื้อหาหาเสพติดเข้าไปในวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยไม่มีหลักสูตรกำหนดไว้ โดยครูอาจารย์พิจารณาตามความเหมาะสมในวิชาต่าง ๆ หรือมอบหมายให้นักเรียน นักศึกษาค้นคว้า เขียนเป็นรายงานหรือเรียงความภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษ เป็นต้น

1.1.3 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อประโยชน์ในการป้องกันยาเสพติด กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันยาเสพติดที่เสริมหลักสูตร ได้แก่ การจัดตั้งชมรมต่อต้านยาเสพติดในโรงเรียน การจัดค่ายฝึกทักษะชีวิต กิจกรรม ลูกเสือ-เนตรนารี กิจกรรมกลุ่มเพื่อน กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการป้องกันยาเสพติดที่ได้รับการส่งเสริมให้ดำเนินการในสถานศึกษา

1.2 มาตรการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ มาตรการในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ มุ่งรณรงค์ให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการป้องกันยาเสพติดแก่นักเรียน เพื่อสร้างความตระหนักต่อปัญหาเสพติด การรู้จักปฏิบัติตน และการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติด กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ที่โรงเรียน ได้ดำเนินการมี ดังนี้

1.2.1 การจัดป้ายนิเทศในชั้นเรียนหรือตามบอร์ดต่าง ๆ ในโรงเรียน

1.2.2 การจัดนิทรรศการในเวลาและโอกาสที่สำคัญ เช่น วันต่อต้านยาเสพติด

1.2.3 การจัดเสียงตามสายในโรงเรียน

1.2.4 การจัดกิจกรรมหน้าเสาธง

1.2.5 การจัดทำโปสเตอร์ และแผ่นพับ เพื่อเผยแพร่ในสถานศึกษา

1.2.6 การจัดบรรยายและการจัดอภิปรายโดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ

1.2.7 การจัดการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดในโรงเรียน

กิจกรรมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ดังกล่าว นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมดำเนินการได้ โดยมีครูอาจารย์เป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำและส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการ

1.3 มาตรการทางเลือก เป็นมาตรการที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และความสามารถทางอาชีพของนักเรียน โดยมีการดำเนินกิจกรรมทางเลือกด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.3.1 ด้านสุขภาพอนามัย ได้แก่ การส่งเสริมการออกกำลังกายและการเล่นกีฬา เช่น การแข่งขันกีฬาภายใน โรงเรียน การจัดแข่งขันระหว่าง โรงเรียน การออกกำลังกาย และการเล่นกีฬาตาม โครงการ ลานกีฬาตาม โครงการลานกีฬาเพื่อป้องกันยาเสพติดและนันทนาการอื่น ๆ

1.3.2 ด้านจริยธรรม ได้แก่ การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางศาสนาในโอกาสวันสำคัญทางศาสนา การอบรมศีลธรรม การฝึกนั่งสมาธิ และการส่งเสริมประเพณีไทย

1.3.3 ด้านสังคม เช่นการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นชมรมต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น ชมรมคณิตศาสตร์ ชมรมคอมพิวเตอร์ ชมรมภาษาอังกฤษ และชมรมต่อต้านยาเสพติด- เอดส์ ชมรมดนตรี การร่วมกิจกรรมอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์ในโรงเรียน กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี กิจกรรมค่ายเยาวชน เป็นต้น

1.3.4 ด้านการฝึกอาชีพ ได้แก่ กิจกรรมสหกรณ์ กิจกรรมบริษัทจำกัด ในโรงเรียนและกิจกรรมโครงการส่งเสริมการเกษตรในโรงเรียน เป็นต้น

1.4 การฝึกทักษะชีวิต มีวัตถุประสงค์ในการสร้างคุณลักษณะ หรือความสามารถในเชิงสังคมจิตวิทยาให้กับนักเรียนเพื่อให้สามารถเผชิญสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทักษะชีวิตจะเป็นความสามารถขั้นพื้นฐานที่ทุกคนจำเป็นต้องใช้ในสังคมที่ได้มาจากการฝึกฝนจนชำนาญนั่นเอง ทักษะชีวิตที่สำคัญในการดำรงชีวิตให้ปลอดภัยจากยาเสพติด ได้แก่ ทักษะในการคิดวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ ทักษะในการประเมินศักยภาพของตนเอง ทักษะในการคิดหาทางเลือกและตัดสินใจ ทักษะในการปฏิเสธต่อออรังรักษาผลประโยชน์ของตน ทักษะในการสื่อสาร และทักษะในการควบคุมอารมณ์และความเครียด เป็นต้น การฝึกทักษะชีวิตจะต้องใช้ กระบวนการฝึกแบบมีส่วนร่วม โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน การฝึกจะต้องเน้นการแสดงผลแบบอย่าง การระดมสมอง และการฝึกปฏิบัติโดยอาศัยบทบาทสมมติ เพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์ โดยการสอดแทรกการฝึกทักษะชีวิตเข้าไปในกิจกรรมการเรียน การสอนวิชาต่าง ๆ โดยครูผู้สอนวิชานั้น ๆ หรืออาจจัดเป็นกิจกรรมแยกออกต่างหากจากการเรียนการสอน เช่น การจัดค่าย หรือจัดกิจกรรมฝึกทักษะชีวิตโดยเฉพาะ ดังนั้นจึงต้องพัฒนาชุดการฝึกทักษะชีวิตให้หลากหลายรูปแบบและหลากหลายทักษะ เพื่อให้ครูอาจารย์นำไปใช้ได้มีประสิทธิภาพ

1.5 การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อน ในช่วงของวัยรุ่น “เพื่อน” นับว่าเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความคิด เจตคติ และพฤติกรรมของวัยรุ่นด้วยกัน การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดได้ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของกลุ่มเพื่อน จึง ได้มีการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อนเพื่อประโยชน์ในการป้องกันยาเสพติด โดยมีรากฐานความเชื่อมั่นในความสำเร็จของกลุ่มเพื่อนว่ามีอิทธิพลสามารถที่จะโน้มน้าวชักจูงเพื่อนในกลุ่มด้วยการแนะนำ ให้ความช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่มที่มีปัญหาให้ได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสม ก็สามารถที่จะป้องกันนักเรียนที่มีปัญหามีให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่ถูกต้อง นอกจากนั้นกลุ่มเพื่อนยังสามารถให้ความช่วยเหลือกันในเรื่องการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ กิจกรรมกลุ่มเพื่อนดำเนินการ โดยการฝึกอบรมนักเรียนนักศึกษา ที่มีบุคลิกภาพเป็นผู้นำ ให้ไปเป็นแกนของกลุ่มเพื่อน และมอบหมายบทบาทให้ปฏิบัติ เช่น บทบาทในการเป็นเพื่อนเรียน เพื่อนสนิท ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่ม โดยมีครูอาจารย์เป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงานของกลุ่มเพื่อนอย่างใกล้ชิด ผู้นำของกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมมาอย่างดี สามารถที่จะเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาของสมาชิกในกลุ่มในด้านการเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาชีวิตด้านต่าง ๆ รวมถึงปัญหาการใช้ยาเสพติดด้วย กิจกรรมกลุ่มเพื่อนมีชื่อเรียกหลากหลาย เช่น เพื่อนเพื่อเพื่อน เพื่อนช่วยเพื่อน และเพื่อนเตือนเพื่อน เป็นต้น

1.6 การปรับสภาพแวดล้อม การจัดบริเวณและสิ่งแวดลอมภายในโรงเรียน ให้เป็นสถานที่ที่น่าอยู่ น่าเรียน จะทำให้นักเรียนมีความรักและผูกพันต่อสถานที่ กระทั่งรื้อร้นอยากมาโรงเรียน จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียน ลดปัญหาการหนีเรียนเป็นจุดเริ่มของพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่าง ๆ การจัดบริเวณภายใน โรงเรียน ไม่ให้มีมุมอับ มุมพลัดและสถานที่ลับตา สามารถช่วยลดการจับกลุ่มมั่วสุมภายใน โรงเรียน ได้อีกด้วย

2. กลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติด กลุ่มนักเรียนกลุ่มนี้ส่วนมากจะเริ่มใช้ยาเสพติดประเภทยาบ้า กัญชาและสารระเหย โดยจะมีลักษณะและพฤติกรรมกล่าวคือ นักเรียนกลุ่มนี้จะไม่รับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากครู อาจารย์ ไม่เอาใจใส่ในการเรียน ผลการเรียนตกต่ำมีค่านิยมในการใช้ยาเสพติดและการคบเพื่อนที่ผิด มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนอื่น ๆ เช่น หนีเรียน หลับในชั้นเรียน มั่วสุมกันเพื่อเสพยาเสพติดก่อนเข้าโรงเรียน ช่วงพักเที่ยง และหลังจาก โรงเรียนเลิกนักเรียนกลุ่มนี้มีความจำเป็นรีบด่วนที่โรงเรียนจะต้องเข้าไปดำเนินการ มิฉะนั้นนักเรียนจะใช้ยาจนติดหรือใช้ยาเสพติดประเภทที่รุนแรงขึ้น การแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนกลุ่มนี้ควรใช้มาตรการแทรกแซงเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน ดังนี้

2.1 โรงเรียนจัดบริการให้คำปรึกษาแนะนำโดยอาจารย์แนะแนวและจัดการเรียนการสอนเสริมพิเศษให้กับนักเรียน

2.2 ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่าง ๆ ให้อยู่ในกรอบที่เหมาะสม โดยการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อนในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา

2.3 สร้างค่านิยมใหม่ในเรื่องการคบเพื่อนและการไม่ใช้ยาเสพติด

2.4 ดำเนินมาตรการป้องปราม โดยเข้มงวดในการตรวจค้น การลักลอบนำยาเสพติดมาใช้ และสุ่มตรวจปัสสาวะแก่นักเรียนกลุ่มนี้เป็นครั้งคราว โดยไม่มีการแจ้งล่วงหน้า

2.5 จัดทำกลุ่มบำบัดในลักษณะของค่ายนักเรียนในโรงเรียน โดยมี ครูอาจารย์ดูแลอย่างใกล้ชิด มีระเบียบที่รัดกุม และในกรณีที่นักเรียนได้รับผลจากการใช้ยาเสพติด โรงเรียนควรแนะนำให้ผู้ปกครองพาไปพบแพทย์เพื่อรักษาอาการที่ปรากฏ

2.6 ประสานงานกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิดเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญห โดยผู้ปกครองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมใน โครงการจัดทำกลุ่มบำบัดนักเรียนที่เริ่มมีปัญหการใช้ยา ก็จะช่วยให้การทำกลุ่มบำบัดประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

3. กลุ่มนักเรียนที่ติดยา

นักเรียนกลุ่มนี้จะใช้ยาเสพติดเป็นประจำจนติด พฤติกรรมโดยทั่วไปจะไม่สามารถเรียนหนังสือต่อไปได้ โกหกหลอกลวง ลักขโมยทรัพย์สินของเพื่อนนักเรียน ครูอาจารย์ และโรงเรียน เพื่อหาเงินมาซื้อยาเสพติด นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมในการหาเงิน โดยการขายยาเสพติดให้กับเพื่อนนักเรียนอื่น ดังนั้นเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด ไปสู่นักเรียนกลุ่มอื่น โรงเรียนควรประสานให้ผู้ปกครองส่งนักเรียนกลุ่มนี้เข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพในสถานพยาบาลหรือค่ายบำบัดรักษา ในกรณีที่พ่อแม่ ผู้ปกครองไม่พร้อมที่จะส่งลูกหลานเข้ารับการบำบัดรักษา โรงเรียนควรส่งนักเรียนเข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพแทนไม่ควรไล่ให้นักเรียนออกจากโรงเรียนด้วยเหตุผลของการติดยาเสพติด และจัดให้มีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลังการบำบัดรักษา ทั้งในด้านการเรียนและการปรับตัวเข้าสู่สังคม

4. กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมในการค้ายาเสพติด

นักเรียนที่มีพฤติกรรมในการขายยาเสพติดให้แก่เพื่อนนักเรียนด้วยกันในโรงเรียนมี 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 นักเรียนที่เป็นผู้ค้ายาเสพติดโดยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการค้ายาเสพติดที่อยู่นอกโรงเรียนหรือเป็นผู้ค้ารายย่อย โรงเรียนควรประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อหาทางยุติพฤติกรรมดังกล่าวและดำเนินการป้องปรามด้วยมาตรการทางการศึกษา เช่น การภาคทัณฑ์ หากไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือพบว่าเป็นผู้ค้ารายใหญ่ในโรงเรียน

ควรดำเนินการโดยใช้มาตรการทางกฎหมายต่อไป ก่อนที่ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนขยายตัวมากขึ้น

กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักเรียนที่ติดยาเสพติดและขายยาเสพติดให้เพื่อนเพราะต้องการยาเสพติดของแถมเพื่อใช้เองหรือต้องการหาเงินเพื่อซื้อยาเสพติดใช้ นักเรียนกลุ่มนี้ถือว่าเป็นผู้ป่วยติดยาเสพติด ไม่ถือว่าเป็นอาชญากร โรงเรียนควรตัดเดือนและภาคทัณฑ์ ส่งให้ผู้ติการกระทำดังกล่าวและส่งนักเรียนผู้นั้นเข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ หรือให้ผู้ปกครองดำเนินการพานักเรียนไปบำบัดฟื้นฟู สมรรถภาพ ถ้านักเรียนยังไม่ยุติการกระทำดังกล่าว โรงเรียนควรดำเนินการเช่นเดียวกับนักเรียน กลุ่มที่ 1.

นอกจากนั้น โรงเรียนควรมีมาตรการที่เข้มงวดในการป้องปราม โดยการตรวจค้นการนำยาเสพติดเข้ามาในโรงเรียน

2.3 การดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ดังที่กล่าวแล้วว่าปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดจากหลายสาเหตุด้วยกัน การแก้ไขปัญหาก็ควรต้องดำเนินการพร้อม ๆ กันหลายวิธี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 (2558, หน้า 7 - 10) ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีดังนี้

2.3.1 การดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข

2.3.1.1 การดำเนินงาน โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข

กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข ประกาศเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2558 เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 (2558, หน้า 7 - 10) ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ดังนี้

1) หลักการและเหตุผล

การดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน นักศึกษา ให้เติบโตงดงามและเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม มีคุณธรรมจริยธรรม ดำเนินวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษาที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการจัดการศึกษาตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการ ให้นักเรียน นักศึกษาเป็นคนเก่ง คนดี ดำรงตนให้อยู่ในสังคมอย่างมี

ความสุข นอกจากจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียน นักศึกษา ได้รับกระบวนการเรียนรู้แล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากปัจจัยเสี่ยงรอบสถานศึกษาที่มีพฤติกรรมไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ร้านเกม การพนัน หนีเรียน ทะเลาะวิวาท ก่ออาชญากรรม เป็นปัญหาสังคมที่ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ต้องเข้าไปช่วยเหลือและแก้ไขปัญหามาอย่างต่อเนื่องโดยใช้แนวคิดและหลักการของ “4 ประสาน 2 คำ” ซึ่ง 4 ประสาน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครูอาจารย์ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนนักเรียน นักศึกษา และส่วนของ 2 คำ เดิมเป็นผู้แทนชุมชนแต่พื้นที่เสี่ยงเพิ่มมากขึ้น จึงได้กำหนดใหม่เพื่อให้มีบุคลากรสำคัญที่จะเข้ามาช่วยสถานศึกษาในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข ได้แก่ ตำรวจ ทหาร ผู้นำท้องถิ่น และผู้นำศาสนา ซึ่งอยู่ในบริเวณท้องถิ่นและชุมชน ทั้งนี้ เพื่อช่วยสถานศึกษาให้มีมาตรการป้องกันและการป้องปรามผู้จำหน่าย/ผู้เสพ มาตรการความปลอดภัย เป็นการเพิ่มความมั่นใจให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด แหล่งอบายมุขรอบสถานศึกษา ดังนั้น เพื่อให้สถานศึกษามีระบบการป้องกันที่เข้มแข็ง ต่อเนื่องและยั่งยืน จึงให้มีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ 5 มาตรการ ได้แก่ มาตรการป้องกัน มาตรการค้นหา มาตรการรักษา มาตรการเฝ้าระวัง มาตรการบริหารจัดการ และกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ คือ ต้องมียุทธศาสตร์ ต้องมีแผนงาน ต้องมีระบบข้อมูล ต้องมีเครือข่าย และ 2 ไม่ คือ ไม่ปกปิดข้อมูลและไม่ไล่ผู้เรียนออก เป็นแนวทางการดำเนินงาน โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข

2) วัตถุประสงค์

- 2.1) เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษา
- 2.2) เพื่อลดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและอบายมุขทั้งในและนอกสถานศึกษา
- 2.3) เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมกระบวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุขนอกสถานศึกษาให้มีกระบวนการที่เข้มแข็ง ต่อเนื่อง และยั่งยืน
- 2.4) ให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ในการนำไปพัฒนาและสร้างระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อบายมุข ปัจจัยเสี่ยงรอบสถานศึกษา ในทุกพื้นที่

3) เป้าหมาย

- 3.1) ด้านปริมาณ สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เข้าร่วม โครงการและรับการประเมินประจำปีการศึกษา เพื่อประกาศให้เป็นสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข

3.2) ด้านคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง นักเรียน นักศึกษา มีจิตสำนึกร่วมกันในการดูแลกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ กลุ่มติด และกลุ่มค้า ฝึกระวังไม่ให้มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษาจัดตั้งสถานศึกษาที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้และศึกษาดูงาน ประจำ จังหวัด ประจำอำเภอ และประจำตำบล

4) ผู้รับผิดชอบโครงการ

4.1) ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ

4.2) สำนักส่งเสริมกิจการการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

4.3) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

5) ตัวชี้วัดความสำเร็จ

เชิงปริมาณ ร้อยละ 80 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา ในสถานศึกษา ที่เข้าร่วม โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุขมีความพึงพอใจ

เชิงคุณภาพ ร้อยละ 80 ผู้บริหารสถานศึกษา มั่นใจในกระบวนการดำเนินงาน โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข นักเรียน นักศึกษา มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นแบบอย่างที่ดีงามของสังคม

6) การประเมินผลโครงการ

6.1) สถานศึกษาประเมินตนเองเมื่อสิ้นปีการศึกษา และรายงานต้นสังกัด

6.2) หน่วยงานต้นสังกัดประเมินสถานศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ของปี

การศึกษาถัดไป และรายงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ

7) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

7.1) นักเรียน นักศึกษา และบุคลากรมีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตอาสา รู้จักเสียสละ ไม่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและอบายมุขและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

7.2) สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีระบบการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดและอบายมุขอย่างเข้มแข็ง ต่อเนื่องและยั่งยืน

7.3) ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำทางศาสนา ในชุมชนทุกแห่งที่สถานศึกษา ตั้งอยู่ให้การสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงาน โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข

2.3.1.2 การบริหารจัดการ โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข

การดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้

เป็นสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข รวมทั้งแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และปัญหาต่าง ๆ และประกาศเป็นสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข หรือสถานศึกษามาตรฐานสากลในระดับประเทศนั้น ได้กำหนดบทบาทและภารกิจของผู้บริหารในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 (2558, หน้า 7 - 10) ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสถียรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีดังนี้

1. ส่วนกลาง

ดำเนินการ โดยผู้บริหารของกระทรวงศึกษาธิการและองค์กรหลัก มีบทบาทในการกำหนดนโยบายการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ มาตรการ และการจัดทำแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการ ตลอดจนการติดตาม ประเมินผล เพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาคุณภาพของโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุขให้มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ มีความเข้มแข็ง ต่อเนื่อง และยั่งยืน โดยมีกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

- 1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการและคณะทำงาน
- 1.2 จัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการ
- 1.3 ประชุมผู้บริหารเพื่อมอบนโยบายนำไปสู่การปฏิบัติ
- 1.4 จัดทำคู่มือการดำเนินงาน โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข
- 1.5 กำหนดมาตรการเสริมแรงและองค์ความรู้ จัดทำเกียรติบัตร/โล่เกียรติยศ
- 1.6 การกำกับติดตามประเมินผล และสรุปรายงานผลการดำเนินงาน
- 1.7 จัดพิธีมอบรางวัลประกาศเกียรติบัตรและโล่เกียรติยศ ให้กับสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่นเพื่อยกย่องชมเชยระดับประเทศ
- 1.8 แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินสถานศึกษาที่เป็นสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุขมีผลปฏิบัติงานเป็นที่ประจักษ์อยู่ในระดับดีเด่น เพื่อประเมินปีที่ 1 รับโล่เชิดชูเกียรติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประเมินปีที่ 2 รับโล่เชิดชูเกียรติจากนายกรัฐมนตรี และประเมินปีที่ 3 รับ โล่พระราชทาน

2. ส่วนภูมิภาค

ดำเนินการ โดยหัวหน้าส่วนราชการในพื้นที่ระดับจังหวัด มีภาระหน้าที่ในการจัดการเพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุขได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

2.1 ประชุมชี้แจงเพื่อมอบนโยบายให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปสู่การปฏิบัติ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข ให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ อำนวยความสะดวก กำกับ ติดตาม ประเมินผล และสรุปรายงาน

2.3 แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินเพื่อออกตรวจเยี่ยมประเมิน โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข เพื่อนิเทศ ติดตาม ประสานให้ความช่วยเหลือ สถานศึกษา ภายในภาคเรียนที่ 1 ของปีการศึกษาถัดไป

2.4 กำกับ ติดตาม ประเมินผล และสรุปรายงานให้กระทรวงศึกษาธิการและ องค์การหลักทราบผลการดำเนินงาน เพื่อพัฒนากระบวนการดำเนินงานให้เข้มแข็ง ต่อเนื่องและ ยั่งยืน

2.5 มีมาตรการเสริมแรง สร้างขวัญและกำลังใจ ระดับจังหวัด เช่น การประกวด การประกาศ และมอบเกียรติบัตรให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรที่รับผิดชอบ

3. สถานศึกษา ดำเนินการ โดยคณะผู้บริหาร ครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา ประกอบด้วย ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข ดังนี้

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะผู้บริหาร มีภาระหน้าที่ในการนำนโยบาย ไปสู่การปฏิบัติจัดประชุมชี้แจง และแต่งตั้งคณะทำงานผู้รับผิดชอบ มอบนโยบาย จัดทำแผน ปฏิบัติงาน จัดกิจกรรมการประกวด ติดตาม ประเมินผล สรุปรายงานเสนอตามลำดับ พร้อมทั้ง เสนอแนะปัญหาและอุปสรรค เพื่อนำไปสู่การแก้ไข โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุข ให้มีความเข้มแข็งและต่อเนื่อง

3.2 คณะครู อาจารย์ที่ปรึกษา มีภาระหน้าที่ในการขับเคลื่อนกิจกรรมให้ ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษาและให้คำปรึกษา แนะนำในการดำเนินงาน โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ เฝ้าระวัง สอดส่องดูแล รับทราบ ปัญหา และรายงานผู้บริหารสถานศึกษาทราบ เพื่อนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างเป็น ระบบในสถานศึกษา

3.3 คณะนักเรียน นักศึกษาแกนนำ มีภาระหน้าที่ในการจัดตั้งคณะทำงาน เพื่อดำเนินงานตาม โครงสร้างและจัดกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย และองค์ความรู้จากการอบรม สำหรับนักเรียน นักศึกษา ทุกคนในห้องเรียน ต้องให้ความร่วมมือเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเป็น

สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข และแผนกที่เรียนเพื่อจัดตั้งสถานศึกษาดั้งเดิมของ
กระทรวงศึกษาธิการต่อไป

2.3.1.3 มาตรการเสริมแรงโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยเสถียรและอบายมุข

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 (2558, หน้า 10 - 13) ได้
กำหนดมาตรการเสริมแรงในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีดังนี้

1. ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ
พิจารณาบำเหน็จความชอบกรณีพิเศษ จากสำนักงาน ป.ป.ส. ให้ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรที่
รับผิดชอบที่มีผลงานดีเด่นใน โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข

2. ผู้บริหารองค์กรหลัก หัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสถานศึกษา ให้นำผลงาน
ดีเด่นของบุคลากรที่รับผิดชอบมาประกอบการพิจารณาความดีความชอบประจำปีของหน่วยงาน/
สถานศึกษา

3. ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ ยกย่อง
เชิดชูเกียรติในวันสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ จัดมีพิธีมอบ โล่และเกียรติบัตรเชิดชูเกียรติแก่
หน่วยงาน สถานศึกษาและบุคลากรดีเด่น

4. ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ
ส่งเสริมความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่งวิทยฐานะ ตลอดจนสิทธิพิเศษตามความเหมาะสม

2.3.1.4 กระบวนการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและ
อบายมุข

การดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ของ
สถานศึกษาทั่วประเทศกำหนดให้มีกระบวนการที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 (2558, หน้า 20 - 25) ได้กำหนดกระบวนการในการดำเนินงาน
โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุขในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการโครงการสถานศึกษาสี
ขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นประธาน คณะกรรมการ
สถานศึกษา และคณะกรรมการผู้บริหารเป็นกรรมการ

2. ผู้บริหารสถานศึกษาประชุมคณะกรรมการอำนวยการชี้แจงวัตถุประสงค์
นโยบายการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข เพื่อนำไปสู่
การปฏิบัติในสถานศึกษา

3. ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในสถานศึกษาตามยุทธศาสตร์ 5 มาตรการ และกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่

4. ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและคณะทำงานศึกษารวบรวมข้อมูลจัดทำองค์ความรู้กระบวนการดำเนินงาน ปัญหาปัจจัยเสี่ยงรอบสถานศึกษานำข้อมูล มาคัดกรอง วิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหา เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ จัดทำโครงการและกิจกรรมให้ ตรงกับสาเหตุที่แท้จริง

5. จัดทำตารางปฏิบัติการ โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและ อบายมุขตลอดปีการศึกษาและดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ โครงการ/กิจกรรมโดยการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วนตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ 5 มาตรการ กลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่

6. ผู้บริหารสถานศึกษา อำนาจการ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบมีความเข้มแข็ง ต่อเนื่องและยั่งยืน

7. ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินตนเองรายงานต้นสังกัด เพื่อขอรับการประเมิน ระดับหน่วยงานและระดับจังหวัด ตามระยะเวลาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

8. ผู้บริหารระดับจังหวัดแต่งตั้งคณะทำงานประเมินผลการดำเนินงาน โครงการ สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข ประเมินผลการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์นำเสนอ ศูนย์อำนาจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ

9. ศูนย์อำนาจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ แต่งตั้ง คณะกรรมการพิจารณาผลงาน โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข ระดับดีเด่น ตรวจสอบรายชื่อสถานศึกษา และให้ความเห็นชอบ จัดลำดับผลงาน และจัดทำประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ

10. ศูนย์อำนาจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ มอบ โล่ เกียรติบัตรและธงสัญลักษณ์ เพื่อประกาศให้เป็นสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข ดีเด่นของปีการศึกษา

11. ศูนย์อำนาจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ จัดสรร ใ้โครงการเลื่อนขั้นเงินเดือนกรณีพิเศษของสำนักงาน ป.ป.ส. ให้แก่ผู้บริหารส่วนราชการ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่รับผิดชอบโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข

12. ผู้บริหารองค์กรหลัก หัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสถานศึกษา ให้นำผลงาน ดีเด่นของบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข มา ประกอบการพิจารณาความดีความชอบ

2.3.1.5 มาตรการการดำเนินงาน โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและ อบายมุข

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 (2558, หน้า 24) ได้กำหนด มาตรการในการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข ซึ่งมี กระบวนการดำเนินงานตามมาตรการ 5 ด้าน ดังนี้

1. มาตรการด้านป้องกัน สถานศึกษามีการดำเนินการห้องเรียนสีขาว/แผนก สีขาว มีการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการจัดการเรียนรู้การสร้างภูมิคุ้มกันสารเสพติดเพื่อ พัฒนาทักษะชีวิต และจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ตามกลุ่มสนใจ เพื่อเสริมสร้างความตระหนักและ ปลุกจิตสำนึก ไม่นักเรียน นักศึกษา ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

2. มาตรการด้านค้นหา สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล มีการ สุ่มตรวจปัสสาวะของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเสพ/กลุ่มติด มีการคัดกรองจำแนกกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ออกเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มปลอดภัย กลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ กลุ่มติด กลุ่มค้า และรายงานการ สํารวจสภาพการใช้สารเสพติด/ยาเสพติดให้หน่วยงาน ดันสังกัดทราบทุกภาคการศึกษา

3. มาตรการด้านรักษา สถานศึกษามีนโยบายในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษา ที่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เป็นกลุ่มเสพ กลุ่มติดเข้าสู่การบำบัดรักษาและส่งต่อ หน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุข หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และมีการจัดตั้งคลินิกเสมา รักษาในสถานศึกษาเพื่อให้คำปรึกษาและช่วยเหลือ

4. มาตรการด้านเฝ้าระวัง สถานศึกษาจัดให้มีผู้ดูแลเสมารักษาในสถานศึกษา เพื่อ รับเรื่องปัญหาเสพติดและอบายมุข รวมทั้งมีเครือข่ายจากทุกภาคส่วนในการดำเนินงานเฝ้าระวัง ปัญหาเสพติดและอบายมุข

5. มาตรการด้านบริหารจัดการ สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการ อํานวยการคณะกรรมการปฏิบัติการและคณะทำงาน โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติด และอบายมุข เพื่อกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ จัดทำแผนปฏิบัติการ อํานวยการ กำกับ ติดตาม ประเมินผล สรุปรายงานดันสังกัด และการประสานงานกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

2.3.1.6 กระบวนการด้านการค้นหา ด้านการรักษา ด้านการบำบัดรักษา และด้านการ เฝ้าระวัง

ในด้านกระบวนการจะเห็นได้ว่าประเทศไทยดำเนินงานตามแนวทางของ ตะวันตกมาโดยตลอด โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศหลักที่ทำวิจัยด้านเสพติด แม้กระทั่งเรื่องรูปแบบการบำบัด และแนวคิดใหม่ ๆ เช่น การลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด (Harm Reduction) ซึ่งมีเป้าหมายให้ผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดหยุดการใช้ยา เป้าหมายในการทำงาน

ของไทยกับสหรัฐอเมริกาเหมือนกัน แต่วิธีการยังแตกต่างกัน โดยประเทศไทยนำหลักการของต่างประเทศมาใช้แบบรวบรัดตามความเร่งรัดของนโยบาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 (2558, หน้า 25 - 27) ได้กำหนดกระบวนการด้านการค้นหา ด้านการรักษา ด้านการบำบัดรักษา และด้านการเฝ้าระวัง ในการดำเนินงาน โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข มีวิธีการดังนี้

1. ด้านการค้นหา

สถานศึกษาดำเนินการคัดกรองนักเรียน นักศึกษาภาคเรียนที่ 1 (ระดับชั้นพื้นฐาน 30 มิถุนายน ทุกปี) ภาคเรียนที่ 2 (ระดับชั้นพื้นฐาน 30 พฤศจิกายน ทุกปี) เป็น 5 กลุ่ม กลุ่มปลอดภัย กลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ กลุ่มคิดและกลุ่มค้า กรณีที่ไม่สามารถใช้ชุดน้ำยาตรวจปัสสาวะได้ ให้ดำเนินการตามกระบวนการอื่นที่ดำเนินการได้ตามระบบดูแลช่วยเหลือ และแบบ SDQ ตามความเหมาะสมของพื้นที่และการบริหารของสถานศึกษาดมยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข

2. ด้านการรักษา (คลินิกเสมารักษ์)

2.1 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งคลินิกเสมารักษ์เพื่อให้คำปรึกษา ในการช่วยเหลือและติดตามแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในทุกด้าน เช่น การสูบบุหรี่ ดื่มแอลกอฮอล์ ยาเสพติด การตั้งครรภ์ไม่พร้อม ปัญหาส่วนตัวและครอบครัว โดยมีผู้รับผิดชอบเป็นครู อาจารย์ด้านแนะแนว จิตวิทยา กลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา

2.2 องค์ประกอบ การดำเนินงาน ได้แก่ องค์ความรู้ด้านจิตสังคมบำบัดในสถานศึกษา ความรู้ความเข้าใจสภาพปัญหาและการให้คำแนะนำช่วยเหลือในทางที่ถูกต้อง เป็นการยอมรับของคณะครู ผู้ปกครอง ผู้รับผิดชอบงานด้านคลินิกเสมารักษ์ ประกอบด้วย ครู อาจารย์ ผู้รับผิดชอบ นักเรียน นักศึกษาแกนนำ ที่ผ่านกระบวนการอบรมการเป็นผู้ให้คำปรึกษา

2.3 พื้นที่ดำเนินงาน ได้แก่ ห้องพยาบาล ห้องแนะแนว ห้องฝ่ายปกครอง หรือห้องที่เห็นสมควรเหมาะสมที่สามารถดำเนินงานตามกระบวนการให้คำปรึกษา และสามารถจัดกิจกรรมที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ตามหลักการ

3. ด้านการบำบัดรักษา

ดำเนินการสำรวจสภาพการใช้สารเสพติด (RE-X-RAY) ทุกภาคเรียน หากไม่พบกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ กลุ่มคิด กลุ่มค้า จึงไม่ได้ดำเนินการตามมาตรการบำบัดรักษา กระบวนการจิตสังคมบำบัดในโรงเรียน แต่ให้มีนโยบายในการดำเนินการบำบัดรักษาตามยุทธศาสตร์โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข

4. ด้านการเฝ้าระวัง (ผู้แดงเสมารักษ์)

4.1 วัตถุประสงค์ในการจัดทำผู้แดงเสมารักษ์ เพื่อให้มีการแจ้งและส่งข่าวสถานการณ์ปัญหาสุขภาพเสพติดในสถานศึกษาจากนักเรียน นักศึกษา ให้แก่ครูฝ่ายปกครอง หรือครูรับผิดชอบงานด้านการป้องกันยาเสพติดที่เป็นความลับหรือไม่กล้าเปิดเผยที่อาจส่งผลกระทบต่อความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน หรือให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ มาตรการ เบาะแส แหล่งมั่วสุ่มอื่นๆ ที่ผู้บริหารสถานศึกษานำไปดำเนินการตามกระบวนการเฝ้าระวังไม่ให้มีการแพร่ระบาดของเสพติดในสถานศึกษา

4.2 องค์ประกอบของผู้แดงเสมารักษ์ จัดทำด้วยกล่องไม้ กล่องเหล็ก หรือวัสดุแข็งแรง ทนแดด ทนฝน ป้องกันข้อมูลรั่ว ขนาดตามความเหมาะสม ไม่ใหญ่และเล็กจนเกินไป สภาพคล้ายตู้ไปรษณีย์ หรือตู้แดงของตำรวจ ติดตั้งในพื้นที่ที่นักเรียน นักศึกษาไปมั่วสุ่ม เช่น ห้องน้ำ สนามเด็กเล่น ภายในและภายนอกอาคารเรียน เป็นต้น

4.3 กำหนดมาตรการเปิด – ปิด ผู้แดงเสมารักษ์ โดยครู อาจารย์ฝ่ายปกครอง ครูผู้รับผิดชอบงานป้องกันยาเสพติด นักเรียน นักศึกษาแกนนำ และประธานสภานักเรียน สรุปรายงานให้คณะผู้บริหารเพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสพติดในสถานการณ์ปัจจุบัน

2.3.2 ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 (ฉก.ชน.สพม.32)

การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สถานศึกษาและครูต้องมีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการปกป้องคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน เพื่อเด็กนักเรียนจะได้รับ การส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กนักเรียนเติบโตอย่างมีศักยภาพ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จึงได้มีการจัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนขึ้นภายใต้ชื่อ ฉก.ชน.สพม.32 เพื่อให้ครูและสถานศึกษามีกระบวนการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน ดังนี้

ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 (2558, หน้า 4 - 7) ได้กำหนดกระบวนการในการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนให้กับสถานศึกษาในสังกัด ดังนี้

2.3.2.1 กระบวนการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

การดำเนินการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนวิธีการปฏิบัติงานและเครื่องมือ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา ครูเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน

และบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน ซึ่งมีกระบวนการ ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ได้รับแจ้งเหตุ หรือประสบเหตุ
2. บันทึกข้อมูลตามแบบรายงาน จก.01 รายงานเหตุการณ์และแจ้งไปยังศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หากกรณีต้องการพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้แจ้งตามสภาพปัญหาที่ต้องการช่วยเหลือ เช่น ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กนักเรียนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 24 ตำรวจ พนักงาน ฝ่ายปกครอง โรงพยาบาล ฯลฯ
3. ผู้ที่ได้รับแจ้งเหตุดำเนินการช่วยเหลือด้านร่างกายและจิตใจ พร้อมประเมินสถานการณ์เบื้องต้น โดยทันที
4. ให้การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กนักเรียน
5. กรณีเด็กนักเรียนมีความเสี่ยงต้องได้รับการคุ้มครอง และจัดเจ้าหน้าที่ให้ความคุ้มครองขั้นต้นกับเด็กนักเรียนผู้ประสบเหตุทันที ซึ่งจะต้องคำนึงถึงผลความปลอดภัยของเด็กนักเรียน พร้อมดำเนินการหาข้อมูล ข้อเท็จจริง และกรณีเร่งด่วนให้รายงานหน่วยงานต้นสังกัดทันที
6. กรณีเด็กนักเรียนพึงได้รับการสงเคราะห์ โดยให้เจ้าหน้าที่ส่งต่อไปรับบริการสงเคราะห์
7. ประสานข้อมูล จัดทำ/จัดเก็บข้อมูลสถานศึกษา และรายงานไปยัง สพม./สพฐ. และผู้เกี่ยวข้องทราบ
8. รายงานและประสานความร่วมมือเพื่อส่งต่อความรับผิดชอบด้านข้อมูลแก่ผู้เกี่ยวข้อง
9. ติดตามสถานการณ์และทบทวนการดำเนินงานและรายงานสถานการณ์ต่อศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน

2.3.2.2 บทบาทการคุ้มครองช่วยเหลือเด็กนักเรียน

บทบาทของครู

1. ให้การศึกษาแก่เด็กนักเรียน โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา และมีความรู้
2. จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน และให้คำปรึกษากับเด็กนักเรียน

3. จัดตั้งแวดล้อมและเฝ้าระวังปัจจัย/พื้นที่เสี่ยงด้านสังคมรอบ ๆ ตัวเด็กนักเรียน
 4. จัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนทั้งในและนอกชั้นเรียน
 5. ดูแลสุขภาพเด็กนักเรียนขณะอยู่ในสถานศึกษา
 6. ส่งเสริมให้พ่อแม่ และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา
 7. ครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลเด็กนักเรียน
 8. สร้างเครือข่าย/ประสานความร่วมมือในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน
 9. มีเครื่องมือในการติดตามสภาวะเด็กนักเรียน
 10. ให้ความช่วยเหลือเด็กนักเรียนเบื้องต้นในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ผิดปกติกับเด็กนักเรียน
 11. รายงานต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อพบเหตุความผิดปกติ
- บทบาทสถานศึกษา
1. ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักและให้ความสำคัญในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนทั้งในและนอกสถานศึกษา
 2. สถานศึกษาจัดระบบดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนอย่างเข้มแข็ง โดยการจัดระบบคัดกรอง ระบบการเข้าถึงสภาวะปัญหาของเด็กนักเรียนระบบการประเมินสภาวะปัญหา และระบบการให้คำปรึกษา
 3. ป้องกันและเฝ้าระวังเพื่อไม่ให้เด็กนักเรียนเสี่ยงต่อภัยอันตรายป้องกันให้เด็กนักเรียนปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและบุคคล โดยสถานศึกษาจะต้องหามาตรการป้องกัน แก้ไขบริเวณเสี่ยงอันตรายและมีระบบกลไกความปลอดภัยที่เหมาะสม
 4. จัดระบบงานและกิจกรรมให้กับเด็กนักเรียนและผู้มีส่วนร่วม
 5. ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแจ้งเหตุ พร้อมทั้งรายงาน สพม. ทราบ
- 2.3.2.3 แนวทางการช่วยเหลือเด็กนักเรียนและกรณีศึกษา
1. กรณีถูกล่วงละเมิดทางเพศ
 2. กรณีความรุนแรง
 3. กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการศึกษา
 4. กรณีอื่น ๆ
 - 4.1 ตั้งครรภ์ในวัยเรียน

4.2 ภาวะจิตเวช

4.3 เด็กนักเรียนติดเกมอินเทอร์เน็ต เล่นการพนัน

4.4 เด็กนักเรียนถูกปล่อยปละ ละเลย ทอดทิ้ง

4.5 ยาเสพติด

4.6 อุปทานหมู

4.7 โรคติดต่อในสถานศึกษา

4.8 อุบัติเหตุนอกสถานศึกษา

4.9 อุบัติเหตุในสถานศึกษา

4.10 การจมน้ำ

4.11 เด็กนักเรียนเสียชีวิตในสถานศึกษา

4.12 ภัยพิบัติ

2.3.2.4 แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 (ฉก.ชน.สพม.32)

1. เสริมสร้างภูมิคุ้มกันและทักษะชีวิตให้เด็กนักเรียน
2. จัดกิจกรรมการป้องกัน เฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา
3. พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เข้มแข็ง
4. การดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาควรให้เด็กนักเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยมีครูเป็นผู้คอยให้การสนับสนุน ให้คำแนะนำ และดูแล
5. สถานศึกษาต้องดำเนินการตามโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขของกระทรวงศึกษาธิการและนโยบายของ สพฐ.

2.5 แนวทางการช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

1. ครูที่ปรึกษาคัดกรองเด็กนักเรียนเป็นรายบุคคล ให้ได้ออกมา 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ/ติด และกลุ่มค้า
2. หากครูที่ปรึกษาพบเด็กนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ/ติด ให้เชิญผู้ปกครองพบปะพูดคุยปัญหา หรือใช้วิธีการเยี่ยมบ้าน
3. กรณีพบเด็กนักเรียนเสพยาเสพติดหรือมียาเสพติดไว้ในครอบครองให้ดำเนินการ ดังนี้
 - 3.1 ติดต่อกับผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาร่วมกัน

3.2 ดำเนินการตามแนวทางการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนกลุ่มเสพติด โดยเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา

3.3 ติดตามผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการดำเนินการให้ผู้บริหารสถานศึกษารับทราบ

3.4 สถานศึกษารายงาน สพม.

4. กรณีพบว่านักเรียนเป็นผู้ค้าให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการตามกฎหมาย

5. กรณีเด็กนักเรียนถูกควบคุมตัวหรือเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมให้สถานศึกษาดำเนินการออกหนังสือรับรองการเป็นนักเรียนเพื่อเป็นหลักฐานประกอบ

2.3.3 แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนโดยใช้วงจรเดมมิ่ง หรือ PDCA และการมีส่วนร่วม

2.3.3.1 ความหมายของวงจรเดมมิ่ง (Deming Cycle) หรือ PDCA

ในการดำเนินป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนจะประสบความสำเร็จและเป็นไปตามนโยบายและเป้าหมายที่ตั้งไว้ ต้องมีการนำหลักการบริหารจัดการเชิงคุณภาพแบบต่อเนื่อง ตามวงจรเดมมิ่ง (Deming Cycle) หรือ PDCA มาจากคำภาษาอังกฤษ 4 คำ ได้แก่ Plan (วางแผน) Do (ลงมือปฏิบัติ) Check/Study (ตรวจสอบ/ศึกษากำหนดมาตรการปรับปรุงแก้ไข) Act (เน้นให้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเป็นวงจร) สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ (2542, หน้า 180)

PDCA คือ วงจรที่พัฒนามาจากวงจรที่คิดค้นโดยวอลท์เตอร์ ชิวฮาร์ต (Walter Shewhart) ผู้บุกเบิกการใช้สถิติสำหรับวงการอุตสาหกรรมและต่อมาวงจรนี้เริ่มเป็นที่รู้จักกันมากขึ้น เมื่อ เอ็ดวาร์ด เดมมิ่ง (W.Edwards Deming) ปรมาจารย์ด้านการบริหารคุณภาพเผยแพร่ให้เป็นเครื่องมือสำหรับการปรับปรุงกระบวนการทำงานของพนักงานภายในโรงงานให้ดียิ่งขึ้น และช่วยค้นหาปัญหาอุปสรรคในแต่ละขั้นตอนการผลิตโดยพนักงานเอง จนวงจรนี้เป็นที่รู้จักกันในอีกชื่อว่า “วงจรเดมมิ่ง” ต่อมาพบว่า แนวคิดในการใช้วงจร PDCA นั้นสามารถนำมาใช้ได้กับทุกกิจกรรม จึงทำให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมากขึ้นทั่วโลก PDCA เป็นอักษรนำของศัพท์ภาษาอังกฤษ 4 คำคือ

P : Plan = วางแผน

D : DO = ปฏิบัติตามแผน

C : Check = ตรวจสอบ / ประเมินผลและนำผลประเมินมาวิเคราะห์

A : Action = ปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสมตามผลการประเมิน

1) การวางแผน (Plan: P) หมายถึง ส่วนประกอบของวงจรที่มีความสำคัญ เนื่องจากการวางแผนเป็นจุดเริ่มต้นของงานและเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การทำงานในส่วนอื่น เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนในวงจรเคมีจึง เป็นการหาองค์ประกอบของปัญหาโดย วิธีการระดมความคิด การหาสาเหตุของปัญหา การหาวิธีการแก้ปัญห การจัดทำตารางการ ปฏิบัติงาน การกำหนดวิธีดำเนินการ การกำหนดวิธีการตรวจสอบ และประเมินผลในขั้นตอนนี้มี การดำเนินการดังนี้

1.1) ตระหนักและกำหนดปัญหาที่ต้องการแก้ไข หรือปรับปรุงให้ดีขึ้น โดย สมาชิกแต่ละคนร่วมมือและประสานกันอย่างใกล้ชิด ในการระบุปัญหาที่เกิดขึ้น ในการดำเนินงาน เพื่อที่จะร่วมกันทำการศึกษาและวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขต่อไป

1.2) เก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิเคราะห์และตรวจสอบการดำเนินงาน หรือหาสาเหตุ ของปัญหา เพื่อใช้ในการปรับปรุง หรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งควรจะวางแผนและ ดำเนินการเก็บข้อมูลให้เป็นระบบระเบียบเข้าใจง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน เช่น ตารางตรวจสอบ แผนภูมิ แผนภาพ หรือแบบสอบถาม เป็นต้น

1.3) อธิบายปัญหาและกำหนดทางเลือก วิเคราะห์ปัญหา เพื่อใช้กำหนด สาเหตุของความบกพร่อง ตลอดจนแสดงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งนิยมใช้วิธีการเขียนและวิเคราะห์ แผนภูมิหรือแผนภาพ เช่น แผนภูมิแก๊งปลา แผนภูมิพาเรโต และแผนภูมิการควบคุม เป็นต้น เพื่อให้สมาชิกทุกคน ในทีมงานคุณภาพเกิดความเข้าใจในสาเหตุและปัญหาอย่างชัดเจน แล้วร่วมกันระดมความคิด (Brainstorm) ในการแก้ปัญห โดยสร้างทางเลือกต่างๆ ที่เป็นไปได้ ใน การตัดสินใจแก้ปัญห เพื่อมาทำการวิเคราะห์และตัดสินใจเลือกที่เหมาะสมที่สุดมาดำเนินงาน

1.4) เลือกวิธีการแก้ไขปัญห หรือปรับปรุงการดำเนินงาน โดยร่วมกัน วิเคราะห์ และวิจารณ์ทางเลือกต่างๆ ผ่านการระดมความคิดและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของ สมาชิก เพื่อตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมที่สุดในการดำเนินงานให้สามารถบรรลุ ตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจจะต้องทำวิจัยและหาข้อมูลเพิ่มเติมหรือกำหนด ทางเลือกใหม่ที่มีความน่าจะเป็นในการแก้ปัญหได้มากกว่าเดิม

2) การปฏิบัติตามแผน (Do: D) หมายถึง การลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ ในตารางการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ สมาชิกกลุ่มต้องมีความเข้าใจถึงความสำคัญและความจำเป็นในแผน นั้น ๆ ความสำเร็จของการนำแผนมาปฏิบัติต้องอาศัยการทำงานด้วยความร่วมมือเป็นอย่างดีจาก สมาชิก ตลอดจนการจัดการทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานตามแผนนั้น ๆ ในขั้นตอนนี้ ขณะที่ลงมือปฏิบัติจะมีการตรวจสอบไปด้วยหากไม่เป็นไปตามแผนอาจจะต้องมีการปรับแผนใหม่ และเมื่อแผนนั้นใช้งานได้ดีก็นำไปใช้เป็นแผนและถือปฏิบัติต่อไป

3) การตรวจสอบ (Check: C) หมายถึง การตรวจสอบว่าเมื่อปฏิบัติงานตามแผนหรือการแก้ปัญหาตามแผนแล้ว ผลลัพธ์เป็นอย่างไร สภาพปัญหาได้รับการแก้ไขตรงตามเป้าหมายที่กลุ่มตั้งใจหรือไม่ การไม่ประสบผลสำเร็จอาจจะเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น ไม่ปฏิบัติตามแผน ความไม่เหมาะสมของแผน การเลือกใช้เทคนิคที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

4) การดำเนินการให้เหมาะสม (Action : A) หมายถึง การกระทำภายหลังที่กระบวนการ 3 ขั้นตอน ตามวงจรได้ดำเนินการเสร็จแล้ว ขั้นตอนนี้เป็นการนำเอาผลจากขั้นการตรวจสอบ (C) มาดำเนินการให้เหมาะสมต่อไป

การปฏิบัติตามวงจร PDCA อย่างตั้งใจและถูกต้องจะช่วยให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน เมื่อหมุนวงจร PDCA ซ้ำ จะทำให้เกิดการปรับปรุงและทำให้ระดับของผลลัพธ์สูงขึ้นเรื่อย ๆ

2.3.3.2 ประโยชน์ของ PDCA

สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2552, หน้า 4) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของ PDCA ไว้ดังนี้

1) เพื่อป้องกัน

1.1) การนำวงจร PDCA ไปใช้ ทำให้ผู้ปฏิบัติมีการวางแผน การวางแผนที่ดีช่วยป้องกันปัญหาที่ไม่ควรเกิด ช่วยลดความสับสนในการทำงาน ลดการใช้ทรัพยากรมากหรือน้อยเกินความพอดี ลดความสูญเสียในรูปแบบต่าง ๆ

1.2) การทำงานที่มีการตรวจสอบเป็นระยะ ทำให้การปฏิบัติงานมีความรัดกุมขึ้น และแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วก่อนจะลุกลาม

1.3) การตรวจสอบที่นำไปสู่การแก้ไขปรับปรุง ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วไม่เกิดซ้ำ หรือลดความรุนแรงของปัญหา ถือเป็น การนำความผิดพลาดมาใช้ให้เกิดประโยชน์

2) เพื่อแก้ไขปัญหา

2.1) ถ้าเราประสบสิ่งที่ไม่เหมาะสม ไม่สะอาด ไม่สะดวก ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ประหยัด เราควรแก้ปัญหา

2.2) การใช้ PDCA เพื่อการแก้ปัญหา ด้วยการตรวจสอบว่ามีอะไรบ้างที่เป็นปัญหา เมื่อหาปัญหาได้ ก็นำมาวางแผนเพื่อดำเนินการตามวงจร PDCA ต่อไป

3) เพื่อปรับปรุง คือ ไม่ต้องรอให้เกิดปัญหาแต่เราต้องเสาะแสวงหาสิ่งต่าง ๆ หรือวิธีการที่ดีกว่าเดิมอยู่เสมอ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสังคม เมื่อเราคิดว่าจะปรับปรุงอะไรก็ให้ใช้ วงจร PDCA เป็นขั้นตอนในการปรับปรุง ข้อสำคัญต้องเริ่ม PDCA ที่ตัวเองก่อนมุ่งไปที่คนอื่น

2.3.3.3 ความหมายของการมีส่วนร่วม (Definition of Participation)

เนตรรุ่ง อยู่เจริญ (2553, หน้า 25) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือหรือสนับสนุนหาประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ หรือการร่วมกิจกรรมใด ๆ ในทุกระดับอันอาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารด้วยความสมัครใจ ความกระตือรือร้น ตั้งใจ จริงใจ โดยมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน

อมรพรรณ ประจักษ์ตวณิชย์ (2550, หน้า 23) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจอย่างมีเหตุผลในการมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ตลอดจนร่วมติดตามและประเมินผล รวมทั้งร่วมรับผิดชอบในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในกิจกรรมหรือกระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่งของกลุ่มคนหรือองค์กรที่มีความเกี่ยวข้องกัน ทางด้านจิตใจ อารมณ์และสังคม

พงษ์วัช วิวังสุ (2546, หน้า 17) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมหรือกระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่งของกิจการหรือหน่วยงาน

จากความข้างต้น อาจสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลเข้ามาสนับสนุนหรือมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ด้วยความสมัครใจ โดยมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน

2.3.3.4 ลักษณะการมีส่วนร่วม

องค์กรอนามัยโลกได้เสนอรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ถือว่าเป็นรูปแบบที่แท้จริงหรือสมบูรณ์นั้น จะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

2.3.3.4.1 การวางแผน (Planning) ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามและประเมินผล และการตัดสินใจ

2.3.3.4.2 การดำเนินกิจกรรม (Implementation) ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดสรรและบริหารการใช้ทรัพยากร มีการรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมการเงินและการบริหาร

2.3.3.4.3 การใช้ประโยชน์ (Utilization) ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการนำกิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์จากชุมชนได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับการพึ่งตนเองและควบคุมทางสังคม

2.3.3.4.4 การได้รับประโยชน์ (Obtaining Benefits) ประชาชนจะต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่าเทียมกัน ซึ่งจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวในสังคม

หรือในรูปของวัตถุประสงค์ได้

พวงทอง โยธาใหญ่ (2545, หน้า 14) ได้เสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (Implementation)
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits)
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

2.3.3.4 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545, หน้า 9 - 10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีดังนี้

1) การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการระดมความคิดและอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลาย ทำให้การปฏิบัติมีความเป็นไปได้มากกว่าการคิดคนเดียว

2) การมีส่วนร่วมในการบริหารมีผลในทางจิตวิทยาคือทำให้เกิดการต่อต้านน้อยลง ในขณะที่เดียวกันก็จะเกิดการยอมรับมากขึ้น

3) เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดีกว่า สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน ตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

4) เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสได้ใช้ความสามารถและทักษะในการทำงานร่วมกันเกิดความมีน้ำใจและความจงรักภักดีต่อหน่วยงานมากขึ้น

5) การมีส่วนร่วมจะทำให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้น การตัดสินใจมีคุณภาพมากขึ้นและส่งเสริมให้มีการปรับปรุงงาน ตลอดจนผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น

โดยสรุปแล้วการมีส่วนร่วมเป็นวิธีการบริหารอย่างหนึ่งที่ช่วยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงาน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจหรือการปฏิบัติงานในหลากหลายรูปแบบเพื่อให้เกิดความผูกพันและความรับผิดชอบต่อองค์กรมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องเห็นความสำคัญพร้อมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดพื้นฐานและองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมและสิ่งสำคัญจะต้องทราบถึงประโยชน์ ข้อจำกัดและอุปสรรคของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน มีดังนี้

ดิเรก บูรณ์เจริญ (2554, หน้า 70 - 71) ได้วิจัยสภาพการดำเนินงาน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ก็อยู่ในระดับมากเช่นกัน ผู้บริหารและครู ที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษาที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า ทุกด้านมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ที่ระดับ .01 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า ด้านการวางแผนและด้านการปฏิบัติงานมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับจุด 01 ส่วนด้านการตรวจสอบ และด้านการควบคุม มีความเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการปรับปรุง และพัฒนา มีความเห็นไม่แตกต่างกัน

รังสรรค์ คำเกิด (2554, หน้า 126 - 128) ได้วิจัยแนวทาง การบริหารจัดการปัญหายาเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารกับครู เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการปัญหายาเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินการด้านการให้ความร่วมมือด้านการประเมินผล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง ด้านการเตรียมการ อยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครู จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง และประสบการณ์ โดยรวมมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

บัณฑิตตา จินดาทอง (2555, หน้า 201) ได้ศึกษาองค์ประกอบของกลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา และหาแนวทางดำเนินการตามกลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา พบว่า องค์ประกอบของกลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม 2) การจัดการความรู้ 3) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) สำนักและความรับผิดชอบ และ 5) การศึกษาเพื่อพัฒนา

ชีวิต ส่วนในด้านแนวทางดำเนินการตามกลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าแนว โนม์ที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดในภาพรวมคือ สำนักความรับผิดชอบ รองมา คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม และมีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน คือ การจัดการความรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวคิดในเรื่องการมีส่วนร่วมทุกกิจกรรมว่า การที่หาบุคคลเข้ามาร่วมกิจกรรมต้องคัดกรองคนที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในระหว่างดำเนินการ

ชนชน อินทจันทร์ (2556, หน้า 98 - 116) ได้ศึกษา วิจัย รูปแบบความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้นปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการปฏิบัติในการป้องกันยาเสพติด ในสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ได้แก่ปัจจัยด้านการบริหาร ด้านสภาพแวดล้อม ด้านสมรรถนะ ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน อยู่ในระดับมาก 2) ระดับความสำเร็จในการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 3) รูปแบบความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้น ของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตามเกณฑ์คือ Chi-Square = 92.39, df=91, P=.44, RMSEA = .006, GFI = .98, AGFI = .96 และค่า CFI = 1.00 นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ ในการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา ได้แก่ปัจจัยด้านการบริหารส่งผลทางตรงและทางอ้อม มีค่าเท่ากับ .72 ด้านการเพิ่มสมรรถนะ ส่งผลทางตรงมีค่าเท่ากับ -.67 ด้านสภาพแวดล้อม ส่งผลทางตรงและทางอ้อม มีค่าเท่ากับ .18 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยทั้งหมด อธิบายความสำเร็จในการป้องกันยาเสพติด ได้เท่ากับ .61 4. ปัจจัยที่ส่งผลทางตรงที่มีผลต่อความสำเร็จในการป้องกันยาเสพติด ในสถานศึกษา มีด้วยกัน 4 ปัจจัย ได้แก่ ด้านการบริหารมีค่าเท่ากับ .67 ด้านการเพิ่มสมรรถนะมีค่าเท่ากับ -.67 ด้านสภาพแวดล้อม มีค่าเท่ากับ .79 และด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชนมีค่าเท่ากับ -.24 ส่วนปัจจัยที่ส่งผลทางอ้อม ที่มีต่อความสำเร็จ มีด้วยกัน 3 ปัจจัย ได้แก่ ด้านการบริหารมีค่าเท่ากับ .05 ด้านสภาพแวดล้อม -.67 และด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน .14 และปัจจัยที่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่มีต่อความสำเร็จในการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา มีด้วยกัน 3 ปัจจัย ได้แก่ ด้านการบริหาร .72 ด้านสภาพแวดล้อม .18 และด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน -.10

กิตติธัช แสนภูวา และมณฑา จำปาเหลือง (2557, หน้า 88) ได้ศึกษา ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินการป้องกันแก้ไขสารเสพติดของโรงเรียนต้นแบบระบบมาตรฐานการด้านยาเสพติดในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ปัจจัยการบริหารการดำเนินการป้องกันแก้ไขสารเสพติด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

ได้แก่ ด้านระบบบริหารงานมาตรฐานการด้านยาเสพติด และด้านน่านโยบายสู่การปฏิบัติตามลำดับ ด้านประสิทธิผลการดำเนินการป้องกันแก้ไขสารเสพติดของโรงเรียนต้นแบบระบบมาตรฐานการด้านยาเสพติด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านนักเรียน และด้านนักเรียนแกนนำ ตามลำดับ และด้านปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินการป้องกันแก้ไขสารเสพติดของโรงเรียนต้นแบบระบบมาตรฐานการด้านยาเสพติดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ด้านระบบบริหารงานมาตรฐานการด้านยาเสพติด และด้านน่านโยบายสู่การปฏิบัติ ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินการป้องกันแก้ไขสารเสพติดของโรงเรียนต้นแบบระบบมาตรฐานการด้านยาเสพติด

วิมลสิริ บุญโญปกรณ์ (2557, หน้า 93) ได้ศึกษา การดำเนินงานตามนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ไปสู่การปฏิบัติ พบว่า ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยสรุป หากจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนเท่ากันทั้ง 3 ตำแหน่ง โดยในแต่ละตำแหน่งคิดเป็นร้อยละ 33.33 จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 68.60 จำแนกตามอายุพบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งตามช่วงอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากอยู่ในช่วงอายุ 36 – 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.00 จำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีวุฒิสถุศาสตรบัณฑิตหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 66.70 จำแนกตามประสบการณ์ ในการทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 47.10 จำแนกตามการได้รับการอบรม ประชุมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเคยได้รับการอบรม ประชุมหรือสัมมนา คิดเป็นร้อยละ 56.90 ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของสถานศึกษาโดยสรุป หากจำแนกตามสถานที่ตั้งสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งอบายมุข คิดเป็นร้อยละ 70.60 จำแนกตามการมีคณะกรรมการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด พบว่า สถานศึกษาทุกแห่งมีคณะกรรมการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด จำแนกตามการมีความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกพบว่า สถานศึกษาทุกแห่งมีความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

สมหวง ขุนพรหม (2557, หน้า 93 - 97) ได้วิจัยการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ตามยุทธศาสตร์รั้วโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ โดยเฉพาะด้านสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้ตระหนักและป้องกันมิให้ตนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยการให้ความรู้ความเข้าใจ ให้เห็นถึงอันตรายและโทษ ของยาเสพติด เมื่อพิจารณาถึงการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ตามยุทธศาสตร์ โดยโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 เป็นรายด้าน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาถึงการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ตามยุทธศาสตร์ร้วโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 เป็นรายด้านพบว่า ด้านการสำรวจและจำแนกกลุ่มเป้าหมายโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการแก้ไขปัญหานักเรียนที่มีความประพฤติเกี่ยวข้องกับยาเสพติดพบว่า สถานศึกษา ได้ดำเนินงาน โดยดำเนินการจัดอบรมค่ายคุณธรรมจริยธรรม เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดหากพบว่าอยู่ในกลุ่มเสี่ยง จัดกิจกรรมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จัดบุคลากรให้คำแนะนำ หรือให้คำปรึกษา มีการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ด้านสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด ให้กับนักเรียนพบว่า สถานศึกษาได้มีการดำเนินงานในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา ตามยุทธศาสตร์หรือโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 ที่มีเพศระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ในสถานศึกษา ปัจจุบัน และขนาดสถานศึกษาต่างกัน ได้ดังนี้ จำแนกตามเพศของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศต่างกันมีการดำเนินงานรายด้านและโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการดำเนินงานรายด้านและ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในสถานศึกษาปัจจุบันของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ การทำงานในสถานศึกษาปัจจุบันต่างกัน มีการ ดำเนินงานในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการสำรวจและจำแนกกลุ่มเป้าหมาย มีการดำเนินงานแตกต่างกัน ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 มีการดำเนินงานโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

วิชา สมิงไพร (2558, หน้า 53) ได้ศึกษาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า สภาพการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายมาตรการ พบว่ามาตรการป้องกัน มีการดำเนินการมากที่สุด ส่วนมาตรการค้นหา มาตรการเฝ้าระวัง มาตรการบริหารและมาตรการรักษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายมาตรการ พบว่า มาตรการรักษา มาตรการป้องกัน และมาตรการค้นหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนมาตรการเฝ้าระวัง และมาตรการบริหารจัดการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด และแนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดสุพรรณบุรี โดย 1) ศึกษาฐานเรื่องการดำเนินงานจัดกิจกรรม To be number one ในสถานศึกษาที่ดำเนินงานประสบความสำเร็จ 2) ควรจัดตั้งสารวัตรนักเรียนปราบปรามยาเสพติดจัดระบบคัดกรองให้มีประสิทธิภาพ ส่งผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดทันที 3) ควรจัดค่ายคุณธรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จัดสายตรวจของโรงเรียนทำงานร่วมกับตำรวจ 4) ควรสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง ครู ตำรวจ ในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดและส่งบุคลากรเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จด้านการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

สนอง หอมรวง (2558, หน้า 83 - 84) ได้ศึกษาการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา กับครูผู้สอน ต่อการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับ คือ การให้ความร่วมมือ การเตรียมการ การดำเนินการการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง และการประเมินผล ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ต่อการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน 3) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเตรียมการ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

สินวล บุญย่นยาว (2559, หน้า 343) ได้ศึกษาการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา อำเภอบางกระทุ่ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 2 พบว่า การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา อำเภอ บางกระทุ่ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ใน ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผู้เรียน ด้านการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย และด้านการ จัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมด้านยาเสพติด ตามลำดับ และข้อเสนอแนะการดำเนินการป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษาอำเภอบางกระทุ่มสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

พิษณุโลก เขต 2 ที่ควรดำเนินการสูงสุดเรียงตามลำดับคือ มีการประสานความร่วมมือในการป้องกันยาเสพติดระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองอย่างจริงจัง ให้โรงเรียนทำหน้าที่สื่อขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และควรมีการกำกับ ติดตามและประเมินผลการแก้ไขและป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาเป็นระยะ ๆ

Brook and Whitehead (2007, p. 61-66) ได้ศึกษาบุคลิกภาพ MMPI ของเด็กวัยรุ่นที่ใช้สารเสพติดประเภทแอมเฟตามีน พบว่า ผู้ใช้สารเสพติดมักขาดเรียนบ่อย มีลักษณะชอบต่อต้านสังคม สร้างความเดือดร้อนวุ่นวาย จำนวน ร้อยละ 42 ของผู้ใช้แอมเฟตามีน มาจากครอบครัวแตกแยก และมีประวัติอาชญากรรม จำนวนร้อยละ 83 และเคยพยายามฆ่าตัวตาย จำนวนร้อยละ 53

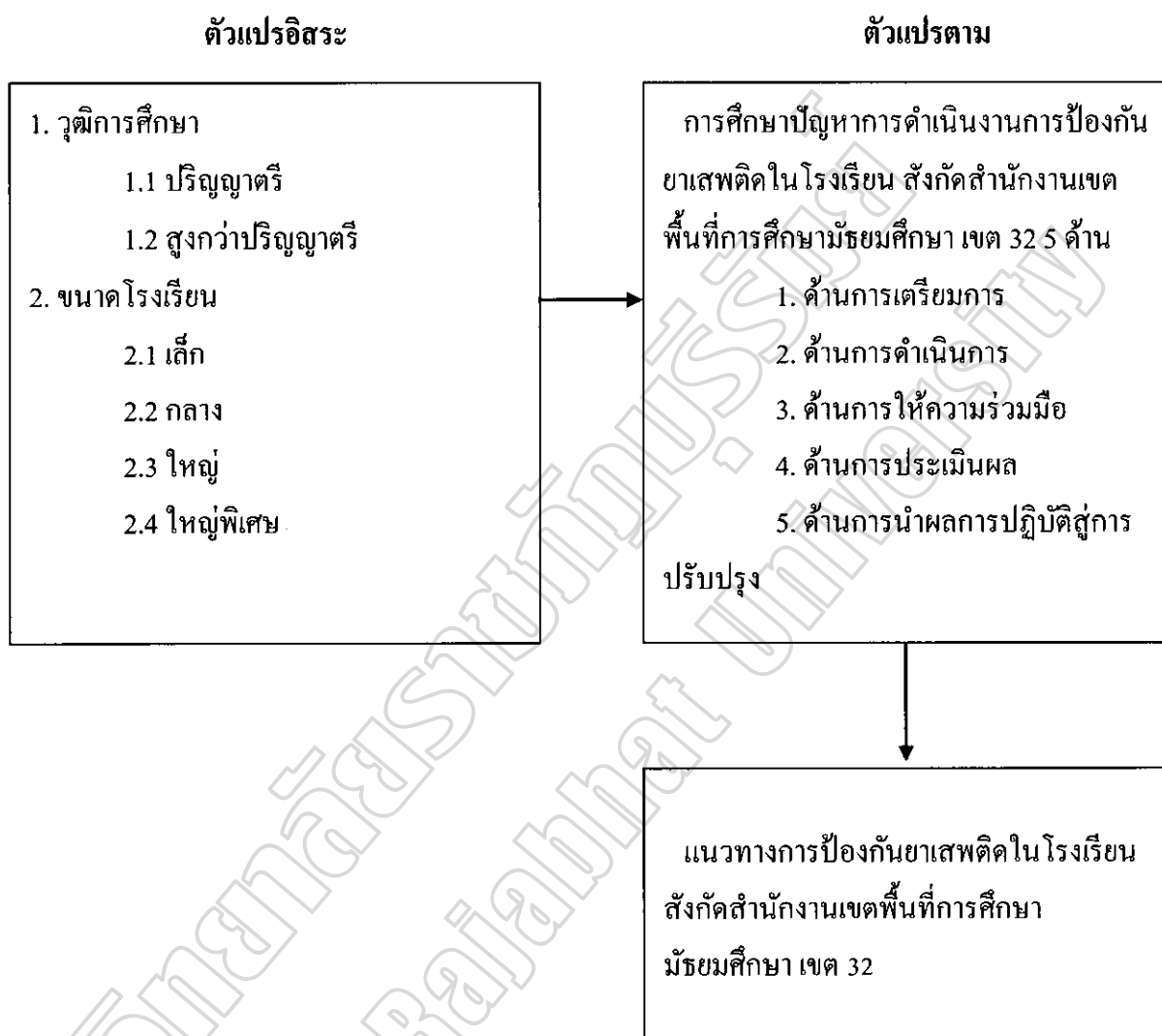
Feinstein (2005, p. 26) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้สารเสพติดของนักศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ จำนวน 829 คน พบว่า การใช้สารเสพติดของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับการใช้ยาเสพติดของผู้ปกครอง คือ ถ้าผู้ปกครองของนักศึกษาคิดที่ใช้สารเสพติดชนิดใดแล้ว นักศึกษานั้นก็จะมีความโน้มที่จะใช้สารเสพติดชนิดนั้นตามไปด้วย

Pisno and Rooney (2005, p. 34) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบความรู้เรื่อง ยาเสพติดและการใช้ยาเสพติด ระหว่างนักเรียนเกรด 12 ในโรงเรียนลำดับที่ 1 ลำดับที่ 2 และลำดับที่ 3 ในรัฐมอนทานาตะวันออก พบว่า

1. คนที่มีความรู้ก็อาจจะติดยาเสพติดได้
2. การที่มีความรู้ไม่ช่วยให้การใช้ยาเสพติดน้อยลง
3. นักเรียนที่มีทัศนคติที่ดี ก็มักหันไปใช้ยาเสพติดกันมาก
4. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องยาเสพติดและทัศนคติ ได้รับอิทธิพลส่วนใหญ่จากการอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม
5. ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและการใช้ยาเสพติด พบว่า ได้รับอิทธิพลส่วนใหญ่จากการรวมกันเป็นกลุ่มของนักเรียนจากโรงเรียนที่เป็นเพศเดียวกัน
6. สำหรับยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย มีแนวโน้มจะใช้เหมือนกัน เมื่อนักเรียนอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ตามเพศ ขนาดของโรงเรียนและโรงเรียนที่เป็นเพศเดียวกัน

Ross and Wodak (2005, p. 44) ได้เรื่องศึกษากลุ่มผู้ใช้แอมเฟตามีนในทางที่ผิด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือกลุ่มผู้ใช้แอมเฟตามีนจำนวน 1,245 คน ในนครซิดนีย์ประเทศออสเตรเลีย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้เป็นผู้ที่มีอายุน้อย และมีการศึกษาต่างจากการศึกษานี้ได้ตรวจสอบความรุนแรงของการพึ่งยาแอมเฟตามีนในออสเตรเลียและได้เรียกร้องให้มีการตรวจสอบความรุนแรงของการแพร่กระจายของแอมเฟตามีน โดยใช้แบบสำรวจที่เรียกว่า A Severity of Amphetamine Dependence Questionnaire (SAmDQ)

2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัญหาการดำเนินงานและแนวทางป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยมีขั้นตอนรายละเอียดการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 66 คน

3.1.1.2 ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 2,850 คน

รวมประชากรทั้งสิ้น 2,916 คน รายละเอียดของประชากร ปรากฏดังตาราง 3.1

ตาราง 3.1

จำนวนประชากรผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ขนาดโรงเรียน	จำนวนประชากร		รวมทั้งสิ้น
	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครู	
1 ขนาดเล็ก	22	505	527
2 ขนาดกลาง	32	1,001	1,033
3 ขนาดใหญ่	5	474	479
4 ขนาดใหญ่พิเศษ	7	870	877
รวม	66	2,850	2,916

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 66 คน โดยเป็นผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด ส่วนกลุ่มตัวอย่างครู ได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542, หน้า 148 - 149) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 341 คน และใช้วิธีการสุ่มแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มย่อย (Subgroups) และสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนของประชากร ดังตาราง 3.2

ตาราง 3.2

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ขนาดโรงเรียน	จำนวนประชากร		จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		รวมทั้งสิ้น
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้บริหาร	ครู	
ขนาดเล็ก	22	505	22	56	78
ขนาดกลาง	32	1,001	32	138	170
ขนาดใหญ่	5	474	5	47	52
ขนาดใหญ่พิเศษ	7	870	7	100	107
รวม	66	2,850	66	341	407

3.1.3 ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 1 คน ผู้รับผิดชอบงานป้องกันยาเสพติดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 1 คน และผู้บริหารสถานศึกษาและครู ขนาดโรงเรียนละ 1 โรง ได้ผู้บริหารสถานศึกษา 4 คน และครู จำนวน 4 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ มี 2 ฉบับ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.1.1 แบบสอบถามปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันปัญหาเสพติดใน

โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งได้จัดทำขึ้นจากการศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบเป็นการสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เกี่ยวกับตัวแปรอิสระ ได้แก่ วุฒิการศึกษาและขนาด โรงเรียน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงาน ในการป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ ด้านการให้ความร่วมมือ ด้านการประเมินผล และด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนจากการตอบแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 73) ดังนี้

- 5 หมายความว่า มีปัญหาการดำเนินงานระดับมากที่สุด
- 4 หมายความว่า มีปัญหาการดำเนินงานระดับมาก
- 3 หมายความว่า มีปัญหาการดำเนินงานระดับปานกลาง
- 2 หมายความว่า มีปัญหาการดำเนินงานระดับน้อย
- 1 หมายความว่า มีปัญหาการดำเนินงานระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นข้อคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับ แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ทั้ง 5 ด้าน เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้แสดงความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะอื่นๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว

3.2.1.2 แบบสัมภาษณ์การหาแนวทางการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ได้มา จากปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ที่พบในแบบสอบถาม ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกในแต่ละด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ ด้านการให้ความร่วมมือ ด้านการประเมินผล และด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง

3.2.2 ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยเรื่องปัญหาการดำเนินงานและ แนวทางป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้ทำการวิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นให้ครอบคลุมตามกรอบของการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการสร้าง

เครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.2.2.1 ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัญหาการดำเนินงานในการป้องกัน ปัญหายาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามขอบข่าย การดำเนินงาน 5 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ ด้านการให้ความร่วมมือ ด้านการ ประเมินผล และด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง ซึ่งมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.2.2.1.1 ศึกษาเอกสารตำราและรายงานการวิจัย เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัญหา การดำเนินงานและการหาแนวทางป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 แล้วร่างแบบสอบถามตามนิยามศัพท์เฉพาะของตัวแปรตาม ทั้ง 5 ด้าน

3.2.2.1.2 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาความเหมาะสมและความถูกต้องของภาษา

3.2.2.1.3 ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.2.2.1.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาความ เหมาะสมของข้อคำถาม ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1) นางนงนุช อุพานวิทย์ วุฒิการศึกษา ค.ม. (การบริหารการศึกษา) ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนห้วยราชพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

2) นายสหรัฐ สิริเมฆา วุฒิการศึกษา ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา) ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านบาระเนาะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล

3) นายทักษิณ แฝ้วพลสง วุฒิการศึกษา กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) ตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนตาจพิทยาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

3.2.2.1.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) ของแบบสอบถาม

3.2.2.1.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไข เสนอต่อที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาอีกครั้ง เพื่อที่จะได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.2.2.1.7 ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.2.2.1.8 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) กับผู้บริหารและครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน

3.2.2.1.9 หาค่าอำนาจจำแนก โดยการวิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายข้อ

หาค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแต่ละข้อ ทั้งกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ ทดสอบโดยใช้ สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's product moment coefficient of correlation) (r_{xy}) ผลปรากฏว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .50 ถึง .70 หมายความว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

3.2.2.1.10 นำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้สูตร (ประสิทธิ์สุวรรณรักษ์, 2542, หน้า 261) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9733

3.2.2.1.11 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.2.2.2 ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้างโดยกำหนดหัวข้อเกี่ยวกับแนวทางป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างจากปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู 5 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ ด้านการให้ความร่วมมือ ด้านการประเมินผล และด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง โดยเรียงลำดับปัญหาเฉพาะที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ประเด็นแรกในแต่ละด้าน เป็นจำนวน 15 ประเด็น

3.2.2.2.1 สรุปปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จากการตอบแบบสอบถาม โดยเรียงลำดับปัญหาเฉพาะที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ประเด็นแรกในแต่ละด้าน

3.2.2.2.2 กำหนดกรอบในการคัดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 10 คน เพื่อรวบรวมข้อมูลสำหรับวิเคราะห์หาทางเลือกเป็นแนวทางป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ดังนี้

- 1) ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำนวน 1 คน
- 2) เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานป้องกันยาเสพติดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำนวน 1 คน
- 3) ผู้บริหารสถานศึกษา จากสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลต้นแบบสถานศึกษาสีขาว ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ขนาดโรงเรียนละ 1 โรง จำนวน 4 คน
- 4) ครูผู้รับผิดชอบงานด้านยาเสพติด จากสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลต้นแบบสถานศึกษาสีขาว ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ขนาดโรงเรียนละ 1 โรง จำนวน 4 คน

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.3.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

3.3.2 นำหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พร้อมแบบสอบถามไปโรงเรียนเป้าหมาย เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูกำหนดวัน สถานที่รับแบบสอบถามคืนที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

3.3.3 ผู้วิจัยไปติดตามขอรับแบบสอบถามคืนจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จากแบบสอบถามที่ส่งไป

3.3.4 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานป้องกันยาเสพติดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 และผู้บริหารสถานศึกษาและครู ต้นแบบสถานศึกษาสีขาวของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ขนาดโรงเรียนละ 1 โรงเรียน ตั้งแต่วันที่ 30 มิถุนายน 2561 ถึง 20 สิงหาคม 2561 ด้วยตัวของผู้วิจัยเอง และสรุปรวบรวมความคิดเห็นทันทีที่จบการสัมภาษณ์แนวทางป้องกันยาเสพติดในแต่ละด้าน ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งผู้วิจัยได้จดบันทึกไว้ทุกครั้ง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มีขั้นตอน ดังนี้

3.4.1.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความเรียบร้อย ความถูกต้อง สมบูรณ์ในทุกคำตอบ แล้วคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์และถูกต้อง

3.4.1.2 กรอกรหัสแบบสอบถาม

3.4.1.3 กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูล

3.4.1.4 ศึกษารายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ

3.4.1.5 การศึกษาปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอเป็นรายด้าน และโดยภาพรวม เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

3.4.1.6 เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล แปลความหมายข้อมูลตามค่าเฉลี่ย โดยกำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ยไว้ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535, หน้า 100)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51-5.00	มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
1.00 -1.50	มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.4.1.7 การหาแนวทางในการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่เป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended Form) ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ ทาร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แนวทางป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.4.2.1 ผู้วิจัยอ่านข้อมูลทั้งหมด แล้วทำความเข้าใจในภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล

3.4.2.2 วิเคราะห์โดยการตีความหมายในรูปของการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยพิจารณาความเหมือนกัน ความแตกต่างกัน และความสัมพันธ์กันมาหาข้อสรุปแล้วบรรยายวิเคราะห์เป็นความเรียง

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.5.1.1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยวิธีหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's product moment coefficient of correlation) (r_{xy})

3.5.1.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542, หน้า 216)

3.5.2 สถิติพื้นฐาน

3.5.2.1 ร้อยละ (Percentage)

3.5.2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

3.5.2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.5.2.4 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3.5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.5.3.1 การทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกันโดยใช้ Independent Samples t-test ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานและการหาแนวทางในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

3.5.3.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานและการหาแนวทางในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน

3.5.3.3 เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แล้วจะใช้วิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ตามวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัญหาการดำเนินงานและการหาแนวทางในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังต่อไปนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ตามสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม
\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F – distribution
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยจำแนกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ศึกษาปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

ตอนที่ 3 ศึกษาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูจากการสัมภาษณ์

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติทำการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงในตาราง 4.1 ดังนี้

ตาราง 4.1

จำนวนและร้อยละสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครู		รวมทั้งสิ้น (คน)
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
วุฒิการศึกษา					
ปริญญาตรี	7	10.61	210	61.58	217
สูงกว่าปริญญาตรี	59	89.39	131	38.42	190
รวม	66	100	341	100	407
ขนาดโรงเรียน					
เล็ก	22	33.33	56	16.42	78
กลาง	32	48.48	138	40.47	170
ใหญ่	5	7.58	47	13.78	52
ใหญ่พิเศษ	7	10.61	100	29.33	107
รวม	66	100	341	100	407

จากตาราง 4.1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 จำนวน 407 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 66 คน เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา เป็นปริญญาตรี 7 คน คิดเป็นร้อยละ 10.61 เป็นสูงกว่าปริญญาตรี 59 คน คิดเป็นร้อยละ 89.39 และเมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 48.48 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 7.58 และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 10.61 และครู จำนวน 341 คน เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา เป็นปริญญาตรี 171 คน คิดเป็นร้อยละ 50.15 เป็นสูงกว่าปริญญาตรี 170 คน คิดเป็นร้อยละ 49.85

และเมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 16.42 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 40.47 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 13.78 และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 29.33

ตอนที่ 2 ศึกษาปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แสดงในตาราง 4.2 – 4.7 ดังนี้

ตาราง 4.2

ปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยภาพรวมและรายด้าน

ปัญหาการดำเนินงาน ในการป้องกันยาเสพติด	ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการเตรียมการ	2.53	0.62	ปานกลาง	2.49	0.59	น้อย
2. ด้านการดำเนินการ	2.49	0.66	น้อย	2.50	0.68	น้อย
3. ด้านการให้ความร่วมมือ	2.89	0.64	ปานกลาง	2.89	0.66	ปานกลาง
4. ด้านการประเมินผล	2.19	0.59	น้อย	2.19	0.62	น้อย
5. ด้านการนำผลการปฏิบัติ สู่การปรับปรุง	2.75	0.59	ปานกลาง	2.84	0.83	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.57	0.62	ปานกลาง	2.58	0.68	ปานกลาง

จากตาราง 4.2 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา และครู โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู วุฒิปริญญาตรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.57$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการให้ความร่วมมือ

($\bar{x} = 2.89$, S.D. = 0.64) รองลงมา คือ ด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง ($\bar{x} = 2.75$, S.D. = 0.59) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินผล ($\bar{x} = 2.19$, S.D. = 0.59) ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสูงกว่าปริญญาตรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.58$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการให้ความร่วมมือ ($\bar{x} = 2.89$, S.D. = 0.66) รองลงมา คือ ด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง ($\bar{x} = 2.84$, S.D. = 0.83) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินผล ($\bar{x} = 2.19$, S.D. = 0.62)

ตาราง 4.3

ปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ด้านการเตรียมการ
โดยภาพรวมและรายข้อ

ปัญหาการดำเนินงาน ในการป้องกันยาเสพติด	ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1. สำรวจแนวทางในการ ดำเนินงานป้องกันปัญหา ยาเสพติด.....	1.92	0.72	น้อย	1.75	0.69	น้อย
2. วิเคราะห์ข้อมูลด้าน ยาเสพติดในโรงเรียน.....	2.03	0.69	น้อย	2.00	0.68	น้อย
3. แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำ แผนป้องกันปัญหา ยาเสพติด...	2.14	0.67	น้อย	2.27	0.69	น้อย
4. วางแผนการปฏิบัติงานใน การป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียนอย่างเป็นระบบ.....	2.47	0.71	น้อย	2.57	0.66	ปานกลาง
5. มอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ ในการป้องกันยาเสพติดให้แก่ บุคลากรในโรงเรียน.....	2.60	0.59	ปานกลาง	2.57	0.54	ปานกลาง

ตาราง 4.3 (ต่อ)

ปัญหาการดำเนินงาน ในการป้องกันยาเสพติด	ปริญญาดรี			สูงกว่าปริญญาดรี		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
6. จัดทำแผนการเรียนรู้และ แผนกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด ของโรงเรียน.....	2.93	0.60	ปานกลาง	2.93	0.58	ปานกลาง
7. เตรียมการประสานแผนการ ป้องกันยาเสพติดกับหน่วยงาน อื่นที่เกี่ยวข้อง.....	2.97	0.58	ปานกลาง	2.93	0.52	ปานกลาง
8. รวบรวมข้อมูลนักเรียนที่อยู่ ในกลุ่มเสี่ยงด้านยาเสพติด.....	2.75	0.48	ปานกลาง	2.67	0.53	ปานกลาง
9. วางมาตรการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมของนักเรียนกลุ่ม เสี่ยง.....	3.11	0.52	ปานกลาง	3.14	0.44	ปานกลาง
10. วางแผนพัฒนาบุคลากรใน การดำเนินการป้องกัน.....	2.38	0.62	ปานกลาง	2.08	0.63	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.53	0.62	ปานกลาง	2.49	0.59	น้อย

จากตาราง 4.3 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำนวนตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา และครู ด้านการเตรียมการ ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูวุฒิปริญญาดรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.53$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 9 ($\bar{x} = 3.11$, S.D. = 0.52) รองลงมา คือ ข้อ 7 ($\bar{x} = 2.97$, S.D. = 0.58) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 1 ($\bar{x} = 1.92$, S.D. = 0.72) ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูวุฒิสูงกว่าปริญญาดรี โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.49$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 9 ($\bar{x} = 3.14$, S.D. = 0.44) รองลงมา คือ ข้อ 7 ($\bar{x} = 2.93$, S.D. = 0.52) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 1 ($\bar{x} = 1.75$, S.D. = 0.69)

ตาราง 4.4

ปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ด้านการดำเนินการ
โดยภาพรวมและรายข้อ

ปัญหาการดำเนินงาน ในการป้องกันยาเสพติด	ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
11. นำนโยบายด้านการ ป้องกันปัญหาเสพติด จากกระทรวงศึกษาธิการมา ดำเนินการป้องกันยาเสพติด ในโรงเรียน.....	2.99	0.45	ปานกลาง	2.95	0.54	ปานกลาง
12. จัดระบบการดำเนินงาน อย่างมีระเบียบแบบแผน ชัดเจน.....	2.49	0.70	น้อย	2.30	0.58	น้อย
13. ครูและผู้บริหาร สถานศึกษาให้การสนับสนุน การดำเนินงานอย่างเต็ม ความสามารถ.....	2.18	0.68	น้อย	2.24	0.73	น้อย
14. ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วน ร่วมทำกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนได้แสดงออก ในทางที่เหมาะสม.....	1.85	0.64	น้อย	1.95	0.73	น้อย
15. ตรวจสอบบริเวณที่ลับตา	2.85	0.64	ปานกลาง	2.86	0.66	ปานกลาง
16. จัดสถานที่ให้เป็นระเบียบ ไม่มีจุดอับในโรงเรียน.....	2.92	0.69	ปานกลาง	2.93	0.63	ปานกลาง
17. จัดหาวิทยากรมาให้ความรู้ แก่นักเรียน.....	2.09	0.69	น้อย	2.08	0.69	น้อย

ตาราง 4.4 (ต่อ)

ปัญหาการดำเนินงาน ในการป้องกันยาเสพติด	ปริญญตรี			สูงกว่าปริญญตรี		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
18. จัดกิจกรรมต่อต้านยาเสพติดและการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนและชุมชน.	2.17	0.81	น้อย	2.16	0.81	น้อย
19. จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันและ	2.59	0.65	ปานกลาง	2.45	0.75	น้อย
แก้ไขปัญหาสุขภาพเสพติด.....	2.83	0.60	ปานกลาง	3.09	0.64	ปานกลาง
20. จัดระบบป้องกันการหวนกลับของยาเสพติดในโรงเรียน						
รวมเฉลี่ย	2.49	0.66	น้อย	2.50	0.68	น้อย

จากตาราง 4.4 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ด้านการดำเนินการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูวุฒิปริญญตรี โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.49$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 11 ($\bar{x} = 2.99$, S.D. = 0.45) รองลงมา คือ ข้อ 16 ($\bar{x} = 2.92$, S.D. = 0.69) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 14 ($\bar{x} = 1.85$, S.D. = 0.64) ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูวุฒิสูงกว่าปริญญตรี โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.50$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 20 ($\bar{x} = 3.09$, S.D. = 0.64) รองลงมา คือ ข้อ 11 ($\bar{x} = 2.95$, S.D. = 0.58) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 14 ($\bar{x} = 1.95$, S.D. = 0.73)

ตาราง 4.5

ปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ด้านการให้
ความร่วมมือโดยภาพรวมและรายข้อ

ปัญหาการดำเนินงาน ในการป้องกันยาเสพติด	ปริญญตรี			สูงกว่าปริญญตรี		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
21. ประสานความร่วมมือกับ หน่วยงานองค์กรภายนอกใน การแก้ไขปัญหา.....	3.24	0.67	ปานกลาง	3.11	0.67	ปานกลาง
22. ระดมทรัพยากรการ ดำเนินงานจากหน่วยงานภาคี เครือข่ายการทำงานและชุมชน	3.14	0.62	ปานกลาง	3.06	0.71	ปานกลาง
23. สร้างความร่วมมือระหว่าง ครอบครัวและโรงเรียนในการ แก้ไขปัญหา.....	2.87	0.64	ปานกลาง	2.65	0.59	ปานกลาง
24. ประสานความร่วมมือกับ โรงเรียนใกล้เคียง.....	3.00	0.57	ปานกลาง	3.09	0.55	ปานกลาง
25. ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ ตำรวจในการดำเนินงาน ป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด	2.19	0.66	น้อย	2.50	0.73	น้อย
26. ประสานงานกับ โรงพยาบาล เจ้าหน้าที่ สาธารณสุข.....	3.11	0.54	ปานกลาง	2.88	0.61	ปานกลาง
27. ประสานงานกับผู้นำชุมชน และผู้นำศาสนาในการแจ้ง ข่าวสารและแหล่งแพร่ระบาด ของยาเสพติด.....	3.17	0.64	ปานกลาง	3.19	0.56	ปานกลาง

ตาราง 4.5 (ต่อ)

ปัญหาการดำเนินงาน ในการป้องกันยาเสพติด	ปริญญตรี			สูงกว่าปริญญตรี		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
28. ประสานร่วมมือกับชุมชน ในการรณรงค์ต่อต้าน ยาเสพติด.....	2.18	0.65	น้อย	2.32	0.68	น้อย
29. ประสานกับหน่วยงาน เอกชนในการแจ้งข้อมูล ข่าวสารแหล่งยาเสพติด.....	3.35	0.61	ปานกลาง	3.57	0.60	ปานกลาง
30. นักเรียนมีส่วนร่วมเสนอ ความคิดเห็น และช่วยแจ้ง ข้อมูลข่าวสารของแหล่ง ยาเสพติดทั้งในและนอก โรงเรียน.....	2.69	0.75	ปานกลาง	2.57	0.89	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.89	0.64	ปานกลาง	2.89	0.66	ปานกลาง

จากตาราง 4.5 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา และครู ด้านการให้ความร่วมมือ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูวุฒิปริญญตรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.89$, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ข้อ 29 ($\bar{x} = 3.35$, S.D. = 0.61) รองลงมา คือ ข้อ 21 ($\bar{x} = 3.24$, S.D. = 0.67) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 28 ($\bar{x} = 2.18$, S.D. = 0.65) ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูวุฒิสูงกว่าปริญญตรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.89$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ข้อ 29 ($\bar{x} = 3.57$, S.D. = 0.60) รองลงมา คือ ข้อ 27 ($\bar{x} = 3.19$, S.D. = 0.56) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 28 ($\bar{x} = 2.32$, S.D. = 0.68)

ตาราง 4.6

เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 32 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ด้านการ ประเมินผลโดยภาพรวมและรายข้อ

ปัญหาการดำเนินงาน ในการป้องกันยาเสพติด	ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
31. ประเมินความเหมาะสม ของนโยบายกับสภาพ แวดล้อม.....	2.08	0.57	น้อย	2.12	0.57	น้อย
32. ประเมินความชัดเจนของ วัตถุประสงค์ของโครงการ.....	1.78	0.53	น้อย	1.65	0.55	น้อย
33. ประเมินเพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการดำเนิน งานป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียน.....	2.14	0.65	น้อย	2.25	0.62	น้อย
34. ประเมินความพึงพอใจของ ผู้บริหาร โรงเรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครอง.....	1.68	0.59	น้อย	1.75	0.66	น้อย
35. ติดตามผลและประเมินผล ความรู้ ความเข้าใจในการ ป้องกันและหลีกเลี่ยงการใช้ ยาเสพติดของนักเรียน.....	2.72	0.64	ปานกลาง	2.84	0.66	ปานกลาง
36. ประเมินความเหมาะสม ของกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด ในโครงการทุกกิจกรรม.....	2.27	0.56	น้อย	2.42	0.56	น้อย
37. ประเมินการมีส่วนร่วม ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง.....	2.03	0.64	น้อย	1.93	0.63	น้อย

ตาราง 4.6 (ต่อ)

ปัญหาการดำเนินงาน ในการป้องกันยาเสพติด	ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
38. ประเมินความต้องการของ นักเรียนที่เข้าร่วม โครงการ ต่อต้านยาเสพติดในโรงเรียน...	1.99	0.58	น้อย	2.09	0.65	น้อย
39. ประเมินผลขั้นตอนในการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติด.....	2.67	0.59	ปานกลาง	2.53	0.71	ปานกลาง
40. ประเมินผลการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในภาพรวมในรอบปี	2.50	0.57	น้อย	2.35	0.63	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.19	0.59	น้อย	2.19	0.62	น้อย

จากตาราง 4.6 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ด้านการประเมินผล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูวุฒิปริญญาตรี โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.19$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 35 ($\bar{x} = 2.72$, S.D. = 0.64) รองลงมา คือ ข้อ 39 ($\bar{x} = 2.67$, S.D. = 0.59) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 32 ($\bar{x} = 1.78$, S.D. = 0.53) ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.19$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 35 ($\bar{x} = 2.84$, S.D. = 0.66) รองลงมา คือ ข้อ 39 ($\bar{x} = 2.53$, S.D. = 0.71) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 32 ($\bar{x} = 1.65$, S.D. = 0.55)

ตาราง 4.7

ปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ด้านการนำผลการ
ปฏิบัติสู่การปรับปรุง โดยภาพรวมและรายข้อ

ปัญหาการดำเนินงาน ในการป้องกันยาเสพติด	ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
41. ทบทวนแผนการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงให้เหมาะสม.....	2.67	0.62	ปานกลาง	2.74	0.55	ปานกลาง
42. วางมาตรการในการดำเนินการ ปรับปรุงพัฒนาวิธีการดำเนินงาน.....	2.99	0.63	ปานกลาง	2.96	0.61	ปานกลาง
43. ปรับปรุงการปฏิบัติงานตามสายบังคับบัญชาที่มีปัญหาในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด.....	2.77	0.51	ปานกลาง	2.82	0.50	ปานกลาง
44. รวบรวมข้อมูลจากการปฏิบัติที่ไม่ชัดเจนและเป็นปัญหาในการบริหารจัดการในการป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียน.....	3.02	0.66	ปานกลาง	2.84	0.53	ปานกลาง
45. ปรับปรุงกิจกรรมให้สอดคล้องในการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด.....	2.65	0.63	ปานกลาง	2.45	0.77	น้อย
46. นำผลการปฏิบัติที่บกพร่องในการขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสู่การปรับปรุง.....	3.09	0.51	ปานกลาง	3.31	2.96	ปานกลาง

ตาราง 4.7 (ต่อ)

ปัญหาการดำเนินงาน ในการป้องกันยาเสพติด	ปริญญตรี			สูงกว่าปริญญตรี		
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
47. นำผลจากการประเมินด้าน ต่างๆ มาวิเคราะห์สภาพปัญหา เพื่อหาแนวทางในการ ปรับปรุง.....	2.30	0.62	น้อย	2.19	0.68	น้อย
48. ปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดใน โรงเรียน.....	3.08	0.53	ปานกลาง	3.18	0.52	ปานกลาง
49. พัฒนาความสามารถ ในการดำเนินงานของ ผู้รับผิดชอบงานการป้องกัน ยาเสพติดในโรงเรียน.....	2.11	0.51	น้อย	2.86	0.52	ปานกลาง
50. พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับปัญหายาเสพติดของ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง.....	2.84	0.66	ปานกลาง	3.05	0.61	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.75	0.59	ปานกลาง	2.84	0.83	ปานกลาง

จากตาราง 4.7 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
และครู ด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู
วุฒิปริญญตรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.75$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ
พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 46 ($\bar{x} = 3.09$, S.D. = 0.51)

รองลงมา คือ ข้อ 48 ($\bar{x} = 3.08$, S.D. = 0.53) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 49 ($\bar{x} = 2.11$, S.D. = 0.51) ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.84$, S.D. = 0.83) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 46 ($\bar{x} = 3.31$, S.D. = 0.96) รองลงมา คือ ข้อ 48 ($\bar{x} = 3.18$, S.D. = 0.52) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 47 ($\bar{x} = 2.19$, S.D. = 0.68)

การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยใช้การทดสอบค่าเอฟ ดังตาราง 4.8 – 4.13

ตาราง 4.8

เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยภาพรวมและรายข้อ

ปัญหาการดำเนินงาน ในการป้องกันยาเสพติด	เล็ก		กลาง		ใหญ่		ใหญ่พิเศษ		F
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
1. ด้านการเตรียมการ	2.57	0.21	2.51	0.21	2.48	0.17	2.49	0.17	3.72
2. ด้านการดำเนินการ	2.44	0.21	2.52	0.21	2.51	0.16	2.51	0.19	2.87
3. ด้านการให้ความร่วมมือ	2.91	0.22	2.88	0.21	3.02	0.19	2.85	0.18	9.59
4. ด้านการประเมินผล	2.13	0.18	2.15	0.18	2.18	0.17	2.27	0.20	14.08
5. ด้านการนำผลการปฏิบัติ สู่การปรับปรุง.....	2.67	0.18	2.84	0.38	2.88	0.14	2.89	0.19	11.74
รวมเฉลี่ย	2.54	0.20	2.58	0.24	2.61	0.17	2.60	0.19	8.40

จากตาราง 4.8 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้วิธีเซฟเฟ่ ปรากฏดังตาราง 4.10 – 4.14

ตาราง 4.9

เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในด้านการเตรียมการ จำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นรายคู่

ขนาดโรงเรียน	\bar{x}	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
		2.57	2.51	2.48	2.49
เล็ก	2.57	-	0.06	0.09	0.08
กลาง	2.51	-	-	0.03*	0.02
ใหญ่	2.48	-	-	-	0.01*
ใหญ่พิเศษ	2.49	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.9 เมื่อทดสอบรายคู่ ปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในด้านการเตรียมการ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางกับขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.10

เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในด้านการ ดำเนินการ จำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นรายคู่

ขนาดโรงเรียน	\bar{x}	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
		2.44	2.52	2.51	2.50
เล็ก	2.44	-	0.08	0.07	0.06
กลาง	2.52	-	-	0.01*	0.01*
ใหญ่	2.51	-	-	-	0.01*
ใหญ่พิเศษ	2.50	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.10 เมื่อทดสอบรายคู่ ปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครู ในด้านการดำเนินการ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่กับขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.11

เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในด้านการให้ความ ร่วมมือ จำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นรายคู่

ขนาดโรงเรียน	\bar{x}	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
		2.91	2.88	3.02	2.85
เล็ก	2.91	-	0.03*	0.11	0.07
กลาง	2.88	-	-	0.13	0.04*

ตาราง 4.11 (ต่อ)

ขนาดโรงเรียน	\bar{x}	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
		2.91	2.88	3.02	2.85
ใหญ่	3.02	-	-	-	0.17
ใหญ่พิเศษ	2.85	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.11 เมื่อทดสอบรายคู่ ปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในด้านการให้ความร่วมมือ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่พิเศษมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.12

เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในด้านการประเมินผล จำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นรายคู่

ขนาดโรงเรียน	\bar{x}	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
		2.13	2.15	2.18	2.27
เล็ก	2.13	-	0.02*	0.05*	0.14
กลาง	2.15	-	-	0.03*	0.13
ใหญ่	2.18	-	-	-	0.09
ใหญ่พิเศษ	2.27	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.12 เมื่อทดสอบรายคู่ ปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในด้านการประเมินผล จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.13

เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง จำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นรายคู่

ขนาดโรงเรียน	\bar{x}	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
		2.67	2.84	2.88	2.89
เล็ก	2.67	-	0.17	0.20	0.22
กลาง	2.84	-	-	0.04*	0.05*
ใหญ่	2.88	-	-	-	0.02*
ใหญ่พิเศษ	2.89	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.13 เมื่อทดสอบรายคู่ ปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ศึกษาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ดังตาราง 4.14– 4.18

ตาราง 4.14

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการเตรียมการ ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการเตรียมการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปัญหา		
1. ขาดความร่วมมือและความสนใจจากครูที่รับผิดชอบงานอื่น.....	21	28.00
2. การสำรวจข้อมูลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติด.....	17	22.67
3. บุคลากรผู้รับผิดชอบขาดความชำนาญในการป้องกันปัญหาเสพติด.....	11	14.67
4. ไม่สามารถตรวจสอบผู้ที่มีปัญหาเสพติดได้อย่างต่อเนื่อง.....	7	9.33
ข้อเสนอแนะ		
1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรร่วมกันวางแผนในการป้องกันเสพติดในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง.....	7	9.33
2. ควรมีการจัดตั้งกลุ่มเฝ้าระวังยาเสพติดในโรงเรียน...	5	6.67
3. ควรมีการรวบรวมข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงในปัจจุบัน และเป็นปัจจุบัน.....	4	5.33
4. ควรมีการวางแผนและดำเนินงานในเชิงรุกมากยิ่งขึ้น.	3	4.00
รวม	75	100

จากตาราง 4.14 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการเตรียมการ โดยให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา เป็นอันดับ 1 ว่า ขาดความร่วมมือและความสนใจจากครูที่รับผิดชอบงานอื่น (ร้อยละ 28.00) รองลงมาคือ การสำรวจ ข้อมูลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติด (ร้อยละ 22.67) บุคลากรผู้รับผิดชอบขาด ความชำนาญในการป้องกันปัญหาเสพติด (ร้อยละ 14.67) และไม่สามารถตรวจสอบผู้ที่มีปัญหา ยาเสพติดได้อย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 9.33) ตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะอันดับ 1 คือ ผู้บริหาร สถานศึกษาและครูควรร่วมกันวางแผนในการป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียนอย่างต่อเนื่องและ จริงจัง (ร้อยละ 9.33) รองลงมาคือ ควรมีการจัดตั้งกลุ่มเฝ้าระวังยาเสพติดใน โรงเรียน (ร้อยละ 6.67) ควรมีการรวบรวมข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงในเป็นระบบ และเป็นปัจจุบัน (ร้อยละ 5.33) และควรมีการวางแผนและดำเนินงานในเชิงรุกมากยิ่งขึ้น (ร้อยละ 4.00) ตามลำดับ

ตาราง 4.15

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการดำเนินการ ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการดำเนินการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปัญหา		
1. มีบุคลากรที่รับผิดชอบการดำเนินงานด้านการป้องกัน ยาเสพติดไม่เพียงพอ.....	24	21.05
2. มีการควบคุม ดูแลความประพฤติของนักเรียนไม่ทั่วถึง.....	18	15.79
3. ขาดแคลนงบประมาณในการจัดกิจกรรม.....	14	12.28
4. มีการจัดกิจกรรมในการรณรงค์ และกิจกรรมต่อต้าน ยาเสพติดเพียงปีละ 1 ครั้ง.....	10	8.77
5. การจัดทำข้อมูลและสถิติของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และ กลุ่มเสี่ยงยังไม่เป็นระบบ.....	7	6.14

ตาราง 4.15 (ต่อ)

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ข้อเสนอแนะ		
1. โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด และควรมีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับกิจกรรม.....	15	13.16
2. ควรมีการติดตามนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างใกล้ชิดเพื่อการป้องกันปัญหาเสพติด.....	13	11.40
3. ควรดำเนินการแก้ไขที่ลับตาในโรงเรียน เพื่อป้องกันการมั่วสุมของนักเรียน.....	9	7.89
4. ถ้าพบเห็นการเสพ หรือขายยาเสพติดในโรงเรียน ควรมีการดำเนินการตามกฎหมายอย่างจริงจัง.....	4	3.51
รวม	114	100

จากตาราง 4.15 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา เขต 32 ด้านการดำเนินการ โดยให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา เป็นอันดับ 1 ว่า มีบุคลากรที่รับผิดชอบการดำเนินงานด้านการป้องกันยาเสพติด ไม่เพียงพอ (ร้อยละ 21.05) รองลงมา คือ มีการควบคุม ดูแลความประพฤติของนักเรียนไม่ทั่วถึง (ร้อยละ 15.79) ขาดแคลนงบประมาณ ในการจัดกิจกรรม (ร้อยละ 12.28) มีการจัดกิจกรรมในการรณรงค์และกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด เพียงปีละ 1 ครั้ง (ร้อยละ 8.77) และการจัดทำข้อมูลและสถิติของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มเสี่ยง ยังไม่เป็นระบบ ร้อยละ 6.14) ตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะอันดับ 1 คือ โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด และควรมีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับกิจกรรม (ร้อยละ 13.16) รองลงมาคือควรมีการติดตามนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างใกล้ชิดเพื่อการป้องกันปัญหาเสพติด (ร้อยละ 11.40) ควรดำเนินการแก้ไขที่ลับตาในโรงเรียน เพื่อป้องกันการมั่วสุมของนักเรียน (ร้อยละ 7.89) และถ้าพบเห็นการเสพ หรือขายยาเสพติดในโรงเรียน ควรมีการดำเนินการตามกฎหมายอย่างจริงจัง (ร้อยละ 3.51) ตามลำดับ

ตาราง 4.16

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการให้ความร่วมมือ ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหาร
สถานศึกษาและครู

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการให้ความร่วมมือ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปัญหา		
1. ผู้ปกครองและชุมชน ไม่กล้าให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยา เสพติด.....	31	22.30
2. ขาดการประสานงานและการให้ความร่วมมือจาก หน่วยงานอื่น ๆ มีน้อย.....	13	9.35
3. ได้รับความร่วมมือในการดำเนินการป้องกัน ยาเสพติดจากนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ไม่เต็มที่.....	9	6.47
ข้อเสนอแนะ		
1. ควรมีการประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง หรือองค์กรส่วนท้องถิ่น.....	43	30.94
2. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับผู้ปกครอง นักเรียน เพื่อการเฝ้าระวัง.....	21	15.11
3. ควรมีการประสานกับหน่วยงานอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง..	12	8.63
4. ควรมีการสนับสนุน และให้ความสำคัญกับ คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีหน้าที่ช่วยสอดส่องปัญหา ยาเสพติดในโรงเรียน.....	10	7.19
รวม	139	100

จากตาราง 4.16 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู
ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการให้ความร่วมมือ โดยให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา เป็นอันดับ 1 ว่า
ผู้ปกครองและชุมชนไม่กล้าให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (ร้อยละ 22.30) รองลงมาคือ
ขาดการประสานงานและการให้ความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ มีน้อย (ร้อยละ 9.35) และ ได้รับ
ความร่วมมือในการดำเนินการป้องกันยาเสพติดจากนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ไม่เต็มที่

(ร้อยละ 6.47) ส่วนข้อเสนอแนะอันดับ 1 คือควรมีการประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง หรือองค์กรส่วนท้องถิ่น (ร้อยละ 30.94) รองลงมาคือควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ ความรู้กับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อการเฝ้าระวัง (ร้อยละ 15.11) ควรมีการประสานกับหน่วยงานอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 8.63) และควรมีการสนับสนุนและให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสภานักเรียนที่มีหน้าที่ช่วยสอดส่องปัญหาสุขภาพจิตในโรงเรียน (ร้อยละ 7.19)

ตาราง 4.17

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการประเมินผล ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหาร สถานศึกษาและครู

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการประเมินผล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปัญหา		
1. การติดตามประเมินผลการปฏิบัติ ไม่มีความต่อเนื่อง...	23	17.42
2. ครูและบุคลากร ไม่ทราบผลการดำเนินงาน การแก้ไข		
ปัญหาสุขภาพจิต.....	18	13.64
3. ขาดการติดตามผลในการร่วมมือกับชุมชนและ		
ผู้ปกครอง.....	15	11.36
4. การประเมินผลร่วมกับชุมชน ผู้ปกครองหรือ		
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่เป็นระบบที่ชัดเจน.....	9	6.82
ข้อเสนอแนะ		
1. ผู้บริหารควรติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่าง		
ต่อเนื่อง.....	36	27.27
2. ควรมีการประเมินผลการปฏิบัติร่วมกันระหว่างครูกับ		
ผู้ปกครอง.....	26	19.69
3. ควรมีการสรุปรายงานการประเมินผลการปฏิบัติให้		
ผู้บริหารและครู ทราบทุกเดือน.....	5	3.79
รวม	132	100

จากตาราง 4.17 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา เขต 32 ด้านการประเมินผล โดยให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา เป็นอันดับ 1 ว่า การติดตามประเมินผลการปฏิบัติ ไม่มีความต่อเนื่อง (ร้อยละ 17.42) รองลงมาคือ ครูและบุคลากร ไม่ทราบผลการดำเนินงาน การแก้ไขปัญหายาเสพติด (ร้อยละ 13.64) ขาดการติดตามผลในการ ร่วมมือกับชุมชนและผู้ปกครอง (ร้อยละ 11.36) และการประเมินผลร่วมกับชุมชน ผู้ปกครองหรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่เป็นระบบที่ชัดเจน (ร้อยละ 6.82) ตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะอันดับ 1 คือผู้บริหารควรติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 27.27) รองลงมาคือควรมี การประเมินผลการปฏิบัติร่วมกันระหว่างครูกับผู้ปกครอง (ร้อยละ 19.69) และควรมีการสรุปรายงานการประเมินผลการปฏิบัติให้ผู้บริหารและครู ทราบทุกเดือน (ร้อยละ 3.79) ตามลำดับ

ตาราง 4.18

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา เขต 32 ด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

ความความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปัญหา		
1. ไม่มีการรวบรวมข้อมูลผลการปฏิบัติไว้อย่างเป็นระบบ.....	24	16.78
2. การรวบรวมข้อมูลและผลในการประสานการปฏิบัติกับชุมชน และผู้ปกครองไม่ชัดเจนและเป็นระบบ.....	29	20.28
3. ไม่มีการสรุปผลการดำเนินงานตามแผนงาน เพื่อนำข้อมูลและผลการปฏิบัติไปปรับปรุง.....	16	11.19
4. ไม่มีมาตรการที่ชัดเจนในการดำเนินการกับนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติด.....	8	5.59

ตาราง 4.18 (ต่อ)

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ข้อเสนอแนะ		
1. ควรรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกัน ยาเสพติดที่ยังขัดข้อง หรือเป็นปัญหา เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง ให้ดีขึ้น.....	28	19.58
2. ควรมีการปรับปรุงข้อมูลนักเรียนที่เกี่ยวข้อง หรือเป็น กลุ่มเสี่ยงกับยาเสพติดให้เป็นปัจจุบัน และชัดเจน.....	14	9.79
3. ให้บุคลากรผู้รับผิดชอบ รายงานผลการดำเนินงาน เป็นระยะ.....	13	9.09
4. รวบรวมปัญหามาเสนอให้ผู้บริหารทราบเพื่อกำหนด แนวทางการปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน.....	11	7.69
รวม	143	100

จากตาราง 4.18 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง โดยให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา เป็นอันดับ 1 ว่า ไม่มีการรวบรวมข้อมูลผลการปฏิบัติไว้อย่างเป็นระบบ (ร้อยละ 16.78) รองลงมา คือ การรวบรวมข้อมูลและผลในการประสานการปฏิบัติกับชุมชน และผู้ปกครองไม่ชัดเจนและ เป็นระบบ (ร้อยละ 20.28) ไม่มีการสรุปผลการดำเนินงานตามแผนงาน เพื่อนำข้อมูลและผลการ ปฏิบัติไปปรับปรุง (ร้อยละ 11.19) และไม่มีมาตรการที่ชัดเจนในการดำเนินการกับนักเรียนที่ เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (ร้อยละ 5.59) ตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะอันดับ 1 คือควรรวบรวมข้อมูล การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดที่ยังขัดข้องหรือเป็นปัญหา เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงที่ดีขึ้น (ร้อยละ 19.58) รองลงมาคือควรมีการปรับปรุงข้อมูลนักเรียนที่เกี่ยวข้อง หรือเป็นกลุ่มเสี่ยงกับ ยาเสพติดให้เป็นปัจจุบัน และชัดเจน (ร้อยละ 9.79) ให้บุคลากรผู้รับผิดชอบ รายงานผลการ ดำเนินงานเป็นระยะ (ร้อยละ 9.09) และรวบรวมปัญหามาเสนอให้ผู้บริหารทราบเพื่อกำหนด แนวทางการปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน (ร้อยละ 7.69) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูจากการสัมภาษณ์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ประกอบ แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้างโดยกำหนดหัวข้อเกี่ยวกับแนวทางป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างจากปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู 5 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ ด้านการให้ความร่วมมือ ด้านการประเมินผล และด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง โดยเรียงลำดับปัญหาเฉพาะที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ประเด็นแรกในแต่ละด้าน เป็นจำนวน 15 ประเด็นซึ่งในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้เลือกตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ มาขนาดละ 1 คน และผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 และผู้รับผิดชอบงานด้านการป้องกันยาเสพติดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

4.1 ด้านการเตรียมการ

4.1.1 วางมาตรการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

4.1.1.1 มีการรวบรวมข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงในเป็นระบบ และเป็นปัจจุบัน

4.1.1.2 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงส่วนใหญ่จะอยู่อย่างหลบเลี่ยง ครูฝ่ายปกครองควรสร้างความเชื่อมั่นคุ้นเคยเพื่อให้นักเรียนกลุ่มนี้กล้าเปิดใจก่อนจึงค่อยปรับพฤติกรรม

4.1.1.3 โรงเรียนควรปรึกษาผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่ให้คำแนะนำก่อนวางมาตรการในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อป้องกันความผิดพลาด

4.1.1.4 มีการจัดตั้งกลุ่มเฝ้าระวังยาเสพติดในโรงเรียน เช่น คณะกรรมการสถานักเรียน

4.1.1.5 มีการวางแผนการดำเนินงาน เพื่อจัดวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับงาน

4.1.1.6 ครูที่ปรึกษาร่วมมือกับครูฝ่ายปกครอง และผู้ปกครองนักเรียนเพื่อร่วมกันวางมาตรการ

4.1.1.7 มีการวางมาตรการกำกับดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างเป็นระบบ มีการประสานกับผู้เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ

4.1.2 ประสานแผนการป้องกันยาเสพติดกับหน่วยงานอื่น

- 4.1.2.1 โรงเรียนประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันวางแผนป้องกันยาเสพติด
- 4.1.2.2 โรงเรียนประสานข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการป้องกันยาเสพติด
- 4.1.2.3 โรงเรียนจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อวางแผนป้องกันยาเสพติดร่วมกัน
- 4.1.2.4 มีการวางแผนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำรวจ สถานีอนามัย โรงพยาบาล และผู้นำชุมชน
- 4.1.2.5 โรงเรียนควรมีการวางแผนและดำเนินงานในเชิงรุกมากยิ่งขึ้น
- 4.1.2.6 ครูที่ปรึกษาจัดประชุมวางแผนกับผู้ปกครองในชั้นเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล และจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น กลุ่มเสี่ยง กลุ่มเฝ้าระวัง และกลุ่มปลอดภัย
- 4.1.3 จัดทำแผนการเรียนรู้และแผนกิจกรรมต่อต้านยาเสพติดของ โรงเรียน
- 4.1.3.1 ผู้อำนวยการมอบหมายให้ครูผู้รับผิดชอบงานป้องกันยาเสพติด และผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูสุขศึกษา ครูฝ่ายปกครอง ร่วมกันจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และจัดทำโครงการเพื่อของบประมาณในการจัดกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด
- 4.1.3.2 จัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงเข้าร่วมเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในเชิงบวก
- 4.1.3.3 ครูผู้สอนสุขศึกษาจัดทำแผนการเรียนรู้ และปลูกฝังให้นักเรียนเห็นถึงอันตรายและโทษของยาเสพติด
- 4.2 ด้านการดำเนินการ
- 4.2.1 นำนโยบายด้านการป้องกันปัญหาเสพติดจากกระทรวงศึกษาธิการมาดำเนินการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน
- 4.2.1.1 โรงเรียนควรปฏิบัติตามแนวทางและนโยบายที่กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประสานมาอย่างเคร่งครัด และปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง
- 4.2.1.2 โรงเรียนให้ความสำคัญกับกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด และควรมีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับกิจกรรม
- 4.2.1.3 มีการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมรณรงค์ตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และให้ความรู้ในการป้องกันยาเสพติดจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ

4.2.2 จัดระบบป้องกันการหวนกลับของยาเสพติดใน โรงเรียน

4.2.2.1 ถ้าพบเห็นการเสพ หรือขายยาเสพติดในโรงเรียน ควรมีการดำเนินการ ตามกฎหมายอย่างจริงจัง

4.2.2.2 มีการติดตามนักเรียนกลุ่มเสพ และดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันการหวนกลับ

4.2.2.3 ฝ้าติดตามและป้องกันบุคคลภายนอกที่จะนำเอาสารเสพติดมาขายให้ นักเรียนในโรงเรียน

4.2.2.4 ฝ้าระวังนักเรียนกลุ่มเสพ และกลุ่มเสี่ยง ซึ่งอาจจะชักจูงเพื่อนให้เข้ามา ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

4.2.3 จัดสถานที่ให้เป็นระเบียบ ไม่มีจุดอับใน โรงเรียน

4.2.3.1 ควรดำเนินการแก้ไขที่ลับตาใน โรงเรียน เพื่อป้องกันการมั่วสุมของ นักเรียน

4.2.3.2 จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารและ สถานที่ เช่น อาคารร้าง หรือจุดอับ ลับตาคน

4.2.3.3 ตั้งคณะกรรมการสถานักเรียนเพื่อการสอดส่องดูแลในบริเวณต่าง ๆ ของ โรงเรียน

4.2.3.4 ฝายอาคารและสถานที่ที่มีการปรับปรุง แก้ไขบริเวณที่เป็นจุดอับใน โรงเรียน เพื่อป้องกันไม่ให้มีแหล่งมั่วสุมในโรงเรียน

4.3 ด้านการให้ความร่วมมือ

4.3.1 ประสานกับหน่วยงานเอกชนในการแจ้งข้อมูลข่าวสารแหล่งยาเสพติด

4.3.1.1 มีการประสานกับหน่วยงานอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง

4.3.1.2 หน่วยงานจากเอกชนสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมด้านยาเสพติด เช่น กีฬาด้านยาเสพติด

4.3.2 ประสานงานกับผู้นำชุมชนและผู้นำศาสนาในการแจ้งข่าวสารและแหล่งแพร่ ระบาดของยาเสพติด

4.3.2.1 มีการเข้าค่ายเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยผู้นำ ทางศาสนาให้ความร่วมมือในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

4.3.2.2 ผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนาช่วยสอดส่อง ดูแล และให้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับสถานการณ์ยาเสพติดในชุมชน

4.3.3 ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานองค์กรภายนอกในการแก้ไขปัญหา

4.3.3.1 มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อการเฝ้าระวัง

4.3.3.2 มีการประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง หรือองค์กร

ส่วนท้องถิ่น

4.3.4 ระดมทรัพยากรการดำเนินงานจากหน่วยงานภาคีเครือข่ายการทำงานและ

ชุมชน

4.3.4.1 ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานส่วนท้องถิ่น เช่น สำนักงานเทศบาล หรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดกิจกรรมรณรงค์ และการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด

4.3.4.2 ผู้ปกครองมีส่วนในการให้งบประมาณสนับสนุน และให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับสถานการณ์ยาเสพติดในชุมชน และช่วยเป็นหูเป็นตาในการสอดส่องบุตรหลานของตนเอง

4.4 ด้านการประเมินผล

4.4.1 ติดตามผลและประเมินผล ความรู้ ความเข้าใจในการป้องกันและหลีกเลี่ยงการให้ยาเสพติดของนักเรียน

4.4.1.1 ผู้บริหารควรติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

4.4.1.2 ผู้ดูแลโครงการมีการสรุปรายงานการประเมินผลการปฏิบัติงานให้ผู้บริหารและครูทราบ

4.4.1.3 มีการประเมินผลการดำเนินงานภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้บริหารสถานศึกษาทราบ

4.4.2 ประเมินผลขั้นตอนในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด

4.4.2.1 มีการประเมินผลการปฏิบัติร่วมกันระหว่างครูกับผู้ปกครอง

4.4.2.2 ครูและผู้ปกครองในชั้นเรียนร่วมกันประเมินผล และร่วมกันวางแผนในการดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ

4.4.3 ประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในภาพรวมในรอบปี

4.4.3.1 มีการสรุปรายงานการประเมินผลการปฏิบัติงานให้ผู้บริหารและครูทราบทุกเดือน

4.4.3.2 เมื่อสิ้นปีการศึกษา โรงเรียนและชุมชนควรมีการประเมินและวางแผนร่วมกัน เพื่อป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนและชุมชน

4.5 ด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง

4.5.1 นำผลการปฏิบัติที่บกพร่องในการขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสู่การปรับปรุง

4.5.1.1 มีการรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดที่ยังขัดข้องหรือเป็นปัญหา เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงให้ดีขึ้น

4.5.1.2 รวบรวมปัญหามาเสนอให้ผู้บริหารทราบเพื่อกำหนดแนวทางการปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน

4.5.2 ปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน

4.5.2.1 มีการปรับปรุงข้อมูลนักเรียนที่เกี่ยวข้อง หรือเป็นกลุ่มเสี่ยงกับยาเสพติดให้เป็นปัจจุบัน และชัดเจน

4.5.2.2 ครูและผู้ปกครองในชั้นเรียนร่วมกันประเมินผล และร่วมกันวางแผนการป้องกันยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และร่วมกันหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลนักเรียนในกลุ่มดังกล่าว

4.5.2.3 ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกันปรับปรุงแก้ไขแนวทางในการป้องกันปัญหายาเสพติดในโรงเรียน

4.5.3 วางมาตรการในการดำเนินการปรับปรุงพัฒนาวิธีการดำเนินงาน

4.5.3.1 เมื่อสิ้นปีการศึกษา โรงเรียนและชุมชนควรมีการประเมินและวางแผนร่วมกัน เพื่อป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียนและชุมชน

4.5.3.2 ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกันวางมาตรการในการปรับปรุงแก้ไขแนวทางในการป้องกันปัญหายาเสพติดในโรงเรียน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัญหาการดำเนินงานและการหาแนวทางในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

- 5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 5.2 สมมติฐานของการวิจัย
- 5.3 วิธีดำเนินการวิจัย
- 5.4 สรุปผลการวิจัย
- 5.5 อภิปรายผล
- 5.6 ข้อเสนอแนะ

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู

5.2 สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 แตกต่างกัน

5.3 วิธีดำเนินการวิจัย

5.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 66 คน และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 2,850 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ประชากรผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด จำนวน 66 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างครูได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากรางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542, หน้า 148 - 149) ได้กลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 341 คน และใช้วิธีการสุ่ม แบ่งชั้น (Simple random sampling) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มย่อย (Subgroups) และสุ่มอย่าง ง่ายตามสัดส่วนของประชากร สำหรับผู้ให้สัมภาษณ์ ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 1 คน ผู้รับผิดชอบงานป้องกันยาเสพติดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 1 คน และผู้บริหารสถานศึกษาและครู ขนาดโรงเรียนละ 1 โรง ได้ผู้บริหารสถานศึกษา 4 คน และครู จำนวน 4 คน

5.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ฉบับ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญให้ คำแนะนำการพัฒนาเครื่องมือ เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำเครื่องมือ ไปทดลองใช้ (Try out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9733 ซึ่งผ่านเกณฑ์และนำไปใช้เก็บข้อมูลได้ ส่วนแบบสัมภาษณ์การหา แนวทางการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ได้มาจากปัญหาการดำเนินงานในการ ป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความ คิดเห็นของผู้บริหารและครู ที่พบในแบบสอบถาม ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกในแต่ละด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ ด้านการให้ความร่วมมือ ด้านการประเมินผล และด้านการ นำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง

5.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เพื่อขอความอนุเคราะห์ส่งแบบสอบถามถึงผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัด จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่งผ่านทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 กรณีไม่ได้รับแบบสอบถามคืนภายในเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยจะติดตามด้วยตนเอง ผลปรากฏว่าแบบสอบถาม จำนวน 407 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้ จำนวน 407 คน และมีความสมบูรณ์ 407 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานป้องกันยาเสพติดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 และผู้บริหารสถานศึกษาและครู ดัชนีแบบสถานศึกษาสีขาวของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ขนาดโรงเรียนละ 1 โรงเรียน ตั้งแต่วันที่ 30 มิถุนายน 2561 ถึง 20 สิงหาคม 2561 ด้วยตัวของผู้วิจัยเอง และสรุปรวบรวมความคิดเห็นทันทีที่จบการสัมภาษณ์

5.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

5.3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มีขั้นตอน ดังนี้

5.3.4.1.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความเรียบร้อย ความถูกต้องสมบูรณ์ในทุกคำตอบ แล้วคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์และถูกต้อง

5.3.4.1.2 กรอกรหัสแบบสอบถาม

5.3.4.1.3 กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึก

ข้อมูล

5.3.4.1.4 ศึกษารายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ

5.3.4.1.5 การศึกษาปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอเป็นรายด้าน และโดยภาพรวม เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

5.3.4.1.6 การหาแนวทางในการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่เป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended Form) ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หรือยลละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

5.3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แนวทางป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยวิเคราะห์ ข้อมูลดังนี้

5.3.4.2.1 ผู้วิจัยอ่านข้อมูลทั้งหมด แล้วทำความเข้าใจในภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล

5.3.4.2.2 วิเคราะห์โดยการตีความหมายในรูปของการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยพิจารณาความเหมือนกัน ความแตกต่างกัน และความสัมพันธ์กันมาหาข้อสรุป แล้วบรรยายวิเคราะห์เป็นความเรียง

5.4 สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาปัญหาการดำเนินงานและการหาแนวทางในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.4.1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จากการพิจารณาระดับของปัญหาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการให้ความร่วมมือ ด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล ตามลำดับ

5.4.2 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.4.3 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.4.4 แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู พบว่า ปัญหาที่พบที่มีจำนวนมากที่สุดในด้านการเตรียมการ คือ ขาดความร่วมมือและความสนใจจากครูที่รับผิดชอบงานอื่น (ร้อยละ 28.00) ด้านการดำเนินการ คือ มีบุคลากรที่รับผิดชอบ การดำเนินงานด้านการป้องกันยาเสพติดไม่เพียงพอ (ร้อยละ 21.05) ด้านการให้ความร่วมมือ คือ ผู้ปกครองและชุมชน ไม่กล้าให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (ร้อยละ 22.30) ด้านการประเมินผล คือ การติดตามประเมินผลการปฏิบัติ ไม่มีความต่อเนื่อง (ร้อยละ 17.42) และด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง คือ ไม่มีการรวบรวมข้อมูลผลการปฏิบัติไว้อย่างเป็นระบบ (ร้อยละ 16.78) ส่วนข้อเสนอแนะที่มีจำนวนมากที่สุดในด้านการเตรียมการ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควร ร่วมกันวางแผนในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง (ร้อยละ 9.33) ด้าน การดำเนินการ คือ โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด และควรมีการจัดสร งบประมาณให้เพียงพอกับกิจกรรม (ร้อยละ 13.16) ด้านการให้ความร่วมมือ คือ ควรมีการประสาน ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง หรือองค์กรส่วนท้องถิ่น (ร้อยละ 30.94) ด้านการ ประเมินผล คือ ผู้บริหารควรติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 27.27) และ ด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง คือ ควรรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันยา เสพติดที่ยังขัดข้องหรือเป็นปัญหา เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงที่ดีขึ้น (ร้อยละ 19.58)

5.5 อภิปรายผล

การศึกษาปัญหาการดำเนินงานและการหาแนวทางในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

5.5.1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จากการพิจารณาระดับของปัญหาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจาก มากไปหาน้อย คือ ด้านการให้ความร่วมมือ ด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง ด้านการ เตรียมการ ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหาร สถานศึกษาและครู ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญส่งผล กระทบต่ออนาคตและชีวิตของนักเรียนและเยาวชน ซึ่งทั้งภาครัฐและเอกชนต่างให้ความสำคัญใน การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จึงได้มีการดำเนินงานและบริหารจัดการปัญหาเสพติดใน โรงเรียน ให้เป็นไปตามมาตรการในการป้องกันยาเสพติด ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีการ แต่งตั้งคณะกรรมการร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน มีการแต่งตั้งบุคลากร หรือเจ้าหน้าที่ในการ

รับผิดชอบการปฏิบัติงาน มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยได้นำมาตรการและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ มาดำเนินงานอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน มีการดำเนินมาตรการต่าง ๆ ในการรณรงค์และป้องกันมีการประสานงานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน แล้วจึงสรุป วิเคราะห์ผลการดำเนินงาน เพื่อนำไปพิจารณาปรับปรุง แก้ไขเพื่อให้การปฏิบัติงานประสบ ผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ดิเรก บูรณ์เจริญ (2554, หน้า 71) ซึ่งได้ ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงาน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 ผลการวิจัยพบว่า สภาพ การดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นราย ด้านพบว่า อยู่ในระดับมากเช่นกัน และยังไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สอนง หอมรวง (2559, หน้า 64) ซึ่งได้ทำการศึกษาการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ตามความ คิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอน พบว่า การดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหา เสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ผลการวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันเสพติดในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยจากการพิจารณาระดับของปัญหาเป็นรายด้าน มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

ด้านการเตรียมการ ผลการวิจัยพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะว่า ในการ เตรียมการเพื่อการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียนนั้น โรงเรียน ทุกแห่งมีการจัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อเป็นข้อกำหนดแนวทางในการ บริหารงานในโรงเรียนไว้ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รังสรรค์ คำเกิด (2554, หน้า 52) ได้ ทำการศึกษาวิจัย เรื่องแนวทางการบริหารจัดการปัญหาเสพติดในโรงเรียน ขยายโอกาสทาง การศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษากับครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษา มัธยมศึกษา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารกับครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาระถมศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการปัญหาเสพติดใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาด้านการเตรียมการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และผลการวิจัย ดังกล่าว ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ดิเรก บูรณ์เจริญ (2554, หน้า 71) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง

สภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษาเขต 32 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษาเขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษาด้านการวางแผนซึ่งเป็นขั้นตอนในการเตรียมการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านการดำเนินการ ผลการวิจัยพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะในการดำเนินการ ผู้บริหารสถานศึกษา ได้กำหนดนโยบาย และกำหนดแผนการปฏิบัติงาน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียนที่ชัดเจน มีการจัดกิจกรรมและจัดการเรียนการสอน ที่ให้ความรู้การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างหลากหลายมีการประสานและร่วมปฏิบัติการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอเช่น ตำรวจ องค์กรส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลและมีการจัดระบบติดตามดูแล ช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง จึงมีความเห็นในด้าน ปัญหาในการดำเนินการ อยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คิเรก บูรณ์เจริญ (2554, หน้า 71) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพการดำเนินงาน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษาเขต 32 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษาเขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาด้านการปฏิบัติงาน หรือการดำเนินงาน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านการให้ความร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทุกฝ่าย ได้ให้ความร่วมมือร่วมใจกันในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี โรงเรียนมีการประสานงานขอความร่วมมือกับชุมชน เครือข่าย ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และคณะกรรมการนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและได้รับความร่วมมือในการร่วมวางแผน ช่วยเหลือ หรือปฏิบัติกิจกรรมตลอดมา ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครองและสาธารณสุข เข้าไปดำเนินการตรวจสอบ หรือสุ่มตรวจหาสารเสพติด กับนักเรียนเป็นประจำประกอบด้วย ได้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอบรมบรรยายความรู้เกี่ยวกับปัญหาเสพติด ซึ่งผู้บริหาร โรงเรียน ได้ให้ความสำคัญและเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้เข้าไปมีส่วนร่วมมีบทบาทและให้ความร่วมมือ ในการบริหารจัดการปัญหาเสพติด กลุ่มตัวอย่างจึงมีความเห็นในด้านการให้ความร่วมมือ ว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธนชน อินทจันทร์ (2556, หน้า 116) ได้ทำการศึกษาวิจัย รูปแบบความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้นปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกัน ยาเสพติดในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่าระดับการปฏิบัติในการป้องกันยาเสพติด ในสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน อยู่ในระดับมาก

ด้านการประเมินผล ผลการวิจัยพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้ติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานและนำผลการปฏิบัติมาสรุปวิเคราะห์ และประเมินผลร่วมกัน เพื่อจัดทำรายงานนำเสนอให้ทราบตามลำดับขั้นและเผยแพร่มีการนำผลประเมินเพื่อร่วมพิจารณา ปรับกระบวนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และการเปลี่ยนแปลงมีการจัดทำจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติไว้อย่างเป็นระบบ

ด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง ผลการวิจัยพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการป้องกันและแก้ไข ปัญหาสุขภาพจิตในโรงเรียน มีการบริหารจัดการในการวางแผน การปฏิบัติงานการประสานความร่วมมือการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ ประกอบการดำเนินงานหรือการปรับปรุงแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพประสบผลสำเร็จ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดิเรก บูรณ์เจริญ (2554, หน้า 71) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 ผลการวิจัยพบว่าสภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต ในสถานศึกษา ด้านการปรับปรุงและพัฒนา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

5.5.2 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เน้นย้ำให้โรงเรียนทุกแห่ง ดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตตามยุทธศาสตร์ร้วโรงเรียน และมีแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ วิมลสิริ บุญโญปกรณ์ (2557, หน้า 93) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานครไปสู่การปฏิบัติ จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีวุฒิสถุศาสตรบัณฑิตหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 66.70 ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของสถานศึกษาโดยสรุป หากจำแนกตามสถานที่ตั้งสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งอบายมุข คิดเป็นร้อยละ 70.60 จำแนกตามการมีคณะกรรมการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด พบว่า สถานศึกษาทุกแห่งมีคณะกรรมการดำเนินงาน ป้องกันยาเสพติด จำแนกตามการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภายนอก พบว่า สถานศึกษาทุกแห่งมี

ความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก และนอกจากนี้ยังเห็นได้ว่าสถานศึกษาทุกแห่งยังได้รับการสนับสนุน ร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นอย่างดี อีกทั้งในปัจจุบันการให้ข้อมูลข่าวสารในการป้องกันยาเสพติดค่อนข้างรวดเร็ว ทันที่ทั้งที่ และสถานศึกษาทุกแห่งยังมีการคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงตามแนวทางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้ดำเนินงานป้องกันยาเสพติดตามยุทธศาสตร์ 5 มาตรการ กลยุทธ์ 4 ข้อ 2 ไม่ ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 (2558, หน้า 24) ได้กำหนดมาตรการในการดำเนินงาน โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข ซึ่งมีกระบวนการดำเนินงานตามมาตรการ 5 ด้าน ดังนี้ 1) มาตรการด้านป้องกัน 2) มาตรการด้านค้นหา 3) มาตรการด้านรักษา 4) มาตรการด้านเฝ้าระวัง และ 5) มาตรการด้านบริหารจัดการ

5.5.3 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าจำนวนบุคลากรในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความแตกต่างกัน จึงส่งผลให้การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลมีจำกัด โดยเฉพาะ โรงเรียนขนาดเล็กที่มีบุคลากรครูที่ต้องรับผิดชอบภาระงานอื่นที่มากเกินไปอยู่แล้ว จึงให้ความสำคัญในการป้องกันยาเสพติดค่อนข้างน้อย หรือไม่ให้ความสนใจเลย เพราะเห็นว่าตนเองไม่ใช่ผู้รับผิดชอบงาน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ สมทวง ขุนพรหม (2557, หน้า 93 - 97) ได้เปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา ตามยุทธศาสตร์หรือโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์เขต 1 ที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีการดำเนินงานรายด้านและโดยภาพรวมแตกต่างกัน ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

5.5.4 แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู พบว่า ปัญหาที่พบที่มีจำนวนมากที่สุด ในด้านการเตรียมการ คือ ขาดความร่วมมือและความสนใจจากครูที่รับผิดชอบงานอื่น (ร้อยละ 28.00) ด้านการดำเนินการ คือ มีบุคลากรที่รับผิดชอบการดำเนินงานด้านการป้องกันยาเสพติดไม่เพียงพอ (ร้อยละ 21.05) ด้านการให้ความร่วมมือ คือ ผู้ปกครองและชุมชนไม่กล้าให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (ร้อยละ 22.30) ด้านการประเมินผล คือ การติดตามประเมินผลการปฏิบัติ ไม่มีความต่อเนื่อง (ร้อยละ 17.42) และ ด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง คือ ไม่มีการรวบรวมข้อมูลผลการปฏิบัติไว้อย่างเป็นระบบ (ร้อยละ 16.78)

ส่วนข้อเสนอแนะที่มีจำนวนมากที่สุดในด้านการเตรียมการ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรร่วมกันวางแผนในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง (ร้อยละ 9.33) ด้านการดำเนินการ คือ โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด และควรมีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับกิจกรรม (ร้อยละ 13.16) ด้านการให้ความร่วมมือ คือ ควรมีการประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง หรือองค์กรส่วนท้องถิ่น (ร้อยละ 30.94) ด้านการประเมินผล คือ ผู้บริหารควรติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 27.27) และด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง คือ ควรรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดที่ยังขัดข้องหรือเป็นปัญหา เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงที่ดีขึ้น (ร้อยละ 19.58)

จากการศึกษาของ สีนวล บุญย่นยาว (2559, หน้า 343) ได้ศึกษาการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษา อำเภอบางกระทุ่ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ได้มีข้อเสนอแนะการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดที่ควรดำเนินการสูงสุดเรียงตามลำดับคือ มีการประสานความร่วมมือในการป้องกันยาเสพติดระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองอย่างจริงจัง ให้โรงเรียนทำหนังสือขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และควรมีการกำกับ ติดตามและประเมินผลการแก้ไขและป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาเป็นระยะ ๆ และนอกจากนี้ บัณฑิตดา จินดาทอง (2555, หน้า 201) ได้ศึกษาองค์ประกอบของกลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา และหาแนวทางดำเนินการตามกลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา พบว่า องค์ประกอบของกลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม 2) การจัดการความรู้ 3) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) สำนักและความรับผิดชอบ และ 5) การศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิต ส่วนในด้านแนวทางดำเนินการตามกลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าแนวโน้มที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดในภาพรวม คือ สำนักความรับผิดชอบ รองมา คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม และมีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน คือ การจัดการความรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวคิดในเรื่องการมีส่วนร่วมทุกกิจกรรมว่า การที่หาบุคคลเข้ามาร่วมกิจกรรมต้องคัดกรองคนที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในระหว่างดำเนินการดำเนินงาน

5.6 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ได้สรุปและอภิปรายผลมานั้น ผู้วิจัยมีแนวคิดเป็นข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อการพัฒนาและในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

5.6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู ด้านการให้ความร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงถึงการดำเนินงานด้านการให้ความร่วมมือของผู้ปกครอง ชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังให้ความสำคัญต่อปัญหาเสพติดในโรงเรียนไม่มากเท่าที่ควร ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนเพื่อประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับผู้ปกครอง ชุมชน และความเร่งสร้างความตระหนักและมีความรู้ความเข้าใจในการร่วมป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ดังนี้

5.6.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญต่อการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้นำในชุมชน ในป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน

5.6.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรประสานความร่วมมือในการระดมทรัพยากรการดำเนินงานจากหน่วยงานภาคีเครือข่ายการทำงานและชุมชนในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน

5.6.1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิด โอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น และช่วยแจ้งข้อมูลข่าวสารของแหล่งยาเสพติดทั้งในและนอก โรงเรียน

5.6.1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้มีการสร้างความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

5.6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.6.2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดของสถานศึกษาต่อไป

5.6.2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดด้านอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การศึกษาการประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาว กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2546. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- _____. (2539). แผนป้องกันสารเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ. (พ.ศ.2540 - 2544). กรุงเทพฯ : องค์การค้ำของคุรุสภา.
- _____. (2559). แนวทางการดำเนินงาน โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและ อบายมุข. กรุงเทพฯ : องค์การค้ำของคุรุสภา.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2522). พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522. นนทบุรี : กระทรวงสาธารณสุข.
- กิตติชัย แสนภูวา และมณฑา จำปาเหลือง. (2557). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการ ดำเนินการป้องกันแก้ไขสารเสพติดของ โรงเรียนต้นแบบระบบมาตรฐานการด้านยาเสพติด ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดกาญจนบุรี. เพชรบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
- จิรภา ชูตา. (2543). การจัดการเกี่ยวกับปัญหาสารเสพติดของสถานศึกษาในจังหวัดระยอง. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชุติมา ว่องไว. (2547). การศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา 12. ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดิเรก บูรณ์เจริญ. (2554). สภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. บุรีรัมย์ : บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ธนชน อินทจันทร์. (2556). รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกัน ยาเสพติดในสถานศึกษา. บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- นวลจันทร์ ทศนชัยกุล. (2541). การระบาดของยาเสพติดให้โทษในหมู่เด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- เนตรรุ่ง อยู่เจริญ. (2553). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ การศึกษาของครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขต กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- บัณฑิตดา จินดาทอง. (2555). กลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาขาดเสถียรภาพในสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณวุฒิปบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯ.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2555). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. บุรีรัมย์ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พงษ์วัช วิวังสุ. (2546). ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานและลักษณะทางจิตที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพการศึกษา. ปรินญาณิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- พัฒน์ สุจำนง. (2529). ยาเสพติดมีพิษ ชีวิตเป็นภัย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. (2540). สถิติเบื้องต้นสำหรับการวิจัยทางการบริหาร. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.
- พริ้มเพรา ผลเจริญสุข. (2545). ยาเสพติดพิษร้าย. กรุงเทพฯ : คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- พวงทอง โยธาใหญ่. (2545). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รังสรรค์ คำเกิด. (2554). แนวทางการบริหารจัดการปัญหาขาดเสถียรภาพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วิชา สมิงไพร. (2558). การศึกษาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดสุพรรณบุรี. พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- วิมลสิริ บุญโญปกรณ์. (2557). การดำเนินงานตามนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานครไปสู่การ ปฏิบัติ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2530). ภาษาและความคิดเรคิดด้วยภาษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ศูนย์การต่อสู้เพื่อชนะยาเสพติด กรมสามัญศึกษา. (2546). แนวคิด วิธีการป้องกัน แก้ไขและควบคุมปัญหาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา.
- ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. (2558). คู่มือดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. บุรีรัมย์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32.
- ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด (ศพส.). (2554). แนวทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด. ทำเนียบรัฐบาล. กรุงเทพฯ.
- สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชชัย. (2542). มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ. ไทยวัฒนาพานิช.
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 9. (2528). ยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท. โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.
- สุชา จันทน์เอม. (2542). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุวัฒน์ ชีรเวชเจริญชัย. (2536). ยาและสิ่งเสพติดให้โทษ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2539). การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา. สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. กรุงเทพฯ.
- _____. (2541). สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา. สำนักนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ.
- _____. (2544). ผลการปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศ ประจำปี พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ.
- _____. (2554). นโยบายและยุทธศาสตร์ 5 รั้วในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). นโยบายการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2554. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- _____. (2554). แนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ยุทธศาสตร์รั้วโรงเรียน ปี 2554. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. (2558). คู่มือดำเนินโครงการห้องเรียนสีขาว และสถานศึกษาสีขาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. บุรีรัมย์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32.
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2522). พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.

- สินวล บุญย่านยาว. (2559). การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา
อำเภอบางกระทุ่ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2.
นครราชสีมา : วิทยาลัยนครราชสีมา.
- สนอง หอมรวง. (2558). การดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1.
บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สมนึก จุลนาง. (2549). การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 และเขต 2. เลข : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สมเชษฐ์ ปมไต้. (2542). การประเมินการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา :
ศึกษาเฉพาะกรณีสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดสงขลา.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกริก.
- สมหวัง ขุนพรหม. (2557). การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาตาม
ยุทธศาสตร์รั้วโรงเรียน. ประจวบคีรีขันธ์ : สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1.
- อัจฉราภรณ์ ละเอียดดี. (2546). การศึกษาการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนต่อการ
บำบัดรักษายาเสพติดแอมเฟตามีน. กรมสุขภาพจิตกับยาเสพติด : กรุงเทพฯ.
- อมรพรรณ ประจันตวนิชย์. (2550). ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานและปัจจัยส่วนบุคคล
ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรในมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา).
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัศวินี แก้วดวงเล็ก. (2554). การมีส่วนร่วมของครูต่อการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา :
กรณีศึกษา โรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 3. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Brook, R., Kapulm, J., & Whitehead, J. (2007). *P. C. Personality characteristic of Addiction*.
South-Western Cengage Learning.
- Coetzee, S. A. (2005). *Drug testing in public schools*. Africa education review.
- Feinstein, C. H. (2005). *The California Organization of Police and Sheriffs (COPS)*
salutes Unite States. Retrieved 15 September 2005, from [http://cops.cc/salutes/
awards/Feinstein/](http://cops.cc/salutes/awards/Feinstein/)
- Ghodse, A. H. (1989). *Undergraduate medical school training in psychoactive drug and
rational*

prescribing in the United Kingdom. British Journal of Addictions, 84, 1539 - 42.

Levinson, M. H. (2002). *The drug problem A new view using the general semantics approach.*

Westport : Greenwood Publishing Comporting.

Jack, J. P. (1994). *Readiness for Career Choices: Planning, Exploring, and Deciding.*

Pisno, A. & Rooney, R. (2005). *Drug testing in public schools. Africa education review, 2(2), 2005.*

Ross, E. & Wodak, A. A. (2005). *A comparison of HIV risk between women and men who inject drugs. AIDS Education and Prevention, 6(5), 379 - 389.*

Schuster, M. & Kilby, S. K. (1993). *Prevention of Drug Abuse in Section A, Behavioral Factors Affecting Health Public Aealth and Preventive Medicine. New Jersey : Prentice-Hall International Englewood Cliffs.*

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/ว๙๘

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายสหรัฐ ศรีเมฆา

ด้วย นางสาวปิยวรรณ รัตน์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การศึกษาปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ โดยมี อาจารย์ ดร.ธนิศ กรอธิพงศ์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้
ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบเครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอน
ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/๖๔๘

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจระ อำเภอมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายทักษิณ แฉ้วพลสง

ด้วย นางสาวปิยวรรณ รัตนะ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ โดยมี อาจารย์ ดร.ธนนิน กรอธิหงส์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภมล สมकुณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/ว๙๘

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางณาดา ยุพานวิทย์

ด้วย นางสาวปิยวรรณ รัตน์ะ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ โดยมี อาจารย์ ดร.ธนิน กรอติพงศ์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมकुณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือ

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/ว๑๐๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม

ด้วย นางสาวปิยวรรณ รัตนะ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษา ปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ โดยมี อาจารย์ ดร.ธนนิน กรอธพิงค์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางสาวปิยวรรณ รัตนะ ใช้เครื่องมือในการวิจัย กับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๕๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/ว๑๐๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน โรงเรียนสตึก

ด้วย นางสาวปิยวรรณ รัตน์ะ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษา ปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ โดยมี อาจารย์ ดร.ธนิษ กรอธพิงค์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางสาวปิยวรรณ รัตน์ะ ใช้เครื่องมือในการวิจัย กับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ตี๋ย ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๕๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/ว๑๐๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน โรงเรียนไพศาลพิทยาคม

ด้วย นางสาวปิยวรรณ รัตนะ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษา ปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต ๓๒ โดยมี อาจารย์ ดร.ธนิศ กรอธินงค์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในการนี้นักศึกษามี ความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาประสิทธิภาพของ เครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางสาวปิยวรรณ รัตนะ ใช้เครื่องมือในการวิจัย กับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/ว๑๐๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน โรงเรียนละหานทรายวิทยา

ด้วย นางสาวปิยวรรณ รัตน์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษา ปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ โดยมี อาจารย์ ดร.ธนิศ กรอธิพงศ์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางสาวปิยวรรณ รัตน์ ใช้เครื่องมือในการวิจัย กับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นอมล สมकुณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

ที่ ศธ.๐๕๔๕.๑๑/๑๒๔

☐ กลุ่มงานบริหาร	☐ กลุ่มบริหารงาน
☐ กลุ่มงานนโยบายและแผน	☐ กลุ่มงานวิจัย
☐ กลุ่มงานส่งเสริม	☐ กลุ่มบริหารงาน
☐ กลุ่มงานประสานงาน	☐ ศูนย์เทคโนโลยี

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒

ด้วย นางสาวปิยวรรณ รัตนะ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ โดยมี อาจารย์ ดร.ธนิศ กรอธพิงค์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

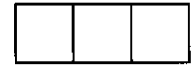
โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด จำนวน 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดใน
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
สถานศึกษาและครู

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหา
ยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหารสถานศึกษาและครู

ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามของท่านมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวิจัย และผู้วิจัยจะ
เก็บข้อมูลของแต่ละท่านเป็นความลับ

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความกรุณาในการตอบแบบสอบถามจากท่าน และ
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

ผู้วิจัย

นางปิยวรรณ ชันพรหมงาม

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามสถานภาพของท่านในแต่ละข้อต่อไปนี้

1. สถานภาพตำแหน่ง

ผู้บริหารสถานศึกษา

ครู

2. วุฒิการศึกษา

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

3. ขนาดสถานศึกษา

เล็ก (จำนวนนักเรียน 1- 499 คน)

กลาง (จำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 500 - 1,499 คน)

ใหญ่ (จำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 1,500 – 2,499 คน)

ใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 2,500 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

คำชี้แจง โปรดอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่าตรงกับความคิดเห็นของท่านมากน้อยเพียงใด

แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือของข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

เกณฑ์ในการพิจารณาในการตอบแบบสอบถาม ดังนี้

5	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานระดับมาก
3	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานระดับน้อย
1	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานระดับน้อยที่สุด

รายการ		ระดับของปัญหา				
		5	4	3	2	1
ด้านการเตรียมการ						
1.	การสำรวจแนวทางในการดำเนินงานป้องกันปัญหายาเสพติด					
2.	การวิเคราะห์ข้อมูลด้านยาเสพติดในโรงเรียน					
3.	การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนป้องกันปัญหายาเสพติด					
4.	การวางแผนการปฏิบัติงานในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน อย่างเป็นระบบ					
5.	การมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันยาเสพติดให้แก่ บุคลากรในโรงเรียน					
6.	การจัดทำแผนการเรียนรู้และแผนกิจกรรมต่อต้านยาเสพติดของ โรงเรียน					
7.	การประสานแผนการป้องกันยาเสพติดกับหน่วยงานอื่น					
8.	การรวบรวมข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงด้านยาเสพติด					
9.	การวางมาตรการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง					
10.	การวางแผนพัฒนาบุคลากรในการดำเนินการป้องกันยาเสพติด					
ด้านการดำเนินการ						
11.	การนำนโยบายด้านการป้องกันปัญหายาเสพติดจาก กระทรวงศึกษาธิการมาดำเนินการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน					
12.	การจัดระบบการดำเนินงานอย่างมีระเบียบแบบแผนชัดเจน					
13.	ครูและผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนการดำเนินงานอย่าง เต็มความสามารถ					
14.	การส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้ นักเรียนได้แสดงออกในทางที่เหมาะสม					
15.	การตรวจสอบบริเวณที่ลับตา เช่น ห้องน้ำ หลังอาคารเรียน เป็นต้น					
16.	การจัดสถานที่ให้เป็นระเบียบ ไม่มีจุดอับในโรงเรียน					
17.	การจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียน					
18.	การจัดกิจกรรมต่อต้านยาเสพติดและการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด ในโรงเรียนและชุมชน					

รายการ		ระดับของปัญหา				
		5	4	3	2	1
19.	การจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด					
20.	การจัดระบบป้องกันการหวนกลับของยาเสพติดในโรงเรียน					
ด้านการให้ความร่วมมือ						
21.	การระดมทรัพยากรการดำเนินงานจากหน่วยงานภาคีเครือข่าย การทำงานและชุมชน					
22.	โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานองค์กร ภายนอกในการแก้ไขปัญหา					
23.	การสร้างความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียน ในการแก้ไขปัญหา					
24.	การประสานความร่วมมือกับโรงเรียนใกล้เคียงในการดำเนินงาน ป้องกันยาเสพติด					
25.	การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินงานป้องกัน แก้ไขปัญหายาเสพติด					
26.	การประสานงานกับโรงพยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการ ดำเนินงานป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด					
27.	การประสานงานกับผู้นำชุมชนและผู้นำศาสนาในการแจ้งข่าวสาร และแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติด					
28.	การประสานร่วมมือกับชุมชนในการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด					
29.	การประสานกับหน่วยงานเอกชนในการแจ้งข้อมูลข่าวสารแหล่งยา เสพติด					
30.	นักเรียนมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น และช่วยแจ้งข้อมูลข่าวสาร ของแหล่งยาเสพติดทั้งในและนอกโรงเรียน					
ด้านการประเมินผล						
31.	การประเมินความเหมาะสมของนโยบายกับสภาพแวดล้อม					
32.	การประเมินความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของโครงการ					
33.	การประเมินเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน					

รายการ		ระดับของปัญหา				
		5	4	3	2	1
34.	การประเมินความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง					
35.	การติดตามผลและประเมินผล ความรู้ ความเข้าใจในการป้องกัน และหลีกเลี่ยงการใช้ยาเสพติดของนักเรียน					
36.	การประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมต่อต้านยาเสพติดใน โครงการทุกกิจกรรม					
37.	การประเมินการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง					
38.	การประเมินความต้องการของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการต่อต้านยาเสพติดในโรงเรียน					
39.	การประเมินผลขั้นตอนในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน					
40.	การประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน ภาพรวมในรอบปี					
ด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง						
41.	การทบทวนแผนการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงให้เหมาะสม					
42.	การวางมาตรการในการดำเนินการ ปรับปรุงพัฒนาวิธีการดำเนินงาน					
43.	การปรับปรุงการปฏิบัติงานตามสายบังคับบัญชาที่มีปัญหาในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด					
44.	การรวบรวมข้อมูลจากการปฏิบัติที่ไม่ชัดเจนและเป็นปัญหาในการบริหารจัดการในการป้องกันปัญหายาเสพติดในโรงเรียน					
45.	การปรับปรุงกิจกรรมให้สอดคล้องในการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด					
46.	การนำผลการปฏิบัติที่บกพร่องในการขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสู่การปรับปรุง					
47.	การนำผลจากการประเมินด้านต่างๆ มาวิเคราะห์สภาพปัญหา เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุง					

รายการ		ระดับของปัญหา				
		5	4	3	2	1
48.	การปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดใน โรงเรียน					
49.	การพัฒนาความสามารถในการดำเนินงานของผู้รับผิดชอบงานการ ป้องกันยาเสพติดใน โรงเรียน					
50.	การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาเสพติดของผู้บริหาร โรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง					

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

คำชี้แจง หากท่านมีปัญหาหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดใน
โรงเรียน โปรดเติมคำในช่องว่าง ในข้อต่อไปนี้

1. ด้านการเตรียมการ

1.1 ปัญหา.....

.....

1.2 ข้อเสนอแนะ.....

.....

2. ด้านการดำเนินการ

2.1 ปัญหา.....

.....

2.2 ข้อเสนอแนะ.....

.....

3. ด้านการให้ความร่วมมือ

3.1 ปัญหา.....

.....

3.2 ข้อเสนอแนะ.....

.....

4. ด้านการประเมินผล

4.1 ปัญหา.....

.....

4.2 ข้อเสนอแนะ.....

.....

5. ด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง

5.1 ปัญหา.....

.....

5.2 ข้อเสนอแนะ.....

.....

ขอบคุณทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

คำชี้แจง

ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือครู ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่เป็นสถานศึกษา
สีขาว ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นต้นแบบสถานศึกษาสีขาว ของสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อปัญหาในการดำเนินงาน
และแนวทางการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
ในแต่ละด้านอย่างไร ดังต่อไปนี้

ด้านการเตรียมการ

1. โรงเรียนของท่านมีแนวทางการป้องกันปัญหาในการวางมาตรการปรับเปลี่ยน
พฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง อย่างไร

.....

.....

.....

2. โรงเรียนของท่านมีแนวทางการป้องกันปัญหาในการประสานแผนการป้องกันยาเสพติด
ติดกับหน่วยงานอื่น อย่างไร

.....

.....

.....

3. โรงเรียนของท่านมีแนวทางการป้องกันปัญหาในการจัดทำแผนการเรียนรู้และแผน
กิจกรรมต่อต้านยาเสพติดของโรงเรียน อย่างไร

.....

.....

.....

ด้านการดำเนินการ

1. โรงเรียนของท่านมีแนวทางการป้องกันปัญหาในการนำนโยบายด้านการป้องกันปัญหายาเสพติดจากกระทรวงศึกษาธิการมาดำเนินการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน อย่างไร

.....

.....

.....

2. โรงเรียนของท่านมีแนวทางการป้องกันปัญหาในการจัดระบบป้องกันการหวนกลับของยาเสพติดในโรงเรียน อย่างไร

.....

.....

.....

3. โรงเรียนของท่านมีแนวทางการป้องกันปัญหาในการจัดสถานที่ให้เป็นระเบียบ ไม่มีจุดอับในโรงเรียน อย่างไร

.....

.....

.....

ด้านการให้ความร่วมมือ

1. โรงเรียนของท่านมีแนวทางการป้องกันปัญหาในการประสานกับหน่วยงานเอกชนในการแจ้งข้อมูลข่าวสารแหล่งยาเสพติด อย่างไร

.....

.....

.....

2. โรงเรียนของท่านมีแนวทางการป้องกันปัญหาในการประสานงานกับผู้นำชุมชนและผู้นำศาสนาในการแจ้งข่าวสารและแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติด อย่างไร

.....

.....

.....

3. โรงเรียนของท่านมีแนวทางการป้องกันปัญหาในการประสานความร่วมมือกับ
หน่วยงานองค์กรภายนอกในการแก้ไขปัญหา อย่างไร

.....

.....

.....

4. โรงเรียนของท่านมีแนวทางการป้องกันปัญหาในการระดมทรัพยากรการดำเนินงาน
จากหน่วยงานภาคีเครือข่ายการทำงานและชุมชน อย่างไร

.....

.....

.....

ด้านการประเมินผล

1. โรงเรียนของท่านมีแนวทางการป้องกันปัญหาในการติดตามผลและประเมินผล ความรู้
ความเข้าใจในการป้องกันและหลีกเลี่ยงการใช้ยาเสพติดของนักเรียน อย่างไร

.....

.....

.....

2. โรงเรียนของท่านมีแนวทางการป้องกันปัญหาในการประเมินผลขั้นตอนในการ
ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อย่างไร

.....

.....

.....

3. โรงเรียนของท่านมีแนวทางการป้องกันปัญหาในการประเมินผลการดำเนินงาน
ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในภาพรวมในรอบปี อย่างไร

.....

.....

.....

ด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง

1. โรงเรียนของท่านมีแนวทางการป้องกันปัญหาในการนำผลการปฏิบัติที่บกพร่องในการขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสู่การปรับปรุง อย่างไร

.....

.....

.....

2. โรงเรียนของท่านมีแนวทางการป้องกันปัญหาในการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน อย่างไร

.....

.....

.....

3. โรงเรียนของท่านมีแนวทางการป้องกันปัญหาในการวางมาตรการในการดำเนินการปรับปรุงพัฒนาวิธีการดำเนินงาน อย่างไร

.....

.....

.....

ขอบคุณทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้

นางปิยวรรณ ชั้นพรหมงาม

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก จ

คำอ่านจําแนกและค่าความเชื่อมั่น

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})
1	.3247	26	.6596
2	.6254	27	.8123
3	.5545	28	.8326
4	.5740	29	.6265
5	.4890	30	.5215
6	.7044	31	.7406
7	.7328	32	.7335
8	.6113	33	.7096
9	.6093	34	.6683
10	.7839	35	.6395
11	.7968	36	.7393
12	.7340	37	.7501
13	.7760	38	.7522
14	.6996	39	.7049
15	.5766	40	.6988
16	.7358	41	.5299
17	.7576	42	.6364
18	.4521	43	.5683
19	.7978	44	.7484
20	.6298	45	.5817
21	.5213	46	.4380
22	.7190	47	.5063
23	.7020	48	.2993
24	.6845	49	.3191
25	.7040	50	.6466

Reliability Coefficients**N of Cases = 30.0 N of Items = 50****Alpha = .9733**

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Buriram Rajabhat University

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางปิยวรรณ ชั้นพรหมงาม
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534
สถานที่เกิด	อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	242 - 243 หมู่ที่ 15 ตำบลกระสัง อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ 31160
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ตำแหน่ง ครู คศ.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนกระสังพิทยาคม ตำบลกระสัง อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ 31160
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2545 ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหงษ์ อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2551 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพุทไธสง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2557 ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2562 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์